

č. 9 - 2013

MESIČNÍK O FILMOVOM ŽIVOTÍ NA SLOVENSKU

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

► Juraj
Lehotský

TÉMA

► ASFK
a klubové hnutie
na Slovensku

NOVINKY

► Colette
► Kobyľky 1
► Zázrak

WWW.FILMSK.SK

50 ROKOV
50 YEARS
SLOVENSKÉHO
FILMOVÉHO ÚSTAVU
INSTITUTE
OF SLOVAK FILM
1963 - 2013

KINO LUMIÈRE

KINO SLOVENSKEHO FILMOVÉHO ÚSTAVU

SPÍTÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

filmový
KABINET

„Celá táto dráma a toľko lásky
nie sú nič, len svetlo a tieň.“

JEAN EPSTEIN

PROGRAM (prednáška spojená s projekciou sa začína vždy o 18. hod.)

12. 9. 2013	PREDNÁŠKA	Poetický realizmus: Noc a mesto
	PROJEKCIA	Deň sa začína (r. Marcel Carné, 1939)
26. 9. 2013	PREDNÁŠKA	Jean Renoir a (ne)klasicizmus
	PROJEKCIA	Velká ilúzia (r. Jean Renoir, 1937)
10. 10. 2013	PREDNÁŠKA	Klasický hollywoodsky film a rozprávanie
	PROJEKCIA	Prepadnutie (r. John Ford, 1939)
24. 10. 2013	PREDNÁŠKA	Orson Welles a hĺbka obrazu
	PROJEKCIA	Občan Kane (r. Orson Welles, 1941)
7. 11. 2013	PREDNÁŠKA	Taliansky neorealizmus a čistá skutočnosť
	PROJEKCIA	Zlodeji bicyklov (r. Vittorio De Sica, 1948)
21. 11. 2013	PREDNÁŠKA	Ázijská kinematografia a pravda
	PROJEKCIA	Rašomon (r. Akira Kurosawa, 1950)
5. 12. 2013	PREDNÁŠKA	Slovenský film a hrdina
	PROJEKCIA	Kapitán Dabač (r. Paľo Bielik, 1957)
19. 12. 2013	PREDNÁŠKA	Michelangelo Antonioni, Federico Fellini a (seba)reflexia
	PROJEKCIA	Sladký život (r. Federico Fellini, 1960)
16. 1. 2014	PREDNÁŠKA	Alfred Hitchcock a napätie
	PROJEKCIA	Psycho (r. Alfred Hitchcock, 1960)
30. 1. 2014	PREDNÁŠKA	Robert Bresson, Alain Resnais: Udalosť a virtualita
	PROJEKCIA	Hirošima, moja láska (r. Alain Resnais, 1959)

NA ÚVOD

So septembrom sa vracajú pracovné/školské povinnosti a s nárastom starostí treba ľudí nalákať na čosi, čo im bude pri všetkých tých „záťažových skúškach“ pripadať uvoľňujúce. Takže sa do útoku púšťajú televízie a často s programovými novinkami, ktoré kladú na diváka minimálne nároky. Koniec koncov, aj počasie im už bude hrať čoraz viac do karát. Ak si hovoríte, že toto vás vôbec nezaujima, tým lepšie – môžeme prejsť na ponuku kín/filmových klubov. Aj v septembri sa tam rozbiehajú akcie, ktoré majú diváka udržať aktívneho, stimulovať jeho predstavivosť, kritické myslenie, chuť spoznávať (pravda, chce to i nejakú fyzickú aktivitu). V tomto čísle sa dozviete napríklad o pokračovaní Filmového kabinetu, prehliadke Projekt 100, piešťanskom festivale Cinematik...

Za Filmovým kabinetom a Projektom 100 stojí (aj) Asociácia slovenských filmových klubov, ktorá si tento rok pripomína 20. výročie svojho vzniku, a aktuálne *Film.sk* si pripomína ASFK a slovenské klubové hnutie v téme.

Ďalšie výročie súvisí s kolibskými filmovými ateliérmi – tento mesiac je to už šesťdesiat rokov, čo boli uvedené do prevádzky. Prvý kolibský film nakrútil Paľo Bielik, volal sa *V piatok trinásteho* – pre osud Koliby možno aj symbolicky –, bola to však veselohra.

Dočkať sa v súčasnosti slovenskej komédie je takmer nemožné. Nenájdete ju ani medzi celovečernými novinkami – nie je ňou ani hraná prvotina Juraja Lehotského *Zázrak*, ani koprodukčný projekt režiséra Milana Cieslara *Colette*. Samozrejme, pokiaľ vedia spomínané tituly osloviť čímsi iným, je to úplne v poriadku. A kto hľadá humor, môže ho nájsť v niektorom z krátkych filmov študentov a nedávnych absolventov VŠMU. Výber z ich tvorby sa dostáva do kín v rozsiahlom pásme s názvom *Kobylky*, ktorý má evokovať „neohrozenosť“ a „zdravú drzosť“. Ak to bude cítiť aj zo samotných filmov, tým lepšie.

► Daniel Bernát

MOJE OBĽÚBENÉ SLOVENSKE FILMY

Svetozár Sprušanský, divadelný režisér a dramaturg

Mám rád *Slnko v sieti*. Pre mňa je až také neslovenské. Možno francúzske... Obrazné, monochrómnne, nie doslovné... Slovensky neprepoetizované. Pritom vyžaruje zvláštnu poéziu. Uhrančivo chladné a inšpirujúce k pozornému vnímaniu. Podnecujúce diváka dešifrovať, dopĺňať vlastným prežívaním. Významy, vnemy, postrehy...

Tento film vo mne vždy vyvolával zvláštnu atmosféru. Videl som ho, keď som mal dvadsať rokov. Keď som ho z donútenia viac-menej „musel“ vidieť. A – úplne ma pohltil. Fascinoval. Vtedy som nevedel povedať čím. „Hmýrením lásky“, zachytením nezachytiteľného...? Potom som si tento film pozrel v tridsiatke a zaujal ma skôr formou. Štruktúrou vrstvenia príbehu, prostriedkami a postupmi zvolenej filmovej reči, zvláštnosťami, až zlomyselnosťami narácie. A teraz – po štyridsiatke – som sa k nemu dobrovoľne a rád vrátil. A opäť prekvapenie. Ponor do emocionality náznaku. Tento film nestarne a nikdy ani nezostarne. Starneme pri ňom my diváci. A vždy si ho posúvame tam, kam sme v živote sami dospeli. Veru... Takýchto filmov sa dnes málo nakrúca.

Len pod čiaru dodávam, že v tomto filme sa stretli takí špičkoví majstri ako Alfonz Bednár, Štefan Uher či Ilja Zeljenka. Patrí im náš obdiv.

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí
na Slovensku (14. ročník)

Vydavateľ:

Slovenský filmový ústav

Adresa redakcie:

Film.sk

Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32

811 09 Bratislava

TEL.: 02/57 10 15 25

FAX: 02/52 73 32 14

E-MAIL: film.sk@sfu.sk

Šéfredaktor:

Daniel Bernát

Redakcia:

Mariana Jaremková

Redakčná rada: Peter Dubecký

generálny riaditeľ SFÚ

Alexandra Strelková

riaditeľka NKC – SFÚ

Marián Brázda

vedúci edičného oddelenia SFÚ

Miroslav Ulman

odborný referent Audiovizuálneho

informačného centra SFÚ

Simona Nótová-Tušerová

tlačová tajomníčka SFÚ

Štefan Vraštiak

tajomník KFN SSN

Kármen Koutná

vedúca predajne Klapka.sk

Jazyková redakcia:

Jaroslav Hochel

Design & grafická úprava:

ma.LMTD

Tlač: Dolis, spol. s r. o.

Uzavierka čísla 9/2013:

23. 8. 2013

Snímka na titulnej strane:

Colette – Jozef Krivošík

Film.sk vychádza

s podporou MK SR.

ISSN 1335 – 8286

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov
vrátane údajov v elektronickej podobe len
s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

16

12

30

- 03 **MYSLÍM SI**
- 04–06 **KALENDÁRIUM**
- 07–10 **PREMIÉRY** v kinách
- 10 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 11 **NOVINKY:** Colette podľa Milana Cieslara
- 12–13 **NOVINKY:** Kobylky 1 podľa študentov VŠMU
- 14–15 **NOVINKY:** Zázrak podľa Juraja Lehotského
- 16–19 **ROZHOVOR:** Juraj Lehotský
- 20–21 **TÉMA:** ASFK a klubové hnutie na Slovensku
- 22–25 **50. VÝROČIE SFÚ**
- 22–23 **HISTÓRIA SFÚ:** Deväťdesiate roky
- 24–25 **ODDELENIA SFÚ:** Audiovizuálne informačné centrum
- 26–27 **AKTUÁLNE:** Šesťdesiat rokov
od sprevádzkovania filmových ateliérov na Kolibe
- 28–29 **RECENZIA:** Líbánky podľa Jana Hřebejka
- 30–32 **RECENZIA:** Banický chlebiček podľa Romana Fábiana
- 33 **OHĽASY:** 39. LFŠ Uherské Hradiště
- 34–35 **OHĽASY:** 21. Art Film Fest
- 36–37 **OHĽASY:** 48. MFF Karlove Vary
- 38–39 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA / ČO ROBIA**
- 40 **IN MEMORIAM:** herec Jozef Adamovič
- 41 **IN MEMORIAM:** režisér Jiří Krejčík
- 42 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 43 **SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU:** Týždeň vo filme
- 44–46 **TIPY Mesiaca:** Kino Lumière + PROGRAM / VÝROČIA
- 47 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
a uzavierky na granty a podporné programy
- 48 **STALO SA ZA 30 DNÍ / Klapka.sk a Kino Lumière**

MYSLÍM SI

Jana Dudková,

filmová teoretička

Slovenský film je vraj na vzostupe. Sériá tohtoročných verejných diskusií na túto tému však najčastejšie ústila do otázok, či a prečo si diváci na tento radostný fakt ešte nezvykli. Diskusie viedli pracovníci z oblasti filmového priemyslu, režiséri, odborníci a filmoví teoretici. Po bezpečne prekonanom konci sveta sa mi táto kooperácia teoretikov a filmárov zdala veľmi potešujúca. A napriek tomu som v jednej z takýchto diskusií mohla vyhlásiť len toľko, že žiaden skutočne systematický výskum súčasnej slovenskej kinematografie ešte nebol vykonaný. Akoby sme sa nevedeli rozhodnúť, akú metodológiu uplatniť na kinematografiu ako fenomén na pomedzí (krachujúceho a znova sa prebúdzajúceho) priemyslu a umenia, so všetkými dôsledkami súčasných premien tohto vzťahu. Nie je to prekvapivé: žijeme vo svete, v ktorom začína – možno nezvratne – prevládať „svetokultúra“. Zjednodušene: kultúra riadená mechanizmami globalizovaného trhu. Gilles Lipovetsky za prvé náznamy jej formovania označil aj zrod kinematografie – a mne sa v tejto súvislosti chce veriť, že grantové schémy a obmedzenia ani neustále ohlasované likvidačné opatrenia zamerané na „transformáciu“ kľúčových kultúrnych a vedeckých inštitúcií tohto štátu nebudú hrozbou, ktorá nám vezme chuť objavovať nové. Pretože nové nie je to, čo som spomínala v úvode. Nové sú spojenia, ktoré sa dosiaľ neudiali. Aj preto ma teší spolupráca voči sebe donedávna nedôverčivých profesijných okruhov, teší ma, že chuť diskutovať sledujem aj na platformách filmových časopisov, nielen *Film.sk*, ale aj *Homo Felix*, *Kinečka*, *Kino-Ikonu*. A uprostred leta ma stále hreje aj správa, ktorú som dostala práve vo chvíľach, keď píšem tieto riadky. V októbri sa začne riešenie projektu Slovenská kinematografia po roku 1989. Má prebehnúť na pôde Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV, v spolupráci s VŠMU a so začlenením odborníkov z oboch inštitúcií, ale aj filozofov, sociológov či pracovníkov z oblasti kultúrneho manažmentu. Verím, že sa nám podarí naštartovať skúmanie takého fascinujúceho javu, akým sa mi zdá slovenská kinematografia posledného štvrtstoročia, smerom, ktorý nás odvráti od nástrah spomenutej „svetokultúry“ – aspoň v tej forme, ktorú si začal osvojovať náš štát.

FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU ►

21. jún – 9. september

(PIEŠŤANY, NOVÉ MESTO NAD VÁHOM, POVAŽSKÁ BYSTRICA, PÚCHOV, KYŠUCKÉ NOVÉ MESTO, ŽILINA, MARTIN, PRIEVIDZA, HANDLOVÁ, ZVOLEN, BANSKÁ BYSTRICA, NITRA, BRATISLAVA, ŠALA, MODRA, ŠENKVICE, TRNAVA, SEREĎ, NOVÉ ZÁMKY, PARTIZÁNSKE, RUŽOMBEROK, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ, KEŽMAROK, LEVOČA, POPRAD, SPIŠSKÁ NOVÁ VES, BARDEJOV, PREŠOV, HUMENNÉ, KOŠICE, LUČENEC, MALACKY)

Bažant Kinematograf 2013

Program Bažant Kinematografu 2013 je koncipovaný v znamení „rozlúčky“ s filmovým pásom. Premietajú sa filmy *Lóve* (r. J. Kroner) – predfilm *Príšiel k nám Old Shatterhand* (r. D. Hanák), *Viditeľný svet* (r. P. Krišťufek) – predfilm *Rebrík* (r. V. Kubal), *Polski film* (r. M. Najbrt) – predfilm *Pieseň* (r. J. Havettová), *Samotáři* (r. D. Ondříček) – predfilm: *Socha* (r. J. Havettová) a *U mě dobrý* (r. J. Hřebejk) – predfilm *Velká potřeba* (r. M. Šindelka). ► www.kinematograf.sk

2., 9., 16., 23., 29., 30. september ► 20.00

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

1963 – Jar československého filmu

Prehliadka slovenských a českých filmov v koncepcii Evy Filovej je súčasťou výstavy 1963 – Predvečer slovenskej neoavantgardy (kurátor Richard Gregor) v Galérii Cypriána Majerníka. Za moment prelomu na slovenskej umeleckej scéne sa všeobecne považuje rok 1964. Hlavnou otázkou v pozadí projektu je preto snaha poukázať na súvislosti, ktoré uvedený zlom predznamenal. Prezentované diela a filmy spája rok 1963. Považujeme ho za predvečer, predzvesť mohutného kultúrneho rozmachu 60. rokov 20. storočia. Prehliadka bude prebiehať v mesiacoch august až október 2013. V septembri v Kine Lumièr v rámci nej uvedieme každý pondelok jeden z nasledujúcich filmov: *Až přijde kocour* (r. V. Jasný), *Černý Petr* (r. M. Forman), *Trio Angelos* (r. S. Barabáš), *Slňko v sieti* (r. Š. Uher), *Tvár v okne* (r. P. Solan). Špeciálna nedeľná projekcia bude patriť titulu *Slávnosť v botanickej záhrade* (r. E. Havetta).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**3. september ► 16.00**

(BRATISLAVA – KINO MLADOST')

Vítané filmy Envirofilmu 2013

Premietanie piatich z 22 ocenených filmov na 19. medzinárodnom festivale filmov o životnom

prostredí Envirofilm 2013 Banská Bystrica: *Mřtvi z Alosu* (r. D. Atzeni), ktorý získal Hlavnú cenu, *Gastonova cesta* (r. M. Čech) – Cena detskej poroty, *Kamene v pohybe* (r. I. Střítešský) – Cena v kategórii vzdelávacie a náučné videoprogramy a filmy, *Strážcovia noci* (r. Z. Vlach) – Cena primátora mesta Banská Štiavnica, amatérsky film *V blízkosti človeka* (r. P. Král) – Cena primátora mesta Skalica. Na podujatie je vstup voľný.

► švr

od 5. septembra

(49 SLOVENSKÝCH MIEST – BANSKÁ BYSTRICA, BANSKÁ ŠTIAVNICA, BRATISLAVA, BREZNO, BYTČA, DUNAJSKÁ STREDA, GALANTA, HANDLOVÁ, HLOHOVEC, HUMENNÉ, KEŽMAROK, KOŠICE, KREMNICA, LEVICE, LEVOČA, LUČENEC, MALACKY, MARTIN, MICHALOVCE, MODRA, NÁMESTOVO, NITRA, NOVÉ MESTO NAD VÁHOM, NOVÉ ZÁMKY, PARTIZÁNSKE, PEZINOK, PIEŠŤANY, POPRAD, PREŠOV, PRIEVIDZA, PÚCHOV, RIMAVSKÁ SOBOTA, SABINOV, SENICA, SEREĎ, SKALICA, SNINA, SPIŠSKÁ NOVÁ VES, STUPAVA, ŠALA, TISOVEC, TRENČÍN, TRNAVA, TRSTENÁ, TURZOVKA, VRÁBLE, ZLATÉ MORAVCE, ZVOLEN, ŽILINA)

19. PROJEKT 100 – 2013

Najväčšia putovná prehliadka filmov na Slovensku Projekt 100 aj tento rok predstaví desiatku výnimočných filmových diel, dva krátke slovenské filmy a navyše Projekt 100 – Špeciál. Počas takmer pol roka trvajúcej prehliadky si diváci budú môcť pozrieť snímky *Zázrak*, *Pieta*, *Big Lebowski*, *Lore*, *Snehulienka: Iný príbeh*, *Vtedy na Západe*, *Sunset Boulevard*, *Pena dní*, *Hirošima, moja láska* a *Post tenebras lux*. Dva slovenské animované filmy *Sneh* Ivany Šebestovej a *Mesiac* Ondreja Rudavského sa budú premietiť ako pred filmy. Trinástym titulom bude ako Projekt 100 – Špeciál novinka Larsa von Triera *Nymfomanka*. Viac informácií nájdete vo zvláštnom vydaní *Film.sk – Projekt 100*.

► www.asfk.sk/projekt-100/projekt-100-2013**6. – 12. september**

(PIEŠŤANY – DOM UMENIA, KINO FONTÁNA, MSKS A. DUBČKA, OPEN AIR CINEMA)

8. MFF Cinematik

O festivale čítajte viac na str. 38.

► www.cinematik.sk**11. september ► 17.30**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Kino-Ikon Plus:**Nevinní so špinavými rukami**

Pravidelný cyklus premietaní výnimočných titulov svetovej kinematografie v dramaturgii redaktorov

a autorov filmologického časopisu *Kino-Ikon* pokračuje v septembri predstavovaním tvorby režiséra Clauda Chabrola. Netradične, už v stredu 11. 9. sa premietne francúzsko-taliansko-nemecký film *Nevinní so špinavými rukami* (1975) s Romy Schneider v hlavnej úlohe.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**12. september ► 18.00**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Filmový kabinet – Poetický realizmus: Noc a mesto

Prvá prednáška druhého semestra vzdelávacieho programu Filmový kabinet je venovaná poetickému realizmu, smeru, ktorý sa rozvíjal vo Francúzsku v polovici 30. rokov. Jeho predstaviteľmi boli režiséri Marcel Carné a Julien Duvivier. Prednáška bude spojená s projekciou filmu *Deň sa začína* (r. M. Carné, Francúzsko, 1939) a je určená len registrovaným frekventantom. Premietanie filmu pre širokú verejnosť (bez prednášky) sa uskutoční 13. septembra (18.45).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**13. – 22. september ► 20.30**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Profil: Alain Resnais

Slovenský filmový ústav v spolupráci s MFF Cinematik pripravil v Kine Lumièr unikátnu prehliadku tvorby režiséra Alaina Resnaisa. Celkovo počas desiatich dní (vždy o 20.30) uvedie deväť dlhometrážnych filmov a jeden blok krátkometrážnej tvorby.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**17. september**

(BANSKÁ ŠTIAVNICA)

Projekcia filmu Rodná zem

Premietanie filmu *Rodná zem* (r. J. Mach) pri príležitosti odhalenia pamätnej tabule hercom Júliusovi Pántikovi a Gustávovi Valachovi.

► www.banskastiavnica.sk**18. september ► 20.00**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Music & Film – The Doors: Live at the Bowl '68

V septembri pokračuje Kino Lumièr v hudobnom cykle Music & Film. Tretím titulom cyklu je koncertný film *The Doors: Live at the Bowl '68*. Znam vydaný v roku 1987 mal len 22 minút. Teraz majú fanúšikovia po prvý raz šancu vidieť jeho kompletnú, digitálne reštaurovanú verziu s priesto-

rovým zvukom DD 5.1. ► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk, www.ticketportal.sk

22. – 29. september

(BANSKÁ ŠTIAVNICA)

Filmy z padláša

Na prehliadke sa budú premietiť filmy *Vrah zo záhrobia* (r. A. Lettrich) a *Dáždnik svätého Petra* (r. F. Bán, V. Pavlovič). ► www.banskastiavnica.sk

23. – 29. september ► 20.00

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Dni ruského filmu

Dni ruského filmu ponúknu reprezentatívny výber z aktuálnej ruskej kinematografie. Je v ňom sedem titulov: *Biely tiger* (r. K. Šachnazarov), *Dirigent* (r. P. Lungin), *2 dni* (r. A. Smirnovová), *Kokoko* (r. A. Smirnovová), *Matky* (r. T. Kornev, K. Oganessian, A. Keščian a ďalší), *Príbehy* (r. M. Segal), *Šťastný nový rok, mamičky* (r. A. Aksenenko, S. Andreasian, A. Bormatov). Filmy sa budú premietiť v pôvodnom znení s elektronickými titulkami. Organizátormi Dní ruského filmu sú Ministerstvo kultúry SR a Ministerstvo kultúry Ruskej federácie v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom a Filmovou spoločnosťou NOY.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**25. september ► 16.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Best of Slovak Film: Tisícročná včela

Nový cyklus *Best of Slovak Film* upozorňuje na diela zo zlatého fondu slovenskej kinematografie, ktoré sú zaradené v publikácii SFÚ *Best of Slovak Film 1921 – 1991*. Zároveň sú pripomienkou tvorby významných slovenských tvorcov pri príležitosti ich výročí. V septembrovom programe uvádzame film *Tisícročná včela* (r. J. Jakubisko) z digitálnej kópie. Kameramanom filmu bol Stanislav Doršič, ktorý v septembri oslaví sedemdesiatku.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**26. september ► 18.00**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Filmový kabinet – Jean Renoir a (neo)klasicizmus

Druhá prednáška 2. semestra vzdelávacieho programu Filmový kabinet predstaví tvorbu Jeana Renoira. Renoira môžeme označiť za solitéra, hoci pôsobil paralelne s tvorcami poetického realizmu. Prednáška 16. 9. o 18.00, spojená s projekciou filmu *Velká ilúzia* (r. J. Renoir), je určená

len registrovaným frekventantom. Premietanie filmu pre širokú verejnosť (bez prednášky) sa uskutoční 27. septembra (20.40).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

28. – 30. september

(POVAŽSKÁ BYSTRICA)

Festival hôr a cestovania Horomilfest

Premietanie filmu Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov II – Posadnutí horami*.

► www.horomilfest.sk

PODUJATIA SLOVENSKEHO FILMU V ZAHRANIČÍ

26. august – 1. september

7. FF Vukovar (CHORVÁTSKO)

Premietanie filmu *Zvonky šťastia* (r. Marek Šulík, J. Bučka). ► www.vukovarfilmfestival.com

1. – 5. september

6. Film Fest Kosovo, Priština (KOSOVO)

Premietanie filmov *Tigre v meste* (r. J. Krasnohorský), *Momo* (r. T. Kuhn) a *Hviezda* (r. A. Kolenčík).

► www.festfilmkosova.org

1. – 9. september

20. MF animovaného filmu KROK, Odesa, Sevastopol, Cherson, Kyjev (UKRAJINA)

Premietanie filmu *Posledný autobus* (r. I. Laučiková, M. Snopek). ► www.krokkfestival.com

3. – 8. september

11. MF animovaného filmu Fantoche, Baden (ŠVAJČIARSKO)

Premietanie filmu *Pandy Matúša Vizára*.

► www.fantoche.ch

5. – 15. september

MFF Toronto (KANADA)

V sekcii Discovery sa bude premietat hraný debut Juraja Lehotského *Zázrak*. Festival uvedie aj film Jana Hřebejka *Líbánky* v sekcii Key Words.

► www.tiff.net

7. – 8. september

9. Stretnutia s horským filmom, Zakopané (POLSKO)

Premietanie filmu Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov II – Posadnutí horami*.

► www.spotkania.zakopane.pl

12. – 14. september

9. MFF Voda more oceány, Hluboká nad Vltavou (ČESKO)

Premietanie filmu *Hladači tieňa* (r. P. Barabáš).

► www.vodamoreoceany.cz

14. – 21. september

Off Europa: Perform Slovakia, Drážďany (NEMECKO)

Na multimediálnom festivale venovanom slovenskej kultúre sa budú premietat filmy *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Zvonky šťastia* (r. Marek Šulík, J. Bučka), *Môj pes Killer* (r. M. Fornay), *Orbis pictus* (r. Martin Šulík), dokument Michelle Coomber *Luník IX*, tanečný film *Kto z koho* (r. Z. Burianová) a krátke filmy z dielne Štúdia Matejka (Vroclav) a DogDocs z Trenčína. ► www.bfot.de

14. – 21. september

18. MFF Split (CHORVÁTSKO)

Premietanie filmu *Môj pes Killer* (r. M. Fornay).

► www.splitfilmfestival.hr

19. – 22. september

18. Prehliadka horských filmov, Ladek Zdrój (POLSKO)

Premietanie filmu Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov II – Posadnutí horami*.

► www.festivalgorski.pl

19. – 28. september

29. MFF Haifa (IZRAEL)

Premietanie filmu Juraja Lehotského *Zázrak*.

► www.haifaff.co.il

20. – 29. september

6. MFF PriFilmFest, Priština (KOSOVO)

Premietanie filmu *Cigáni idú do volieb* (r. J. Vojtek).

► www.prifilmfest.org

20. – 29. september

MF krátkych filmov Belo Horizonte, Belo Horizonte – Minas Gerais (BRAZÍLIA)

Premietanie filmu *Pandy Matúša Vizára*.

► www.festcurtasbh.com.br

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ)

► Mariana Jaremková

PREMIÉRY

PREMIÉRA: 12. 9. 2013

Colette

(*Colette*, Česko/Slovensko, 2013) DCP 2D, ŠUP, 126 min., MN 15, DRÁMA

RÉŽIA: Milan Cieslar **HRAJÚ:** Clémence Thioly, Jiří Mádě, Eric Bouwer, Andrej Hryc, Zuzana Mauréry, Ondřej Vetchý, Kristína Svarinská
DISTRIBÚTOR: Magic Box Slovakia

Colette nie je iba ďalším príbehom z prostredia koncentračného tábora. Je to najmä príbeh lásky, jej odlišných podôb a tenkej hranice, ktorá oddeľuje dobro od zla, pravdu od lži a lásku od nenávisť. Viac o filme čítajte v rubrike Novinky na str. 11.

PREMIÉRA: 19. 9. 2013

Diana

(*Diana*, Veľká Británia/USA/Švédsko, 2013) DCP 2D, 120 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, ŽIVOTOPISNÝ/ROMANTICKÝ/DRÁMA

RÉŽIA: Oliver Hirschbiegel
HRAJÚ: Naomi Watts, Naveen Andrews, Douglas Hodge **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Film zachytáva posledné dva roky života princeznej z Walesu. Po rozvode s princom Charlesom sa Diana stále viac venuje charitatívnej práci pre Červený kríž. Rozbieha kampane proti nášlapným mŕtvam aj AIDS, zaujíma sa o potreby tretieho sveta. Do jej života vstupuje doktor Hasnat Khan a neskôr Dodi Fayed, s ktorým napokon zahynie pri dopravnej nehode v Paríži.

PREMIÉRA: 26. 9. 2013

Donšajni

(*Donšajni*, Česko, 2013) DCP 2D, 102 min., MP, KOMÉDIA

RÉŽIA: Jirí Menzel
HRAJÚ: Jan Hrtl, Libuše Šafránková, Martin Huba, Jiřina Jirásková, Ivana Chýlková, Emma Smetana, Václav Kopta
DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

V malom pokojnom mestečku sa operný súbor rozhodne uviesť Mozartovho *Dona Giovanniho*. Pri prípravách pomaly opadáva pozlátka operného sveta. *Donšajni* je príbeh o láske aj sklamaní, o hudbe aj o tom, ako sa žije opere navzdory.

PREMIÉRA: 26. 9. 2013

Hra na hrane

(*Runner Runner*, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, MN 15, TRILER/DRÁMA

RÉŽIA: Brad Furman **HRAJÚ:** Gemma Arterton, Ben Affleck, Justin Timberlake
DISTRIBÚTOR: Barracuda Movie

Svet online videohier je uzavretou komunitou, v ktorej platia tvrdé obchodné pravidlá. Pociťo to aj absolvent Princetonskej univerzity Richie, ktorý chce obviniť z podvodu obchodníka Ivana Blocka. Ten ho však zláka na svoju stranu. Richie čoskoro začne hrať celkom inú, oveľa hazardnejšiu hru.

PREMIÉRA: 19. 9. 2013

Insidious: Kapitola 2

(*Insidious: Chapter 2*, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 108 min., MN 15, SLOVENSKE TITULKY, HOROR/TRILER

RÉŽIA: James Wan **HRAJÚ:** Rose Byrne, Patrick Wilson, Lin Shaye, Barbara Hershey, Ty Simpkins **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Lambertovci majú zvláštny dar – dokážu sa kontaktovať s duchovným svetom. Rodina sa snaží odhaliť príčiny tohto javu, ktorý sa u otca aj syna prejavil už v ranom detstve.

PREMIÉRA: 5. 9. 2013

JOBS

(*JOBS*, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 122 min., MP, ČESKÉ TITULKY, ŽIVOTOPISNÁ DRÁMA

RÉŽIA: Joshua Michael Stern
HRAJÚ: Ashton Kutcher, Dermot Mulroney, Josh Gad, J. K. Simmons, Matthew Modine, John Getz **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Životný príbeh autora slávneho „jabloka“ je príbehom vizionára, ktorý zmenil svet informačných technológií. Film sa sústreďuje na obdobie rokov 1971 až 2000. Približuje vznik firmy Apple, ktorá svojimi novými produktmi priniesla revolučné zmeny. Film vychádza z výpovedí ľudí, ktorí sa s Jobsom osobne poznali, ako aj z množstva archívnych materiálov.

PREMIÉRA: 24. 9. 2013

Kobylky 1

(**Kobylky 1**, Slovensko, 2010 – 2013) DCP 2D, 83 min., MP 12, PŔVDNÉ ZVENIE + ANGLICKÉ TITULKY, PÁSMO ŠTUDENTSKÝCH FILMOV

RÉŽIA: Csaba Molnár, Daniel Dluhý, Marek Trúsik, Teodor Kuhn, Matúš Krajčák, Andrej Gregorčok **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Filmy súčasných študentov a nedávnych absolventov Filmovej a tele-víznej fakulty VŠMU v Bratislave. V prvom bloku je šesť titulov: *Posledné dni Ľudovíta Štúra*, *Stará kniha nehrdzavie*, *Belasí*, *Momo*, *Do You Love Me?* a *Lighta*. Viac o projekte čítajte na str. 12 – 13.

PREMIÉRA: 26. 9. 2013

Make Your Move

(**Make Your Move**, USA/Južná Kórea, 2013) DCP 3D, 107 min., MP, ČESKÉ TITULKY, TANEČNÝ **RÉŽIA:** Duane Adler **HRAJÚ:** Derek Hough, BoA, Will Yun Lee, Wesley Jonathan, Yunho **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Dvoh mladých ľudí, ktorí pochádzajú z odlišných prostredí, spája záľuba v tancovaní. Obaja pracujú v newyorskom nočnom klube a hoci sa medzi nimi spočiatku objavuje rivalita, postupne sa ich vzťah mení na klasický príbeh lásky.

PREMIÉRA: 19. 9. 2013

Oggý a šváby

(**Oggý et les Cafards**, Francúzsko, 2013) DCP 2D, 80 min., MP, BEZ SLOV, ANIMOVANÝ **RÉŽIA:** Oliver Jean-Marie **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Dobracky tučný kocúr Oggý smeruje na plátna kín. Oggý najviac miluje pokojné podriemkavanie pred televízorom. Tri zlomyseľné šváby mu to však nedoprajú. Jeho život naruší aj bratranec Jack, ktorý je posadnutý túžbou definitívne zničiť otravných votrelcov.

PREMIÉRA: 5. 9. 2013

One Direction: This Is Us 3D

(**This Is Us**, Veľká Británia, 2013) DCP 2D + 3D, 104 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DOKUMENT/HUDBNÝ **RÉŽIA:** Morgan Spurlock **HRAJÚ:** Harry Styles, Niall Horan, Zayn Malik, Liam Payne, Louis Tomlinson **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Hudbný dokument o skupine One Direction, ktorú objavil Sam Cowell v britskej súťaži *The X Factor* v roku 2010. Vtedy skončili na tretej priečke a postupne získali medzinárodný úspech a milióny fanúšikov. V priebehu roku 2012 vydali hneď dva albumy – *Up All Night* a *Take Me Home*.

PREMIÉRA: 12. 9. 2013

Pozícia dieťaťa

(**Pozitia copilului**, Rumunsko, 2013) DVD, ŠUP, 112 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA **RÉŽIA:** Calin Peter Netzer **HRAJÚ:** Luminita Gheorghiu, Bogdan Dumitrache, Natasa Raab **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Je studená noc a Barbru zrazí malé dieťa, ktoré zomrie. Barbruovi hrozí niekoľkoročný trest a jeho zámožná matka sa rozhodne apatickeho syna ochrániť pred väzením. Podpláca svedkov aj rodičov mŕtveho chlapca, ktorí sa upokojia hneď, ako dostanú peniaze. Film získal Zlatého medveďa a Cenu FIPRESCI na MFF Berlínale 2013.

PREMIÉRA: 1. 9. 2013

Príbeh filmu: Odysea

(**The Story of Film: An Odyssey**, Veľká Británia, 2011) DCP 2D/DVD, 900 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DOKUMENTÁRNÝ **RÉŽIA:** Mark Cousins

ÚČINKUJÚ: Roman Polanski, Martin Scorsese, Francis Ford Coppola, Alexander Sokurov, Lars von Trier **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Pätnásthodinový dokument sleduje vývoj filmu, zachytáva kľúčové miesta jeho histórie, prináša profily filmových hercov a ponúka tak prehľad dejín kinematografie od prvých nemých filmov. Hovorí o vzniku Hollywoodu, kulte hviezd, príchode zvuku, vplyvoch videa a ďalších míľnikoch. *Odysea* vrcholí v digitálnej ére.

PREMIÉRA: 5. 9. 2013

Riddick

(**Riddick**, USA/Veľká Británia, 2013) DCP 2D, ŠUP, 119 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ/SCI-FI/TRILER

RÉŽIA: David Twohy **HRAJÚ:** Vin Diesel, Karl Urban, Katee Sackhoff **DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

Riddick je najnovší film úspešnej ságy, ktorá odštartovala v roku 2000 akčným sci-fi *Čierna tma* a pokračovala titulom *Riddick: Kronika temna*. Nebezpečný tresťanec Riddick sa tentoraz ocitá na nehostinnej planéte, zradený svojimi druhmi. Aby prežil útoky nelútostných predátorov, aktivuje záchranný signál, ktorý k nemu privedie i jeho nepriateľov.

PREMIÉRA: 26. 9. 2013

Únos

(**Kapringen**, Dánsko, 2012) DCP 2D/blu-ray/DVD, ŠUP, 99 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, PSYCHOLOGICKÝ TRILER

RÉŽIA: Tobias Lindholm **HRAJÚ:** Pilou Asbæk, Søren Malling, Dar Salim **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Posádku nákladnej lode prepadnú v Indickom oceáne piráti. Životy jej členov sa ocitajú v rukách somálskych zločincov a stávajú sa predmetom nekompromisného vyjednávaní medzi pirátmi a vedením lodnej spoločnosti v Kodani. Film je nakrútený v dokumentárnom štýle a stavia na atmosfére strachu a stupňujúceho sa napätia.

PREMIÉRA: 19. 9. 2013

Útek

(**Flukt**, Nórsko, 2012) DCP 2D/blu-ray/DVD, ŠUP, 75 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, HISTORICKÝ/AKČNÝ/DOBRODRUŽNÝ

RÉŽIA: Roar Uthaug **HRAJÚ:** Isabel Christine Andreasen, Ingrid Bolsø Berdal, Kristian Espedal **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Nehostinnú krajinu už desať rokov ohrozuje more. V tejto bezútešnej krajine vyvraďdia celú rodinu, prežije iba dievča, ktoré sa dostane do rúk zločineckej skupiny spoločenských outsiderov. Veľmi rýchlo zistí, že ju medzi nimi čaká život horší ako smrť, a tak sa rozhodne spolu s ďalším dievčaťom z tábora ujsť.

PREMIÉRA: 29. 8. 2013

V zajatí démonov

(**The Conjuring**, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 112 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, HOROR

RÉŽIA: James Wan **HRAJÚ:** Vera Farmiga, Patrick Wilson, Lili Taylor, Ron Livingston, Joey King, Hayley McFarland **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Manželia Warrenovci sú vedci, ktorí sa zaoberajú výskumom paranormálnych javov. Desivé udalosti zažijú na vlastnej koži na farme, kam ich privolá zúfalá rodina s tým, že ju terorizujú temné sily.

PREMIÉRA: 5. 9. 2013

Zázrak

(**Zázrak**, Slovensko/Česko, 2013) 35 mm/DCP 2D/DVD/blu-ray, 78 min., MN 15, DRÁMA

RÉŽIA: Juraj Lehotský **HRAJÚ:** Michaela Bendulová, Robert Roth, Venuša Kalejová, Lenka Habrunová, Kika Potočná, Žaneta Polhošová, Sandra Radičová, Dominika Kmeťová, Katarína Feldeková, Ludovít Kállay **DISTRIBÚTOR:** Asociácia slovenských filmových klubov

Polepšovne sú plné dievčat, ktoré prežili viac ako väčšina dospelých. Ela je jednou z nich. Do polepšovne ju priviedla matka po tom, čo utiekla z domu a žila u svojho priateľa Robyho. Ela má zákaz kontaktovať sa s ním, a tak sa rozhodne z polepšovne ujsť... O filme čítajte viac na str. 14 – 15.

PREMIÉRA: 5. 9. 2013

Život tej druhej

(**La vie d'une autre**, Francúzsko/Luxembursko/Belgicko, 2012) DCP 2D/blu-ray/DVD, ŠUP, 97 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Sylvie Testud **HRAJÚ:** Juliette Binoche, Mathieu Kassovitz, Aure Atika **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Maria a Paul prežijú vášnivú noc na pláži, ale keď sa Maria ráno zobudí, zistí, že si nepamätá posledných desať rokov svojho života. Dozvie sa, že je za Paula vydatá, ale ich manželstvo krachuje. Má syna a šéfuje silnej nadnárodnej spoločnosti. Príbeh filmu sleduje Mariinu amnéziu až do momentu, keď si začína spomínať na roky stratenej slobody a ľahkosti.

PROJEKT 100 V SEPTEMBRI

Zázrak (film je uvedený v Premiérach na predchádzajúcej strane)

Pieta (*Pieta*, Južná Kórea, 2012, R. Kim Ki-duk) **HRAJÚ:** Jo Min-soo, Kang Eunjin, Kim Jae-rok, Lee Jeong-jin – DRÁMA
PREMIÉRA: 5. 9. 2013

Big Lebowski (*The Big Lebowski*, USA/Velká Británia, 1998, R. Ethan a Joel Coenovci) **HRAJÚ:** Jeff Bridges, John Goodman, Steve Buscemi, Julianne Moore – KOMÉDIA
PREMIÉRA: 12. 9. 2013

Lore (*Lore*, Nemecko/Austrália/Velká Británia, 2012, R. Cate Shortland) **HRAJÚ:** Saskia Rosendahl, Kai Malina, Nele Trebs, Ursina Lardi – VOJNOVÁ DRÁMA
PREMIÉRA: 12. 9. 2013

Vtedy na Západe (*C'era una volta il West*, Taliansko/USA, 1968, R. Sergio Leone) **HRAJÚ:** Henry Fonda, Charles Bronson, Claudia Cardinale, Jason Robards – DRÁMA/WESTERN
PREMIÉRA: 19. 9. 2013

Snehulienka: Iný príbeh (*Blancanieves*, Španielsko/Francúzsko, 2012, R. Pablo Berger) **HRAJÚ:** Maribel Verdú, Daniel Giménez Cacho, Ángela Molina, Pere Ponce – MELODRÁMA
PREMIÉRA: 19. 9. 2013

Sunset Boulevard (*Sunset Blvd.*, USA, 1950, R. Billy Wilder) **HRAJÚ:** William Holden, Gloria Swanson, Erich von Stroheim, Nancy Olson – DRÁMA
PREMIÉRA: 26. 9. 2013

Sneh a Mesiac ako predfilmy v Projekte 100

Vďaka organizátorom Projektu 100 sa do slovenských kín opäť vracia slovenská animovaná tvorba. Divácividia dva slovenské animované filmy – *Sneh* Ivany Šebestovej a *Mesiac* renomovaného filmára Ondreja Rudavského. Tvorbu Rudavského, či už sú to jeho hudobné videoklipy, alebo autorské filmy, sprevádzajú prívlastky magický, surreálny, snový. Svoj nezameniteľný výtvarný rukopis neopúšťa ani vo filme *Mesiac*, v imaginatívnom príbehu odkazujúcom na pramene prehistorickej mystiky ľudstva a na základné otázky metafyziky dobra a ľudskej existencie. Film je postavený na výsostne výtvarných základoch a využíva viaceré techniky animácie. Rudavský tentoraz neozvučil film vlastnou hudbou, ale siahol po kompozíciách W. A. Mozarta. „Vo svojich krátkych filmoch mám úplnú slobodu a tak to má byť,“ hovorí Rudavský, ktorého inšpiráciou je mág triku Georges Méliès. Autor v *Mesiaci* opäť variuje svoje obľúbené motívy. Vo vizuálnej básni pozoruje posledný strážca Atlantídy spod Mesiaca transformáciu sveta.

Film Ivany Šebestovej *Sneh* sa opäť nesie v retroatmosfére, tentoraz päťdesiatych rokov. Cez príbeh Máje, túžiacej po láske, rozpráva o prekonaní sebaklamy, ktorý môže byť až zničujúci. „Výraz mája vo východných náboženstvách označuje ilúziu, ktorá zastiera pravdivú tvár sveta. Cieľom je prekonať túto ilúziu a pozerat' sa na svet pravdivo. Príbeh o hľadaní partnera a túžbe po láske je iba náplň. Ideou je, aby sme si nevytvárali ilúzie o svete ani o sebe,“ povedala v rozhovore pre *Film.sk* Ivana Šebestová.

Obe snímky sa budú v rámci Projektu 100 premietat' ako predfilmy – *Sneh* s titulom *Snehulienka: Iný príbeh* a *Mesiac* s titulom *Hirošima, moja láska*.

► jar

* Viac informácií o filmoch v Projekte 100 nájdete v špeciálnom čísle *Film.sk*.

Filmový kabinet pokračuje druhým semestrom

V Kine Lumière sa v januári 2013 začali konať odborné prednášky a projekcie v rámci prehľadového cyklu o dejinách slovenskej a svetovej kinematografie Filmový kabinet. Prvý semester mal 78 stálych študentov, ktorí po úspešnom absolvovaní testov získali diplom Slovenského filmového ústavu (SFÚ). Druhý semester Filmového kabinetu po letnej prestávke priamo nadviaže na prvý a začína sa 12. septembra prednáškou na tému Poetický realizmus: Noc a mesto, ktorá bude spojená s projekciou filmu Marcela Carného *Deň sa začína* z roku 1939. Cyklus sa ďalej bude venovať témam ako Jean Renoir

► jar

Clémence Thioly v úlohe Colette. ■ FOTO: Magic Box Slovakia

Láska za múrmi koncentračného tábora

► Zuzana Sotáková (absolventka Katedry masmediálnej komunikácie UCM v Trnave)

V tábore smrti našiel lásku a tam ju aj stratil. Unikol, aby svetu povedal pravdu o masovom vyvražďovaní Židov. *Colette*, nový film režiséra Milana Cieslara, vstupuje tento mesiac do slovenských kín. „Vytvorili sme príbeh o tých, ktorí prežili to peklo len vďaka tomu, že sa mali radi,“ uviedol režisér.

Snímkou *Colette* uzatvára Cieslar svoju trilógiu historických filmov, do ktorej patria ešte tituly *Pramen života* a *Krev zmizelého*. Cieslarova novinka sa opiera o rovnomenňú novelu Arnošta Lustiga. Rozpráva príbeh päťdesiatročného spisovateľa Viliho, ktorý sa po stretnutí s matkou budúcej ženy svojho syna vracia v spomienkach k svojej osudovej láske z koncentračného tábora – ku Colette. Začína písať príbeh o tejto krásnej belgickej Židovke a divák sa s ním presúva do roku 1943, do tábora Osvienčim/Birkenau.

„Colette chce púťavou, vzrušujúcou diváckou formou priniesť najmä mladej generácii napínavý príbeh – vo svojej podstate – jej vrstovníkov. Je to veľký príbeh o úteku za slobodu, ale predovšetkým so silnou a bezprostrednou katarziou z prežitého, videného,“ uvádza Cieslar vo svojom režijnom zámere. Podľa neho bolo cieľom nenásilne „zdôrazniť nadčasové etické hodnoty, ako je sila lásky, slobody, osobná zodpovednosť za svoj život i nutnosť brániť svoju integritu za všetkých okolností“.

Veľkú pozornosť venovali tvorcovia hereckému obsadeniu, ktoré zahŕňa účastníkov z Česka, zo Slovenska, z Poľska, Nemecka a Francúzska. „Dôraz sme kladli na pravdivosť hereckého prejavu a cel-

kového naturelu, schopnosť filmovými, mimoverbálnymi prostriedkami vyjadriť tie najjemnejšie a najnútornejšie pocity hrdinov,“ poznamenáva Cieslar. Výber hercov bol podľa neho dlhý proces. „Navyše som potreboval francúzsky hovoriacu herečku, Nemca a Čecha – alter ego Arnošta Lustiga, čo bolo zaväzujúce,“ pokračuje režisér s tým, že nóvum bolo pre neho nakrúcanie v angličtine, keďže snímka bude mať dve jazykové verzie. „Určite chcem film prihlásiť na viaceré medzinárodné festivaly. Je to téma, ktorá sa dotýka celej Európy, a príbeh je natoľko silný, že má čo povedať aj americkému divákovi,“ prezrádza Lubica Drangová zo spoločnosti Wandal Production, ktorá zastrešila slovenskú časť produkcie.

Na filme spolupracoval aj autor predlohy Arnošt Lustig, no jeho uvedenia sa už nedožil. „Asi najväčším zdžitkom bola pre mňa návšteva pani Hnátovej – Lustigovej sestry, ktorá navštívila filmové dekorácie počas natáčania – a jej pohnutia, keď sa zrazu dostala znovu do reality Osvienčimu. Bola to práve ona, komu sme ukázali prvý hrubý zostrih filmu, a jej reakcia bola pre mňa veľmi dôležitá. Pod dojemom toho zostrihu hodinu neprehovorila,“ uzatvára Milan Cieslar. ▲

Colette (**Colette**, r. Milan Cieslar, Česko/Slovensko, 2013) ■ CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 3,8 milióna eur (podpora AVF: 212 500 eur, podpora RTVS: 150 000 eur) ■ POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: distribúcia na DCP nosičoch (v čase uzávierky dohodnuté nasadenie filmu do 47 kín)

Záber z filmu Lighta. ■ FOTO: VŠMU

Svoj talent predstavujú najmladší filmári

► Simona Nótová

Študenti filmovej školy dostali výbornú príležitosť. Do distribúcie vo vybraných slovenských kinách príde od septembra projekt *Kobylky*, ktorý každý mesiac až do konca júna budúceho roka ponúkne jedno pásmo filmov súčasných študentov a nedávnych absolventov Filmovej a televíznej fakulty Vysokej školy múzických umení (FTF VŠMU) v Bratislave. Mladí autori tak svoje diela vypustia do sveta medzi filmy už známych a etablovaných režisierov.

Cieľom projektu je predstaviť návštevníkom kín študentskú tvorbu z VŠMU a poukázať na talent najmladšej generácie filmárov. „Nápad vznikol približne pred dvoma rokmi,“ povedal na exkluzívnej premiére prvého bloku projektu na tohtoročnom Art Film Feste dekan FTF VŠMU Anton Szomolányi. „Doteraz sa študentské filmy nikdy nedistribovali regulárne v širokej distribúcii, v konkurencii multiplexov. Teraz nám to umožnila technológia. Uskutočnila sa digitalizácia a študentská tvorba sa svojím technologickým štandardom dostala na takú úroveň, že veľké kiná môžeme obsadzovať technologicky a dúfam, že aj tvorivo.“

V rozmedzí od septembra do júna, presne v čase trvania školského roka, sa teda divákovi predstaví 10 filmových blokov. Každý z nich bude trvať približne 90 minút a bude pozostávať z rôznych žánrov. O výber filmov sa postarala dramaturgička projektu *Kobylky* Žofia Bosáková: „Filmy sme vybrali spolu s Michalom Balážom aj s ohľadom na priestory, v ktorých sa budú premietiť. Ide o sieť multikín Cinemax spoluorganizátora projektu

Continental Filmu. Bolo nevyhnutné, aby snímky spĺňali technické parametre a súčasne boli lákavé pre širšie publikum. Najšikovnejší študenti a študentky majú kontakty so zahraničím, cestujú na medzinárodné festivaly, zúčastňujú sa na odborných workshopoch, sledujú aktuálne dianie vo svetovom filme – a v ich dielach sa to odráža.“

Prvý blok tvorí šesť titulov, a to hrané, animované aj dokumentárne filmy. Žofia pokračuje: „Jednotlivé bloky skladáme tak, aby vyvolávali širokú škálu emócií a narušali mýtus, že slovenský film je srdcervúca dráma, v ktorej sa každých päť minút riešia otázky o zmysle života. Fandíme skôr subverzívnym dielam, ktoré dokážu aj o vážnych témach hovoriť s odstupom či iróniou. A radi sa smejeme. Dôraz kladieme na najsúčasnejšie diela, pretože hovoria aj o tom, čo a ako žijeme. Sú to veľmi pružné reakcie na dianie okolo nás.“

Hranú tvorbu zastupujú v prvom bloku tri filmy. Príbeh kodičkátora spisovnej slovenčiny pri naša 12-minútový film Csabu Molnára *Posledné dni Ľudovíta Štúra*. Kladie si otázky: „Ako naozaj

umrel? Ktorá legenda o jeho smrti je pravdivá?“ a ponúka s vtipom a nadhľadom niekoľko verzií Štúrovej smrti. *Momo* je polhodinový film Teodora Kuhna, ktorý už vo fáze scenára získal Hlavnú cenu v kategórii krátkych filmov na workshope Midpoint 2011. Hovorí o tom, aké dôležité je mať otca, a o tom, že keď má mladý chlapec problémy so sebaovládaním a s agresivitou, môže za tým byť aj skrytý pocit osamelosti. Krátky 6-minútový film Matúša Krajňáka *Do You Love Me?* opisuje slogan: „Okolo nás je toľko lásky, sme bohatí.“ Autor v ňom ironizuje zúžený pohľad na lásku, keď takmer súbežne s jednou vždy odniekiaľ „vylezie“ druhá. V bloku je aj jeden 7-minútový animovaný film – *Lighta* Andreja Gregorčoka. Ten rozpráva príbeh malej žiarovky, ktorá je jediným zdrojom svetla v izbe, no len kým sa neobjaví nový rival.

Blok obsahuje dva dokumentárne filmy. Antikvariát nie je len miesto, kde sa zhromažďuje množstvo kníh. Stal sa aj námetom 20-minútového študentského filmu Daniela Dluhého *Stará kniha nehrdzavie*. „Stedoval som v ňom niekoľkých majiteľov pražských antikvariátov a prostredie, v ktorom sa títo pozoruhodní ľudia pohybujú,“ hovorí režisér. „Pre mňa bolo dôležité zistenie, že samotní antikvári nie sú zamračení intelektuáli. A okrem veľkého rozhladu majú aj svojský humor.“ Dokument *Belasí* je zasa 7-minútové road movie Marka Trúsika o ceste fanúšikov Slovana na „ďalší východ“.

Mladí tvorcovia, ktorých filmy sa dostali do vý-

Kobylky 1: *Belasí* (r. Marek Trúsik, Slovensko, 2012), *Do You Love Me?* (r. Matúš Krajňák, Slovensko, 2012), *Lighta* (r. Andrej Gregorčok, Slovensko, 2012), *Momo* (r. Teodor Kuhn, Slovensko, 2012), *Posledné dni Ľudovíta Štúra* (r. Csaba Molnár, Slovensko, 2010), *Stará kniha nehrdzavie* (r. Daniel Dluhý, Slovensko/Česko, 2013)

Ľudwig Bagin v hlavnej úlohe snímky *Posledné dni Ľudovíta Štúra*. ■ FOTO: VŠMU

beru, vnímajú projekt *Kobylky* veľmi pozitívne. Marek Trúsik hovorí: „Je to pre mňa veľká výzva. Jedine pri priamej a tvrdej konfrontácii si totiž človek môže naplno uvedomiť, v čom by sa mal zlepšiť a na čom zapracovať.“ Dopĺňa ho Daniel Dluhý: „Pre mňa je veľkou odmenou, že sa školský film, ktorému sme spolu s tímom venovali kopu času, dostane medzi ľudí. Že sa jeho život neskončí premietaním počas postupových skúšok, ale pokračuje aj za stenami školy.“ Invenčný je aj názov *Kobylky*. Slovanmi dramaturgičky Žofie Bosákovovej „sa približuje ku komunikačnému účelu projektu – k dynamike, neohrozenosti a v dnešnom svete potrebnej zdravej drzosti“. Prvých šesť vybraných diel to potvrdzuje. Ponúkajú hru so žánrom, drsnú autenticitu, zábavu aj mystifikáciu. A pritom školské filmy podľa slov dekana Szomolányiho vznikajú za veľmi skromných podmienok, často aj zo študentských zdrojov. Treba však dodať, že „v minulom roku 39 z nich podporil Audiovizuálny fond“.

Distribučná premiéra prvého bloku projektu *Kobylky* je naplánovaná na 24. septembra. V tento deň sa bude premietat v bratislavskom Kine Lumière, vidieť ho budú môcť aj návštevníci kín Cinemax v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre, Poprade, Prešove, Trenčíne, Trnave a Žiline. Pred divákov vstupuje so želaním, ktoré pri jeho premiére na Art Film Feste vyslovil Anton Szomolányi. „Boli by sme veľmi radi, keby sa stalo prirodzeným ísť na študentské filmy do kina.“ ▲

Zázraku máme uveriť

► Daniel Bernát

Režisér Juraj Lehotský debutoval v roku 2008 celovečerným dokumentom *Slepé lásky* a už jeho prvý film bol malým zázrakom. Medzinárodnú premiéru mal na festivale v Cannes v sekcii Quinzaine des Réalisateurs a získal tam cenu Federácie artových kín C. I. C. A. E Award. Uvedli ho aj na ďalších prestížnych festivaloch, dostal sa do zahraničných kín a televízií, oceňovali ho doma i vo svete... Po piatich rokoch prichádza Lehotský s novinkou. Volá sa *Zázrak* a tentoraz je to hraný film. Slovenské kiná ho začínajú premietiť 5. septembra v rámci Projektu 100.

V dokumente *Slepé lásky* sa Juraj Lehotský empaticky pohyboval v blízkosti niekoľkých nevidiacich protagonistov, pozoroval všedné situácie z ich každodennosti a zároveň sa snažil sprostredkovať ich vnútorné prežívanie, pocity, predstavy, túžby, nazeranie na svet. No a dôležitú úlohu tu zohrávala láska. Vo filme *Zázrak* je láska v istom zmysle nedostatok, hoci nechýba ani v druhom celovečernom projekte režiséra Lehotského. V spolupráci so scenáristom Markom Leščákom (podieľal sa aj na *Slepých láskach*) tentoraz rozpráva príbeh problémovej tínedžerky Ely, ktorá sa dostala do polepšovne. Ukáže sa, že po úteku z domu mala

tridsaťročného frajera Robyho, u ktorého žila a ktorého miluje. Nemôžu sa však stretávať, a tak si Ela zvolí útek z polepšovne.

„Rozhodoval som sa, či pôjdem ďalej osvedčenou dokumentárnou metódou, alebo vstúpim do nového priestoru hraného filmu, pre mňa možno aj ťažšieho,“ približuje Lehotský hľadanie svojej tvorivej cesty po úspešnom dokumente *Slepé lásky*. „Napokon som sa rozhodol pre hraný film, no chcel som si zachovať niečo, čo som mal rád z minulej práce, opierať sa o to, čo dôverne poznám. Hlavné išlo o to, aby som neskočil do čohosi, čo by sa vzdalovalo od pravdivosti, autenticity,

surovosti života. Myslím, že ma lákalo vytvoriť nový ‚život‘, filmový príbeh, ktorý sa stane skutočným,“ pokračuje režisér. Skôr než tento filmový príbeh vznikol, chodili Lehotský a Leščák po reedukačných centrách, kde spoznávali reálne osudy opustených a stratených dievčat. „Tie príbehy mali jedno spoločné: rodičia si s deťmi ne našli vzťah, nedali im to, čo majú ako deti dostať – lásku, schopnosť chápať, čo je v živote správne a čo nie. Počuli sme mnohé príbehy dievčat, ktoré si prešli hnusnými vecami, a našou snahou bolo preniesť určité detaily do filmu,“ vysvetľuje Lehotský. Pripomína však, že nerozpráva žiadny konkrétny skutočný príbeh.

Kameraman filmu Noro Hudec už na pláci spomínal, že vzhľadom na príbeh, výber postáv a spôsob nakrúcania bolo v scenári len málo jednoduchých obrazov. „Tento film sme sa na základe scenára rozhodli snímať realisticky, respektíve pokúsili sme sa o kameramanský postup zohľadňujúci realistický pohľad na svet. Čiže o to, aby bola kamera súčasťou príbehu, aby na seba zbytočne neupozorňovala umeleckými alebo inými ambíciami a aby to zároveň nebolo len hrubé nasnímanie reality, aby bola kamera prístupná divákovej predstave o modernej estetike,“ prezradil Hudec v reportáži uverejnenej vo *Film.sk* č. 2/2012.

Tvorcovia chceli nakrútiť sugestívny a zároveň

drsne pravdivý film. S tým súvisí aj obsadenie hlavnej úlohy, ktorú získala neherečka – Michaela Bendulová. Príbeh filmu *Zázrak* nie je jej osobným príbehom, ale Lehotský tvrdí, že Bendulová má so svojou postavou spoločný naturel, tvrdosť aj určitú naivitu. V hlavnej mužskej úlohe účinkuje skúsený herec Robert Roth a režisér vraj dlho uvažoval, ako oboch skĺbiť do uveriteľného celku – aby nevytrčalo ani neprofesionálne herectvo Michaely Bendulovej, ani Rothova expresivita. Pred nakrúcaním si preto robili poctivé skúšky, vlastne by sa dalo povedať, že si celý film predtočili na video. „V našom prípade sa ani veľmi nedalo uvažovať o profesionálnej herečke vo veku pätnásť rokov, to ste odkázaný na neherca. No myslím si, že aj keby sme siahli po nejakom mladom dievčati s hereckými skúsenosťami, zaváňalo by to strojenosťou a umelosťou,“ hovorí Lehotský. „Dôležité bolo nájsť uveriteľné dievča, ktoré by pochádzalo z tvrdšieho prostredia. Ale zároveň malo mať prirodzený talent, vedieť civilne hrať, pamätať si texty, stvárniť vypätejšie a dramatickejšie momenty... Dnes môžem povedať, že naša neherečka to zvládla výborne. Obsadili sme dievča z polepšovne, ktoré do filmu prinieslo niečo svojské a zázračné,“ myslí si režisér a spoluscenárista filmu *Zázrak*. ▲

Zázrak (r. Juraj Lehotský, Slovensko/Česko, 2013)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 94 8 000 eur (podpora AVF: 54 3 000 eur, podpora MK SR: 30 000 eur) • POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: 3 ks 35 mm kópií, 4 ks DCP nosičov, 10 ks blu-ray a 10 ks DVD nosičov

Scenárista Marek Leščák (vľavo) a režisér Juraj Lehotský (s okuliarmi vo vlasoch) pri nakrúcaní *Zázraku*. • FOTO: Artileria

Nad hercami často víťazí ich mediálna tvár

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Režisér Juraj Lehotský po medzinárodne oceňovanom dokumente *Slepé lásky* debutuje v oblasti hraného filmu titulom *Zázrak*. Ani tu však neopúšťa dokumentárne postupy a pridáva sa k trendu obsadzovania nehercov do hlavných úloh. *Zázrak* už pri svojej medzinárodnej premiére na MFF Karlove Vary získal prvé ocenenie – Zvláštne uznanie poroty.

Napriek tomu, že film *Zázrak* po celý čas nevyvoláva pozitívne emócie, v závere príde zlom a stiesnený pocit sa mení na pozitívny.

– Film nemá ľahkú tému a je v niečom bezútešný, sme však radi, že v diváckohu čosi rozohýbe. *Zázrak* ponúka priestor na premýšľanie, vnútorne som to takto prežíval pri jeho finalizácii. Už pri písaní scenára sme do filmu chceli dostať očistný pocit, katarziu, niečo pozitívne, od začiatku sme s tým počítali. Záverečnú scénu sme chceli urobiť tak, aby bola v niečom čarovná, aby priniesla divákovi pozitívne pocity.

A podarilo sa to bez veľkých efektov a teatrálnych scén...

– Je to najmä vďaka nášmu nehereckému objavu Miške Bendulovej, jej tvár poskytovala niečo zvláštne. Michaela zažiarila už pri našom prvom stretnutí. S Markom Leščákom sme vycítili, že je to ten správny čarovný človek. Na začiatku sme pri nej mali aj obavy, či sa nám podarí film dokončiť – poznali sme jej naturel, neviazané správanie... Nakoniec to dokázala.

Pri dokumente režisér pociťuje istú zodpovednosť za ľudí, ktorých príbehy „využíva“ na svoj film. Aj keď je *Zázrak* hraný film, predsa len, hlavná predstaviteľka si niečo z jeho príbehu naozaj odžila. Mal si aj teraz pocit zodpovednosti?

– Aj preto som túžil po hranom filme, kde cez niekoho rozprávaš príbeh, ktorý nie je jeho vlastný. Vďaka tomu je človek odľahčený od morálnych a etických zásad, zmierňujú sa obavy, či neublíži, neodkryje príliš veľa. Pri *Zázraku* sme mali väčšiu slobodu, mohli sme hovoriť priamejšie, tvrdšie, viac, ako by sme si mohli dovoliť v dokumentárnom filme.

Bola to pre Michaelu Bendulovú možno aj terapia?

– Pre ňu bolo nakrúcanie obohacujúce, spoznala iných ľudí, než na akých bola zvyknutá. Ale bolo to obohacujúce aj pre ostatné dievčatá v reedukačnom centre. Mali možnosť zažiť niečo nové a cítiť sa pri tom zmysluplne. Sám som zvedavý, do akej miery si Miška uvedomuje svoju šikovnosť a talent, ako sa nájde v živote a nakoľko nájde svoje šťastie. Nie som si istý. Je ešte veľmi mladá a v takom veku sme sa aj my ešte len hľadali.

Ďalším ťažkým momentom pre dokumentaristu

je odpútať sa od svojich „hrdinov“. Aj v tomto to bolo jednoduchšie?

– Miška odišla z centra a začala pracovať. Stále to nemá v živote ľahké. Nemôžem ju nútiť, aby využila možnosti tohto okamihu, keď o nej zahraníční novinári píšú ako o talente, ľudia si ju vážia... Podstatné je, či to vôbec chce robiť. S Miškou vychádzame dobre, vážime si jeden druhého. Nie je to však také intenzívne, ako som to cítil pri *Slepých láskach*, keď som s niektorými protagonistami nadobudol veľmi priateľský vzťah. Pokiaľ Miška potrebuje pomoc, tak sa jej snažíme pomôcť, ale nie je to vždy jednoduché. Niekedy je efekt opačný.

***Slepé lásky* vznikali päť rokov. Ako dlho trvala príprava a nakrúcanie *Zázraku*?**

– Rok a pol sme chodili po rôznych dievčenských reedukačných zariadeniach a písali sme, potom sme dostali podporu z Audiovizuálneho fondu. Film sa nakrúcal rok, pretože sme potrebovali rôzne ročné obdobia, postprodukcia takisto trvala asi rok. Bolo to veľmi náročné nakrúcanie v prostrediach, kde bola práca komplikovaná, ale my sme to chceli robiť práve takto. Chceli sme filmovať v reálloch, kde sa také udalosti naozaj odohrávajú, hoci to bolo nebezpečnejšie. Napríklad byt priekupníkov s dievčatami sme nakrúcali v tvrdej štvrti – na Kopčianskej ulici, ktorá je Bratislavčanom dobre známa.

K najsilnejším patria momenty totálneho poníženia, keď sa Ela stáva už iba tovarom, telom. No podobné pocity má divák aj pri jej „milovaní“ s priateľom Robom. Ani pri jednej zo sexuálnych scén nevidíme jej tvár. Po znásilnení je rovnako prázdna a otupená ako predtým.

– Rozmýšľal som nad tým, či ukázať jej tvár, ale mne to tam nechýba. Mám pocit, že jej bezútešný, prázdny, otupený výraz bez emócie, ktorý tam je neskôr, postačí. Nakrúcanie týchto scén bolo náročné. Nakrúcali sme na spomínanej Kopčianskej. Scénografia prostredia hovorí sama za seba a je dôležité spomenúť vynikajúcu prácu scénografa Juraja Fábryho a kostýmovej výtvarníčky Eriky Gaduš. Ich práca citlivo zapadala do konceptu a komunikovala s autenticitou prostredia.

Film stavia vedľa seba istú krehkosť so surovosťou, a preto oboje o to viac vynikne. Ako sa hľadala krehkosť, ktorá je vo filme prítomná, v celom tom bezútešnom prostredí a príbehu?

– Krehkosť sa tam objavuje cez Miškin herecký prejav, kameru aj situáciu. Vedeli sme, že naša postava nie je z charakterovej stránky najlepšia, ale dokáže zachytiť pekné veci, ktoré si možno iní nevšímajú. Chceli sme, aby k nej mal divák blízko a aby s ňou prežil určité jemnosti. Množstvo vecí sme s Markom Leščákom dostali už do scenára, no niektoré momenty sme objavili až v deň nakrúcania. Ja mám rád scénu bezútešného silvestrovského večierka, keď dievčatá bez emócií posedávajú pri opadnutom stromčeku, vychovávateľ hrá na klavíri a celá scéna pôsobí smutne, ale zároveň je v nej čosi povznášajúce a čarovné. Chceli sme urobiť až fotografický záber – dlhý, uveriteľný, s prvkami zaujímavej scény. Na mňa to pôsobí ako namalovaný obraz – môžem si ho interpretovať, ako chcem. Ťažko to opísať, tieto veci vznikali intuitívne. A danú energiu sme zacítili viacerí na pľaci. Pociť čarovnosti dodala aj kamera Nora Hudeca a jeho vnímavý prístup. Túžil nasnímať prostredie a dievčatá s určitou nežnosťou a úctou. Nechcel kamerou drammatizovať ani prostredie, ani postavy. Pravdivosť a autenticnosť bola jeho i mojou prioritou.

S Markom Leščákom si spolupracoval aj na *Slepých láskach*. Zmenila sa vaša spolupráca pri písaní scenára hraného filmu?

– Pristupovali sme k tomu inak. Pri *Slepých láskach* sme plánovali, že si vypočujeme výpovede ľudí a budeme sa ich snažiť pretransformovať do príbehov, rozprávané slovo preniesieme do scén, obrazov a príbehu. Tentoraz sme tvorili na základe osudov rôznych dievčat. Marek to celé vníma viac z nadhľadu, ako celkovú štruktúru, ja si viac všímam detaily, mikropríbehy, ktoré túžim do filmu zapracovať. Na tomto filme som sa naučil, ako robiť veci presnejšie, ako už pri písaní scenára narábať so štruktúrou, s dramaturgiou. Mám pocit, že pri ďalšom projekte budem vedieť energiu koncentrovať na to, čo je už dopredu funkčné. Mne sa s Markom robí dobre, sme priatelia, nie je to pre nás práca. On je skvelý v spájaní ľudí od dokumentu s hranou tvorbou a mnohí dokumentaristi smerujú k hraným veciam.

Najmä ak to prelínanie fiction, non-fiction a animovaného filmu nie je už dlho ničím výnimočným a problém s tým majú možno iba organizátori festivalov, ktorí váhajú, do akej sekcie film zaradiť.

– Teraz je silný trend práce s nehercami. Vo výsledku je to zaujímavé, uveriteľné, cítime za tým realitu, ktorú sme mohli cítiť iba v dokumentoch. Je dobré využiť kombináciu s kvalitnými hercami, ktorí vedia reagovať s nehercami. Netreba všetko smerovať len na nehercov, to by mohlo byť veľmi ťažké, ale je perfektné poskytnúť priestor mediálne neznámym, no talentovaným ľuďom.

Neherci boli populárni v šesťdesiatych rokoch, keď bola autenticita veľmi žiadaná. Smeruje film opäť k jednoduchosti, čistote?

– Samozrejme, záleží na žánri. Neviem si predstaviť napríklad komédiu s nehercami. Na druhej strane, ak robíme film, ktorý má mať uveriteľný charakter, nie je nič lepšie ako spojenie herca s nehercom. Nad hercami často víťazí ich mediálne známa tvár a stráca sa ich podstata. Nastal čas ľudí, ktorí nevyhľadávajú publicitu, sú obyčajní, vedia však so sebou pracovať, takže sú výnimoční.

Napriek tomu, že ako divák oceníť kvalitu filmov ako *Môj pes Killer*, *Až do mesta Aš* či *tvojho Zázraku*, predsa len mi v slovenských hraných filmoch, ktoré sa kvalitou vymykajú priemeru, chýba možnosť stotožniť sa v niečom s postavou. Príbeh obyčajného človeka, ktorý môže byť aj smutný, extrémne hraničný, ale blízky bežnému životu, ktorý žije väčšina z nás.

– Po *Slepých láskach* som chcel urobiť film o obyčajnom človeku, ktorý je nezaujímavý, ale v jeho živote nastane niečo, čo si treba všimnúť. Stále viac mám pocit, že chcem nakrúcať o veciach, ktoré sa dejú okolo nás, o tom, čím žijeme, čo sa nás dotýka. Ďalší film bude na tému, ktorá je všadeprítomná – dieťa v rodine, ktorá sa rozpadá. Chcem ukázať krutú realitu, ale súčasne skrz dieťa hovoriť o jeho peknom, až úsmevnom a šťastnom svete. Bude to dráma, ale viac sa dotkne niečoho, čo naozaj žijeme, nad čím sa potrebujeme zamyslieť, pochopiť to. Chcem použiť viac jemného humoru, urobiť to prístupnejšie ľuďom.

S detskými „hrdinami“ máš skúsenosť aj z televízneho projektu *Nechcené deti*. Prečo si doň vstúpil?

– *Nechcené deti* boli veľmi zaujímavý projekt. Pociťivá dokumentárna práca, ktorá ma bavila a mala aj veľký spoločenský zmysel. Hovorili sme nepriamo o tom, že je dôležité, aby deti, ktoré nemajú

vlastných rodičov, neboli umiestňované do detských domovov, ale aby ich vychovávali náhradní rodičia, ktorí im dajú lásku a pocit domova. V tomto filme sme rozprávali o štvorročnom dievčatku, ktoré žilo s náhradnými rodičmi. Svoju matku stratilo po rodinnej tragédii a jej otec popri práci nevládala všetko utiahnuť. Tu som prvý raz spoznával určité emócie malého dieťaťa, ktoré dokázalo vyjadriť svoje city a túžby. Dnes viem, že to bola jedna z dôležitých vecí, ktoré ma priviedli k tomu, čo robím teraz.

Je pre teba televízna tvorba zaujímavá?

– Televízna tvorba je zaujímavá. Je výborné, ak robíte niečo ako kvalitný dokumentárny film, ktorý je zároveň divácky príťažlivý a zušľachtuje spoločnosť. Produkcia televíznych filmov je však veľakrát limitujúca, niekedy je nakrúcanie zle rozpočtovo nastavené a vaše možnosti sú zúžené, ale nemôžete ísť hlavou proti múru a musíte sa prispôbiť. Musíte zvoliť formu, ktorá vyhovuje producentovi aj vám, robíte kompromisy a to sa môže prejavovať na výsledku.

Prišla do slovenského filmu s kvantitou aj kvalita?

– Je tu sľubný rozbeh hraných filmov. Iveta Grófová, Mátyás Prikker a Mira Fornay nakrútili veľmi dobré filmy. Každý z nich má svoje malé problémy, ale sú to snímky, ktoré naznačujú, že tá ďalšia môže byť ešte lepšia. Potenciál je veľmi slušný. Podľa mňa je potrebné viesť do filmu viac pozitívneho svetla. Naše filmy sú neutešené, nazeráme na nevelmi peknú stránku života. To neznamená, že začneme všetci robiť komédie, ale aj do tragédie by sme mali dokázať viesť svetlo, možno i úsmev. Veď smutný život má aj svoje veselé stránky a bolo by dobré, aby sa to v našich filmoch nachádzalo.

Pre tvoju študentskú tvorbu bola typická irónia. Vráti sa ešte? Aj niektoré pasáže *Slepých lások* ju mali...

– Určite sa ešte objaví. Ja mám veľmi rád jemný humor a cítim, že sa s ním ešte budem pohrávať. ▀

ASFK vznikla preto, aby nezaniklo klubové hnutie

► **Matúš Kvasnička** (redaktor denníka Pravda)

Pred dvadsiatimi rokmi vznikla Asociácia slovenských filmových klubov (ASFK), ktorá stojí za filmovými prehliadkami Febiofest a Projekt 100, za jediným filmologickým časopisom na Slovensku *Kino-Ikon* a ročne odpremiéruje desiatky filmov, ktoré by sa inak možno nikdy nedostali do slovenských kín. Kde ležia základy klubového hnutia na Slovensku, ako sa vyvíjalo v poslednom dvadsaťročí a akú úlohu v tom zohrala ASFK, ktorá v čase svojho vzniku združovala 28 aktívnych klubov a dnes ich združuje vyše 40?

„Spádcom socializmu a po revolúcii nastal istý úbytok filmových klubov na Slovensku aj v Česku. Zároveň tu neexistovala žiadna významnejšia podpora alternatívnej distribúcie. Od vzniku ASFK bolo stratégiou tohto občianskeho združenia za každú cenu udržať klubové hnutie,“ hovorí vtedajší aj súčasný predseda ASFK Peter Dubecký. „Iný, podobne nastavený subjekt na Slovensku v tomto období neexistoval, kým v Česku už popri AČFK postupne vznikali ďalšie artové distribučné spoločnosti,“ dodáva.

ASFK je nástupníčkou organizáciou Československej federácie filmových klubov. Peter Dubecký spomína, že v roku 1993 vznikla prakticky na zelenej lúke, bez väčšieho zázemia a podpory. „Všetka dokumentácia týkajúca sa filmových klubov a klubového hnutia ostala v Národnom filmovom archíve v Česku. Kľúčovým bodom pre ASFK bola spolupráca so Slovenským filmovým ústavom, ktorý prevzal takzvaný druhý distribučný okruh, teda fond filmov zo Slovenskej požičovne filmov. V prvých rokoch od roku 1994 nakupoval pre filmové kluby prvé divácky úspešné snímky, ako napríklad *Tri farby: Modrá, Biela a Červená Krzysztofa Kieślowského*, *Stalker Andreja Tarakovského* či *Unavení snlkom Nikitu Michalkova*.“

Dubecký dodáva, že po nástupe mečiariizmu prišli náročné časy pre akékoľvek kultúrne projekty a výnimkou nebola ani alternatívna distribúcia filmov. Pre klubové hnutie to podľa neho znamená

lo napríklad zánik Zimnej filmovej školy – predpremiérovej prehliadky náročnejších filmov, ktorej tradícia siaha do polovice šesťdesiatych rokov. „ASFK nemala odkiaľ získať finančnú podporu na svoje projekty ani na nákup nových filmov. V tomto období bola jediným subjektom, ktorý reálne pomohol udržať činnosť filmových klubov, švajčiarska nadácia *Pro Helvetia*. Vďaka nej mohla vzniknúť prvá a dlhodobo aj jediná pevná pracovná pozícia kancelárie ASFK,“ spomína Dubecký na obdobie pred dvadsiatimi rokmi.

S pomocou nadácie *Pro Helvetia* vznikla aj tradícia programovacích seminárov pre dramaturgov kín, od roku 1995 vydáva ASFK jediný filmologický časopis na Slovensku *Kino-Ikon* a v roku 1997 sa pod hlavičkou asociácie konali prvé filmologické konferencie. Všetky tieto aktivity vykonáva ASFK dodnes. Podpora nadácie *Pro Helvetia* bola kľúčová aj pri vzniku putovnej prehliadky filmov Projekt 100. Od roku 1995 funguje paralelne v Česku aj na Slovensku ako spoločný projekt ASFK a AČFK.

Prvé pokusy o vznik filmových klubov v Československu sa objavili už koncom päťdesiatych rokov. Vtedy ich podľa *Dejín slovenskej kinematografie* vzniklo takmer 100, ale pre nedostatok programov zanikali. Neskôr, koncom roku 1963, vznikli súčasne na viacerých miestach Slovenska Kluby priateľov filmového umenia. V tomto období bojovali kiná s relatívnym poklesom návštevnosti a zakladanie filmových klubov bolo jedným z prostriedkov

na prilákanie divákov. Už v roku 1964 vznikol Sekretariát Československej federácie filmových klubov, ktorý v tom istom roku prijali do Medzinárodnej federácie filmových klubov.

Podľa údajov z *Dejín slovenskej kinematografie* bolo v roku 1968 v ČSSR 120 filmových klubov, z toho 19 na Slovensku. V roku 1972 bolo na Slovensku 26 klubov, o štyri roky neskôr už len 16. V osemdesiatych rokoch sa počet členov filmového klubu pohyboval v rozmedzí 150 až 350 a vo viac ako troch štvrtinách klubov sa robili lektorské úvody pred každým filmom. Hoci sa návštevníkom bratislavských klubov môže zdať, že tieto úvody vymizli, nie je to tak. „Lektorské úvody sú stále bežnou súčasťou uvádzania klubových titulov najmä v regionálnych filmových kluboch. Kluby v *Banskej Bystrici*, *Prievidzi*, *Martine*, *Kežmarku* a ďalšie azda inak ako s úvodom či dokonca s diskusiou po filme ani nepremietajú,“ vysvetľuje riaditeľka kancelárie ASFK Silvia Dubecká. „V Bratislave sa tento ‚bonus‘ pre diváka vzhľadom na oveľa vyšší počet klubových predstavení koncentruje najmä na prehliadky a špecializované projekcie,“ dodáva a spomína pri tom podujatia ako Febiofest či Projekt 100, ktoré organizuje ASFK. Tento rok navyše odštartoval v bratislavskom kine *Lumière* vzdelávací cyklus prednášok a projekcií *Filmový kabinet*.

„Počet filmových klubov sa v posledných rokoch na Slovensku ustálil medzi 40 až 50. Na porovnanie: v Česku v súčasnosti AČFK združuje 120 klubov, čo súvisí predovšetkým s veľkosťou krajiny a počtom obyvateľov,“ hovorí Dubecká. Počet filmových klubov však podľa nej nemusí byť odrazom toho, ako funguje klubové hnutie v tej-ktorej krajine. „Celková návštevnosť klubových filmov v Česku bola vlani 39 166 divákov, pričom AČFK priniesla do kín desať filmových premiér. Na filmy z distribúcie ASFK prišlo vlani na Slovensku 71 825 divákov a počet premiérových titulov bol 38.“

Tento rok prinesie ASFK do kín 38 celovečerných snímok a 6 krátkych filmov. Ako sa jednotlivé tituly vyberajú? „Filmy vyberajú zástupcovia ASFK na medzinárodných festivaloch a na základe odporúčaní a ponúk zahraničných partnerských spoločností. O celoročnom pláne premiér rozhoduje výkonný výbor ASFK zložený z dramaturgov filmových klubov,“ vysvetľuje Dubecká. Mnohé nákupy sa robia v spolupráci s Českou republikou. „Medzinárodný filmový trh nás stále považuje

za jedno teritórium a spoločný nákup filmov je finančne menej náročný. Keby takáto spolupráca neexistovala, do slovenskej i českej klubovej artovej distribúcie by sa dostalo neporovnateľne menej filmov,“ objasňuje Dubecká.

ASFK neurčuje dramaturgiu jednotlivých filmových klubov. „Je len na dramaturgoch, ktoré z filmov a z ktorej distribučnej spoločnosti si vyberú a ponúknu svojim divákom. Výberom distribučných premiér a nákupom filmových práv však ASFK vytvára dramaturgickú výbavu na programovanie filmových klubov a artkín,“ hovorí Dubecká a dodáva, že ASFK poskytuje filmovým klubom a kinám odbornú asistenciu. Od svojho vzniku organizuje dvakrát ročne spomínané programovacie semináre – edukatívne podujatia pre dramaturgov a kinárov. Čo sa týka ďalších možností výberu filmov, dramaturgovia klubov môžu siahnuť napríklad do ponuky distribučnej spoločnosti *Film Europe*, ktorá sa zameriava na európske tituly, alebo *Filmtopia*, ktorá doposiaľ uvádzala najmä slovenské snímky.

Tak ako pred rokmi aj dnes sú pre ASFK jedným z najväčších problémov financie a „striedavý prístup zásadných audiovizuálnych inštitúcií k podpore alternatívnej distribúcie, k potrebe jej existencie a udržania“. Podľa Dubeckej do toho zasiahla aj kríza, ktorá sa prejavila odklonom veľkých komerčných partnerov od Projektu 100 či Febiofestu. „V súčasnosti sa však treba postaviť zoči-voči aj novým technologickým fenoménom a javu, že mnoho mladých ľudí už len sťahuje filmy z internetu a pozerá ich v osamotení na monitoroch počítačov, v lepšom prípade na DVD. Výzvou je presvedčiť ich, že kolektívny zážitok z kvalitného umeleckého diela v kine môže byť hodnotnejší.“ Výzvou sú pre ASFK aj nové distribučné stratégie. „Okrem tradičnej kinodistribúcie, ktorá bude pre ASFK vždy prioritná, nás čaká nové a takisto zaujímavé obdobie VOD platforiem a internetovej distribúcie. Necháme sa prekvapiť, aký efekt tento nový trend na Slovensku prinesie,“ pripomína Dubecká.

Prioritou ASFK v ďalších rokoch bude podľa nej udržanie kontinuity zásadných projektov asociácie, podpora ďalšej činnosti filmových klubov a rozšírenie práce na projekte *Filmy pre školy*. „Tento projekt pre nás predstavuje možnosť vychovávanía novej základne divákov. Filmové kluby majú nezastupiteľnú funkciu v rámci kultivovania súčasného filmového diváka.“

Zložité obdobie hľadania

► Daniel Bernát

Slovenský filmový ústav si tento rok pripomína 50. výročie svojho vzniku a mesačník Film.sk pri tejto príležitosti informuje o jeho histórii. Séria článkov, ktorá bude vychádzať do konca roku 2013, mapuje dejiny SFÚ po jednotlivých dekádach očami jeho zamestnancov. Pokračujeme rokmi deväťdesiatymi.

Deväťdesiate roky možno označiť za dekádu hľadania odštartovanú pádom komunizmu a následnými zmenami. Na neistú pôdu sa dostala aj kinematografia a to, že sa jej ušli poriadne rany pod pás, najlepšie demonštruje privatizácia Koliby. Nové podmienky sa premietli aj do fungovania Slovenského filmového ústavu (SFÚ). V jeho prípade sa takisto hľadal model, ako ďalej, a ani on sa nevyhol ranám pod pás. Práve v tejto dekáde sa v SFÚ vystriedalo najviac riaditeľov – deväť.

Začalo sa to Igorom Ličkom, ktorého v roku 1990 vystriedal Štefan Vraštiak. Vo funkcii zotrval len krátko, no v roku 1995 sa stal riaditeľom SFÚ po druhý raz. Vraštiak naznačuje dobový kontext, keď hovorí o rapídnom poklese slovenskej filmovej produkcie po roku 1991. V súvislosti so SFÚ spomína na prípady nekompetentného vedenia a upozorňuje aj na situáciu, keď mohol SFÚ prísť o svoje sídlo na Grösslingovej ulici. Pri moci bola vtedy Mečiarova vláda s ministrom kultúry Ivanom Hudecom. Podrobnejšie o tom hovorí Peter Dubecký, ktorý sa stal riaditeľom SFÚ v roku 1999 a je ním dodnes. „Budova bola pripravená na odpredaj a filmový ústav mal prenajaté dve malé kancelárie na Dobrovičovej ulici, kde pracovalo päť-šesť ľudí vrátane vedenia. Časť ostatných zamestnancov mala byť presunutá do Štúdia Koliba, a. s. Väčšina z materiálov filmového ústavu už bola zazmluvnená a uložená na Kolibe, no boli v priestoroch s nestárou teplotou, vysokou vlhkosťou, v nevhodných podmienkach. Práve v tomto období nastalo najväčšie poškodenie skladovaných materiálov, predovšetkým filmových,“ spomína Dubecký na roky 1996 až 1998 a upozorňuje aj na neštandardnú situáciu, keď bol v roku 1996 na niekoľko mesiacov poverený riadením filmového ústavu Vladimír

Ondruš, ktorý súčasne viedol akciovú spoločnosť Štúdio Koliba.

Vráťme sa však na začiatok dekády, keď sa toho takisto veľa udialo. K 1. januáru 1991 bol SFÚ vyčlenený z organizačnej pôsobnosti Slovenskej filmovej tvorby (SFT) a ako Slovenský filmový ústav – Národné kinematografické centrum sa stal samostatnou príspevkovou organizáciou priamo riadenou ministerstvom kultúry. V tejto súvislosti došlo aj k delimitácii majetku, pracovníkov, archívu a práv k slovenským filmom, ktoré vyrobila SFT do roku 1990. V tom čase bol riaditeľom filmového ústavu Martin Šmatlák, súčasný riaditeľ Audiovizuálneho fondu. „Koncept, s ktorým som do SFÚ nastúpil, bol založený jednak na osamostatnení dovtedajších pracovísk archívu, dokumentácie a výskumu od Koliby, ktorej súčasťou bol ústav v predchádzajúcich desaťročiach. V praxi to znamenalo vybudovať základnú administratívu SFÚ ako novej štátnej organizácie,“ objasňuje Martin Šmatlák. „Zámerom však bolo aj rozšíriť zbierkotvorné a výskumné aktivity ústavu o prezentačnú činnosť a takisto o správu verejných zdrojov na podporu kinematografie. Asi málokto si dnes ešte pamätá, že v SFÚ mala svoje zázemie vtedajšia „grantová komisia“ na podporu filmu a že ústav mal vo svojej prvej zriaďovacej listine medzi hlavnými činnosťami aj správu fondu kinematografie... K tomu síce nikdy nedošlo a dnes už funguje samostatný Audiovizuálny fond, ale základné nastavenie všetkých ostatných činností aj zdrojov SFÚ z roku 1991 funguje prakticky dodnes.“ Šmatlák pripomína, že ústav nemal byť závislý len od dotácií zo štátneho rozpočtu, mal mať aj možnosti na vlastné zdroje – to bola jedna zo základných podmienok vzniku SFÚ. „Základnou stratégiou

bolo vytvoriť funkčnú organizáciu, ktorá v kontexte slovenskej kinematografie ako jediná mala naďalej zostať v pôsobnosti štátu. Inšpirovali sme sa trochu vtedajším francúzskym CNC a zvažoval sa aj škanidávsky model,“ pokračuje Šmatlák. „Napokon „dohľad“ nad rozdeľovaním verejných zdrojov zostal na ďalšie takmer dve desaťročia výlučne pod ministerstvom kultúry a vznik fondu kinematografie sa ukázal ako v tej dobe nerealizovateľná myšlienka. SFÚ sa preto ďalej profiloval ako odborné archívne, výskumné, dokumentačné a prezentačné pracovisko. Podarilo sa nám rozbehnúť projekt komplexného výskumu dejín slovenskej kinematografie, zriadila sa jediná filmologická knižnica na Slovensku, zo skladu filmových kotúčov sa SFÚ postupne stal etablovaným filmovým archívom, výrazne sa skvalitnili dokumentačné činnosti a bývalý Filmový klub sa otvoril verejnosti aj medzinárodným podujatiam.“

Peter Dubecký považuje začiatok deväťdesiatych rokov, keď v ústave pracoval ako vedúci filmového archívu, za zložité obdobie. Bolo sa treba vyrovnáť so spomínanou delimitáciou, s nastavením systému v rámci zbierkových fondov, so vzťahmi so Slovenskou televíziou, s otázkami, ktoré vyplývali z delenia spoločného štátu. Súčasný riaditeľ SFÚ oceňuje viaceré Šmatlákove kroky a radí k nim aj podporovanie výskumu, vydanie publikácií Pavla Branka, Václava Maceka, Martina Ciela a ďalších, podieľanie na celovečerných filmoch *Rošáda*, *Na krásnom modrom Dunaji*, *Papierové hlavy...* „Po mojom odvolaní v roku 1993 sa dostali do popredia aj snahy zbaviť SFÚ jeho „svojprávnosti“ (nezmyselný koncept Národného centra pre audiovizuálne umenie), z pozície politicko-ekonomickej moci ovládnuť filmový archív, presťahovať jeho fondy na Kolibu a sprivatizovať budovu SFÚ,“ dodáva Šmatlák.

Keď koncom deväťdesiatych rokov nastúpil do vedenia filmového ústavu Peter Dubecký, našiel túto inštitúciu podľa vlastných slov v rozklade. „Čakalo na mňa množstvo nášlapných mín. Bolo treba vyriešiť vzťah so Štúdiom Koliba, a. s., získať späť negatívny filmov, audiovizuálne dedičstvo, museli sme dať do poriadku nevyplatené tantiemy, uhradiť množstvo faktúr... V tom čase došlo vo filmovom ústave aj k najväčším personálnym zmenám, keď odišla asi polovica z takmer tridsiatich zamestnancov,“ vysvetľuje Dubecký. „Bolo to veľmi náročné, ale pomohli mi ľudia z audio-

vizuálneho prostredia ako Ondrej Šulaj, Dušan Trančík, Martin Šmatlák, Juraj Lihosít – dali sme dokopy pracovnú skupinu, ktorá sa raz týždenne stretávala a riešila problémy ústavu. Pomohol aj minister kultúry, takže sa pomaly darilo nastavovať zásadné systémové kroky, ktoré viedli k stabilizácii archívnych zbierok.“

Do deväťdesiatych rokov spadá aj vydanie publikácie *Dejiny slovenskej kinematografie* (1997, Osveta, Martin), na ktorej sa SFÚ podieľal. Ústav takisto participoval na viacerých podujatiach – inicioval vznik medzinárodného festivalu prvých hraných filmov Fórum, podporil Art Film, spoluporganizoval Medzinárodný festival filmových klubov, podieľal sa na príprave veľkej výstavy 100 rokov kinematografie a slovenský film, ktorá sa uskutočnila v Bratislave, v roku 1996 zorganizoval v Banskej Bystrici medzinárodnú konferenciu k dejinám slovenskej kinematografie... To všetko boli tie svetlejšie body v dekáde, ktorú pekne charakterizuje Martin Šmatlák: „Tak ako v celej slovenskej kinematografii aj vo fungovaní SFÚ boli deväťdesiate roky obdobím vydarených pokusov aj nezmyselných zakopnutí, obdobím rýchlych vonkajších zmien a pomalšieho myslenia.“ Podľa neho však bolo východiskové nastavenie ústavu zo začiatku dekády dobrým predpokladom pre pozitívny rozvoj SFÚ po roku 1999. ▲

SFÚ a deväťdesiate roky v skratke

- riaditelia SFÚ: Igor Ličko (1989 – 1990), Štefan Vraštiak (1990), Martin Šmatlák (1991 – 1993), Emil Lehuta (1993 – 1995), Š. Vraštiak (1995 – 1996), Vladimír Ondruš (1996), Eduard Klenovský (1996 – 1997), Pavol Janík (1997), Marián Kováčik (1997 – 1998), Peter Dubecký (1999 –)
- K 1. 1. 1991 bol ústav vyčlenený z organizačnej pôsobnosti Slovenskej filmovej tvorby a vznikol Slovenský filmový ústav – Národné kinematografické centrum ako samostatná príspevková organizácia riadená MK SR.
- K 1. 1. 1997 sa zmenila právna subjektivita SFÚ-NKC na Národné centrum pre audiovizuálne umenie (NCAVU).
- V r. 1997 vydáva martinská Osveta s príspeviem SFÚ publikáciu *Dejiny slovenskej kinematografie* (Václav Macek, Jelena Paštékova).
- K 15. 6. 1998 zmenil SFÚ-NKC názov na Filmový ústav, k 1. 8. 1999 zmenilo NCAVU názov na Slovenský filmový ústav.

V toku informácií

► **Mariana Jaremková** (filmová publicistka)

Navonok sa možno zdá, že Slovenský filmový ústav (SFÚ) je chladná kamenná budova, zvnútra je to však organizmus v neustálom pohybe. Skrývajú sa pod ním názvy oddelenie filmových podujatí, Audiovizuálne informačné centrum, edičné oddelenie a Film.sk, oddelenie dokumentácie a knižničných služieb, Digitálna audiovizia, Klapka.sk, oddelenie filmového archívu. Aby tieto názvy nezneli len úradne či fádne, ponúkame sériu článkov s predstavením činností a výstupov ľudí, ktorí v ústave pôsobia. Tentoraz prichádza na rad Audiovizuálne informačné centrum.

Audiovizuálne informačné centrum (AIC) je súčasťou Slovenského filmového ústavu (SFÚ) od roku 1998. Svoju činnosť, vtedy ešte pod názvom Európske audiovizuálne informačné centrum, začalo 1. augusta pod vedením Zuzany Rajčokovej. V januári 1999 sa kancelária už pod názvom Audiovizuálne informačné centrum presťahovala na Grösslingovú 32, kde sídli dodnes. Spočiatku AIC fungovalo najmä ako servisné pracovisko pre národných koordinátorov a zástupcov Eureka Audiovisuel (EA), Európskeho audiovizuálneho observatória (EAO) a Eurimages, zabezpečovalo využívanie možností, ktoré slovenskej strane z členstva v nich vyplývajú, ďalej zabezpečovalo kontakt so zahraničnými inštitúciami a poskytovalo im prístup k informáciám z oblasti kinematografického a audiovizuálneho prostredia. AIC zhromažďovalo, spracúvalo a medzi slovenskými subjektmi distribuovalo informácie, ktoré z oblasti audiovizie prichádzali na Ministerstvo kultúry SR (MK SR) alebo do SFÚ a boli určené domácej odbornej verejnosti. Aj v súčasnosti pokračuje v týchto činnostiach a zároveň v spolupráci s partnerskými inštitúciami (s MK SR, Slovenskou asociáciou producentov v audiovizii, Úniou slovenských filmových distribútorov a pod.) poskytuje za slovenské teritórium informácie o filmovom/audiovizuálnom prostredí informačným centrom a databázam v zahraničí, pravidelne aktualizuje adresár subjektov pôsobiacich v slovenskej audiovizii, ktorý zverej-

ňuje na svojej internetovej stránke www.aic.sk, podieľa sa na prezentácii slovenskej kinematografie v zahraničí. V súčasnosti sa agenda AIC realizuje v úzkej súčinnosti s Národným kinematografickým centrom (NKC) SFÚ a s oddelením filmových podujatí.

Zuzanu Rajčokovú vystriedala v januári 1999 vo funkcii vedúcej AIC Ľubica Orechovská (vtedy Mistríková), ktorá na tejto pozícii pôsobila do mája 2005. „V čase, keď som prebrala kanceláriu, prebiehali všetky agendy spojené s prístupom Slovenska do EÚ, musela sa upraviť legislatíva a komunikácia so zahraničím prebiehala aj prostredníctvom AIC, ktoré sa podieľalo i na organizácii rôznych workshopov a konferencií pre slovenských filmových profesionálov,“ spomína Orechovská. „V tom čase bola mailová adresa AIC prvou a jedinou mailovou adresou v ústave a všetka korešpondencia zo zahraničia išla cez nás.“ Súčasným vedúcim AIC je Miroslav Ulman, ktorý vystriedal Orechovskú po jej vymenovaní za riaditeľku NKC SFÚ. „Vo filmovom ústave som bol zamestnaný ako odborný referent oddelenia informatiky, ale s AIC som spolupracoval už od svojho nástupu do SFÚ. V máji 2005 som prevzal časť agendy súvisiacej so základným poslaním AIC. Odvtedy sa s nástom činnosti AIC v rámci SFÚ i navonok zvýšil objem práce. Súvisí to aj s tým, že z roka na rok sa nám darí zhromažďovať čoraz viac údajov z oblasti audiovizie, a, samozrejme, aj s výrazným násras-

tom domácej audiovizuálnej produkcie v posledných rokoch,“ vysvetľuje Ulman. Práca AIC by bola jednoduchšia, keby domáce subjekty prejavili väčšiu ochotu spolupracovať. „Čo sa týka získavania informácií zo zahraničia, s tým nebol nikdy problém. Horšie to bolo so získavaním informácií z domáceho prostredia, ktoré sme po spracovaní mali posielat zahraničným subjektom. V počiatkoch činnosti bol v podstate jedinou informáciou, ktorou sme disponovali, počet distribučných premiér a prehľad krajín, z ktorých pochádzali,“ hovorí Ulman. „Neustále som apeloval na audiovizuálne subjekty, že Slovensko je jednou z posledných európskych krajín, ktoré majú vo väčšine tabuliek v Európskej filmovej ročenke namiesto konkrétneho údaja skratku n. a. (not available – nie je dostupné). Dnes je to už oveľa lepšie. Darí sa nám získať väčšinu sledovaných údajov v podrobnej verzii – teda výsledky jednotlivých filmov či kín, hoci ich môžeme zväčša publikovať len súhrnne. No vďaka tomu dnes vieme napríklad určiť podiel na trhu podľa krajín, premiér a iných ukazovateľov. Alebo podiel návštevnosti jednosálových kín na celkovej návštevnosti či nárast počtu digitalizovaných kinosál a podobne.“

Niekoľko rokov AIC zodpovedalo v súčinnosti s vedúcimi pracovníkmi SFÚ za koncepciu a pravidelnú aktualizáciu internetových stránok – www.sfu.sk a www.aic.sk, spustených 1. decembra 2000, a v úplných začiatkoch aj www.film.sk (od 1. januára 2001). „Od roku 2000 prostredníctvom zasielania podrobných dotazníkov začalo budovať a následne aktualizovať databázu kontaktov na subjekty pôsobiace v slovenskej audiovizii, ktoré sa v kompletnej slovenskej i anglickej verzii pravidelne objavujú v publikácii Filmová ročenka, na www.aic.sk a výberovo aj v ďalších publikáciách vydávaných SFÚ. Tento adresár poskytuje možnosť vyhľadávania subjektov, ako aj archivácie informácií o činnosti subjektov za predchádzajúce roky,“ predstavuje Miroslav Ulman niektoré z najdôležitejších aktivít AIC. „V roku 2000 bolo AIC jedným z hlavných organizátorov medzinárodného workshopu Filmový projekt 2001, zameraného na prípravu filmových koprodukčných projektov, konkrétne financovania, marketingu a distribúcie. Od roku 2002 AIC aktualizuje 1. Slovenskú filmovú databázu, ktorá sa stala súčasťou nových stránok SFÚ a bude v prevádzke až do spustenia informačného systému SK CINEMA.“

AIC spolupracuje takmer so všetkými oddeleniami SFÚ a takisto so subjektmi z oblasti kinematografie a audiovizie doma i v zahraničí. Na podujatiach (filmových prehliadkach aj podujatiach pre filmových profesionálov) sa AIC podieľa v rovine konzultácií a zberu materiálov/údajov, ktoré zároveň využíva v súvislosti s ďalšími povinnosťami. „V prípade spolupráce so zahraničím je periodicitou zhruba polročná. Začiatkom roku odovzdávame podklady na predbežné výsledky organizáciám MEDIA Salles a EAO, ktoré vďaka nim prezentujú vývojové trendy v európskej audiovizii na MFF Berlinale. Aktualizované údaje sú podkladom na publikáciu s názvom Focus – World Film Market Trends, ktorú vydáva EAO a od roku 1998 sa objavuje na filmovom trhu v Cannes. V júni a júli sa zasielajú podrobné finálne výsledky do Európskej filmovej ročenky,“ objasňuje Ulman. „Pravidelne spolupracujeme s Eurimages, kam zasielame podrobné údaje k slovenským a koprodukčným filmom, ktoré mali v danom roku distribučnú premiéru, ročné prehľady štatistických ukazovateľov pre IHS Screen Digest, raz za dva roky zasielame štatistické dotazníky pre UNESCO, spolupracujeme s Unifrance, Europa Cinemas a ďalšími organizáciami. AIC poskytuje informácie aj špecializovaným odborným časopisom.“

Aktuálne sa AIC v rámci organizácie podujatí zameraných na prezentáciu Slovenska a slovenskej kinematografie na medzinárodných filmových fórach, ako sú napríklad MFF Berlinale, Cannes a iné, podieľa na zhromažďovaní a spracúvaní podkladov na výrobu propagačných materiálov k súčasnej situácii slovenskej audiovizie (katalógy Slovenské filmy/Slovak Films 12 – 13, Pripravované slovenské filmy/Upcoming Slovak Films 13 – 14).

Postavenie AIC je v slovenskom kontexte výnimočné, pretože ako jediné komplexne spracúva informácie o domácom audiovizuálnom prostredí. Agendu vykonáva v úzkej spolupráci s NKC SFÚ a podľa jeho riaditeľky Alexandry Strelkovej je do budúcnosti „dôležité zamerať sa na systém, ako sa činnosti AIC realizujú“. Zdôrazňuje potrebu prejsť na elektronické spracúvanie údajov i potrebu zjednodušenia a zefektívnenia štatistického zisťovania a overovania údajov či prepojenia jednotlivých činností v rámci SFÚ (ideálne aj s MK SR). ▲

Keď Koliba znamenala film

► Daniel Bernát

Osud filmovej Koliby sa v dôsledku privatizácie v 90. rokoch a následného úpadku stal smutnou kapitolou dejín slovenskej kinematografie. Tento mesiac je to už šesťdesiat rokov, čo boli spre-
vádzkované kolibské ateliéry. Ako to vyzeralo v prvých rokoch tamojšieho filmového života?

Spočiatku bolo vybavenie ateliérov skromné a vo viacerých ohľadoch provizórne. V štúdiu, ktorá vznikla v roku 1949, sa rátať s oveľa rozsiahlejšou výstavbou, no v prvej etape sa podarilo zrealizovať iba menšiu časť. Spomína na to Hviezdoslav Herman, ktorý mal na starosti technické dobudovanie ateliérov a ich uvedenie do prevádzky. „Keďže sa už roku 1949 prejavila možnosť získať financie na začatie výstavby, aby táto možnosť neprepadla, Filmprojekt vypracoval bez ohľadu na zastavovací štúdiu potrebnú stavebnú dokumentáciu okopírovaním nových filmových hál v Hostivaři a ich doplnením o vtedy modernú vzduchotechniku, ďalšie výkresy spojovacej chodby s prípravňami, trafostanice a meniarne, ako aj herecké príslušenstvo k hale č. 2. Toto sa vtedy považovalo za solídny základ na urýchléné začatie výstavby a provizórnej prevádzky,“ píše Herman v texte z 80. rokov, ktorý pripravoval na knižné vydanie. V roku 2006 ho v zredukovanej podobe uverejnil časopis *Kino-Ikon* (Hviezdoslav Herman: Spomienky filmár-technika. In: *Kino-Ikon* 2/2006, ASFK v spolupráci so SFÚ, Bratislava). Herman ďalej uvádza: „... prvú nadšenie z výstavby nám trochu schladilo rozhodnutie o krátení finančných prostriedkov. Bolo sa treba uskromniť, a tak v prvej etape nám z výstavby Filmového mesta ostalo iba torzo, skladajúce sa z dvoch filmovacích hál, spojovacej chodby, trafostanice a jedného hereckého príslušenstva.“ Samozrejme, výstavba neskôr pokračovala a postupne sa na Kolibu presúvali ďalšie potrebné oddelenia a prevádzky. V roku 1953 sa však dosť improvizovalo. „Vtedy sme chceli na Kolibe za každú cenu začať s nakrúcaním filmov. A tak sme museli najpotrebnejšiu techniku sústrediť do provizórnych stavieb,“ dozvedáme sa z Hermanovho textu.

Niektoré dielne boli v tom čase umiestnené v drevených barakoch prenesených zo Slodoby. Slodob bola aukčná hala Slovenského dobytkárskeho družstva na Trnavskej ulici v Bratislave, kto-

rú filmári využívali ako ateliér ešte pred otvorením Koliby. V 40. rokoch sa zase nakrúcalo v bývalej budove Československého rozhlasu na Jakubovom námestí, v najmenšom európskom ateliéri, ako ho často nazývali. Tvorcom tam komplikovali prácu aj dva podporné stĺpy, s ktorými bolo treba rátať pri stavbe dekorácií. V takýchto podmienkach vznikali prvé povojnové hrané filmy formujúcej sa slovenskej kinematografie, medzi ktoré patrili *Vlčie diery*, *Kozie mlieko*, *Lazy sa pohli*, *Boj sa skončí zajtra* a ďalšie. S kolibskými ateliérmi sa síce spájal ne jeden problém, ale nepochybne znamenali posun k lepšiemu. Tu je iba stručný postreh Petra Severa (Jozefa Boboka), ktorý v roku 1954 navštívil kolibské nakrúcanie Lettrichovej Drevenej dediny a napísal o tom do *Kultúrneho života*: „Moderný ateliér je stavaný tak, že vysoko nad povalou sú mostíky, z ktorých sa spúšťajú na ocelových lanách lávky, na ktorých sú reflektory a prípadne i osvetľovači a stavači... Všetko visí zhora, z povaly, kamera i herci majú možnosť pohybu a hlavne – v jednej hale možno postaviť päť i viac dekorácií.“ Sever však nezabudol poznamenať aj čosi iné: „Treba ešte postaviť všeličo, aby zmizli drevené baraky, dovezené sem zo Slodoby, aby technici a remeselníci, garderóba a osvetľovači netlačili sa v miestnostiach, určených pre iné účely. Najmä techniku treba dohotoviť, aby celý proces výroby (vyvolávanie, kopírovanie a spracovanie filmov) bol na Kolibe sústredený a tvoril tak komplexnú jednotku.“ Nové filmové laboratóriá boli na Kolibe sprevádzkované v roku 1968.

Spomínaná *Drevená dedina* nebola prvým kolibským filmom, tým sa v roku 1953 stala veselohra Paľa Bielika *V piatok trinásteho*. Vtedy už nejaký čas v Slovenskom filme pôsobil aj scenárista a dramaturg Albert Marenčin. „V piatok trinásteho radím medzi filmy z núdze. Bolo treba rýchlo niečo nakrúcať na splnenie plánu, no nebolo čo. A Bielík sa podujal, že túto medzeru vyplní. V tých

časoch sa už hovorilo, akí sú naši diváci upracovaní, preto im treba ponúknuť niečo veselé. Bielík napísal scenár, dokázal film urobiť za necelý rok a mal úspech,“ hovorí Marenčin. Bielík bol po vojne prvým slovenským režisérom dlhometrážnych hraných filmov a Albert Marenčin jeho prácu oceňuje. Považuje ho za odchovanca dobrých amerických filmov s výraznými mužskými hrdinami, ktorý si osvojil zmysel pre dramatické napätie, spád aj odľahčenie. A ovplyvnila ho i spolupráca s Martinom Fričom. V prvej polovici 50. rokov sa k Bielikovi pridávali ďalší režiséri hraných filmov, ako bol Vladimír Bahna či Andrej Lettrich. Nakrúcalo tu aj niekoľko českých tvorcov a treba pripomenúť, že k rozvoju slovenskej kinematografie prispelo mnoho Čechov rozličných profesií, čo platí aj pre samotné kolibské ateliéry.

Albert Marenčin ešte ku kontextu filmovej tvorby 50. rokov poznamenáva, že ani schválenie umeleckej kvality a ideologickej priechodnosti neznamenalo, že sa daný projekt zrealizuje. „Jeden režisér nad látkou ohrnul nos, druhý takisto, až scenár zostal ležať v zásuvke. Ja sám som takto napísal niekoľko scenárov, o ktoré nemal nikto záujem. Umelecká rada ich schválila, odobrila a nič. Niekedy sa ponúkali ako na dražbe, a to aj českým režisérom.“ Podľa Marenčina sa situácia zlepšila po tom, čo sa mu podarilo presadiť model, aby na scenároch spolupracovali aj režiséri.

K nevelkej skupine slovenských režisérov hraných filmov pribudol v druhej polovici 50. rokov aj Peter Solan. Debutoval snímkom *Čert nespí* (1956), na ktorej sa režijne podieľal František Žáček. V súvislosti s filmom *Čert nespí* Solan spomína zaujímavú skutočnosť, že pri jeho nakrúcaní bola využitá zadná projekcia a neskôr využil drahé zariadenie

zadnej projekcie DEFA pri filme *Boxer a smrť* (1962). „Samotné ateliéry boli postavené dobre, pomáhal pri tom aj profesor FAMU Jaroslav Bouček, ktorý vedel o podobných stavbách veľa. Kolibské ateliéry však neboli dovybavené, chýbali pridružené pracoviská, napríklad zvukové,“ rozpráva o kolibských začiatkoch Peter Solan. „Mali sme z profesionálnej stránky veľmi dobrých osvetľovačov aj stavačov, hoci by bolo smelé tvrdiť, že už v 50. rokoch ich bolo na Kolibe dostatok.“ Podľa Solana však na Kolibe neboli ani tak technické a technologické problémy, ako problémy ľudského a organizačného charakteru. Napokon pripomína rok 1959 s nešťastne známym I. pracovným festivalom Československého filmu v Banskej Bystrici, ktorý slúžil aj na zastrašenie progresívne zmýšľajúcich tvorcov. Bolo to v čase, keď Solanovi na Kolibe neprešiel zámer nakrútiť sci-fi podľa Tallovej predlohy, ktorá vyšla knižne pod názvom *Zelená planéta Zem*. Vedenie si žiadalo úpravy scenára, s ktorými tvorcovia nesúhlasili, a tak z plánov zišlo. Anton Krajčovič však pre film navrhoval dekorácie, ktoré neskôr predstavil na výstave.

V nasledujúcej dekáde sa situácia menila a Koliba čoraz viac ožívala pozoruhodnými filmami. No keď sa na jej konci začali ozyvať médiá s kritikou, že dostavba komplexu je pomalá a pri takom tempe nebude hotová ani v roku 2000, nikto ešte nemohol tušiť, v akom úpadku bude Koliba začiatkom nového milénia. (Po)privatizačnému pochovávaní filmárskej základne sa na tomto mieste nebudeme venovať, ale na záver uvedme slová Eduarda Grečnera: „Prevrat roku 1989 prišiel s heslom ‚nie sme ako oni!‘. V otázke filmových ateliérov Koliba to platí možno viac, ako si uvedomujeme. Pre moju generáciu táto téma je zlým svedomím a pre ďalšie mementom.“

• FOTO: archív SFÚ

Artové? Len naoko

► Peter Zákutanský (absolvent audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Stabilná dvojica tvorcov Jan Hřebejk – Petr Jarchovský prezentuje v médiách *Líbánky* ako film, ktorý uzatvára trilógiu tematizujúcu kategórie svedomia, zodpovednosti, pravdy, odpustenia... Do slovenských kín sa česko-slovenské *Líbánky* dostali 29. augusta.

Kawasakiho ruža bola portrétom disidentskej rodiny zasiahnutej odhalením niekdajšej spolupráce otca (v hereckom podaní Martina Hubu) so Štátnou bezpečnosťou. V posledných rokoch patril tento Hřebejkov film spolu so snímkami *Pouta* a *Osemdesiat listov* k najzaujímavejším českým príspevkom na tému komunistickej minulosti. *Nevinnosť*, príbehom pripomínajúca triler *Hon* Thomasa Vinterberga, zobrazovala znova deštrukciu rodiny. Falošnému obvineniu zo sexuálneho zneužívania maloletej pacientky tu čelil uznávaný lekár a otec Tomáš (Ondřej Vetchý).

Líbánky by sme mohli chápať ako kondenzáciu oboch filmov pretavenú do komorného rodinného psychologického trileru, ktorý sa odohráva na jednom mieste (akýsi veľkostatok zasadený do pitoresknej krajiny) počas dvoch dní. Mladomanželia Radim (Stanislav Majer) a Tereza (Anna Geislerová) sa sem s hosťami presunú na svadobnú oslavu. No už počas sobáša v kostole sa na pár nalepí záhadný muž v tmavých okuliach a čiernom saku (Jiří Černý). Dostane sa až na hostinu, kde si získa priazeň osadenstva. Nepozvaný návštevník je „mužom z tajomstvom“. Postupne divákovi dávkuje informácie o Radimovej minulosti, ktorá mala ostať navždy zamlčaná. Rozprávanie filmu je ero-

tematické. Jeho základným princípom je vytváranie otázok, vyvolávajúcich u diváka napätie a očakávanie, ktoré majú byť v závere filmu zodpovedané. V *Kawasakiho ruži* divák objavoval minulosť otca spoločne s dvomi postavami, ktoré o ňom nakrúcali televízny medailón. V detektívne ladenej *Nevinnosti* sa s Tomášom divák oboznamoval prostredníctvom vyšetrovania vedeného Ludkom (Hynek Čermák). V *Líbánkach* odpovede poskytuje výlučne „muž v čiernom“, a aby boli informácie dávkané postupne, na zdržanie slúžia voľné motívy – kúpanie hostí v jazere, tancovačka, hranie futbalu a podobne.

Hádam najviac *Líbánky* odkazujú na Vinterbergovu slávnu *Rodinnú oslavu* – aj tu ide o odhalenie rodinných tajomstiev na statku uprostred idyllickej krajiny, čo vytvára kontrast k tmavým tónom príbehu. Neodbytnosť a vtieravosť „muža v čiernom“ zas pripomenie dvojicu zločincov z *Funny Games*. Hřebejk s Jarchovským zároveň vedome pracujú s odkazmi na horor Paula Schradera *Mačací ľudia* (okrem toho, že tento film spomenie vo svojom monológu „muž v čiernom“, sú to aj motívy mačky, fotografickej komory atď.). Cinefilom sa však *Líbánky* zrejme nebudú páčiť, ani zďaleka nedosahujú kvalitu spomínaných filmov.

Autori sa snažia skombinovať tragické s komickým, azda preto, aby odľahčili temné vyznenie snímky. Napokon, žáner tragikomédie s „humanistickým“ poslanstvom je naturelu Hřebejka a Jarchovského blízky (*Pelíšky*, *Musíme si pomáhať*, *Pupendo*...). Psychologickému trileru však takýto postup, zdá sa, veľmi nesvedčí. Na jednej strane vidíme vypäté a uslzené prejavy „muža v čiernom“, na strane druhej „záchodovú komiku“ produkovanú postavou večne roztržitého zaťa Mílu (David Máj), ktorý pôsobí, akoby si do filmu odskočil z *Kameňáka*.

Filmu takisto nesvedčí „ukecanosť“ a doslovnosť. Hřebejk sa na tlačovej konferencii v Karlových Varech vyjadril, že s Jarchovským mysleli pri tvorbe filmu na Bergmana a jeho komorné, na dialógoch postavené filmy zo sedemdesiatych rokov. Kde však Bergman pracoval s náznakom, chce Hřebejk všetko dopovedať. Najvýraznejším príkladom je nekonečná, takmer desaťminútová scéna hádky novomanželov.

Ďalšou výhradou je užitie silenej, až prvoplá-
novej symboliky – labutí (nevinnosť nevesty),

slepiek zobkajúcej do kosti (predpoveď budúcich temných udalostí); koniec koncov, patrí sem aj kostýmové poňatie muža v tmavých okuliach (slepý osud, ktorý nás vždy dostihne?; mimochodom, „muž v čiernom“ pracuje ako optik).

Je skutočne náročné nájsť na tomto filme niečo pozitívne. Kamera sa snaží o „umelecký“ efekt „hipsterským“ snímaním s módnym využívaním prirodzeného protisvetla. Neustále pomalé jazdy odhaľujú zúfalú snahu o „zdynamicizovanie“ dialógových scén. Azda najsvetlejšim momentom filmu je presvedčivý výkon Anny Geislerovej. Časté detaily jej tváre umožňujú emocionálne stotožnenie sa diváka s trpiacou nevestou.

V istom rozhovore Jan Hřebejk uviedol, že nenatáča jednoduché filmy pre dvanásťročných deti. *Líbánky* však svojím polopatizmom a naivitou práve takýmto filmom sú. Nakoniec, po erotickej „cool“ komédii *Svätá štvorka* režisérovi ťažko uveriť, že to s pokusom o kino pre „náročných“ divákov myslí vážne. *Líbánky* sú, bohužiaľ, len naoko artové. ▲

Líbánky (Líbánky, Česko/Slovensko, 2013) **_RÉŽIA:** Jan Hřebejk **_SCÉNÁR:** Petr Jarchovský **_KAMERA:** Martin Štrba **_STRIH:** Alois Fišárek **_HUDBA:** Aleš Březina **_HRAJÚ:** Anna Geislerová, Stanislav Majer, Jiří Černý, Kristýna Fuitová, David Máj, Jiří Šesták a iní **_MINUTÁŽ:** 98 min. **_HODNOTENIE:** ●●

Test schopnosti odolávať skanzenom

► Žofia Bosáková (doktorandka na Katedre audiovizuálnych štúdií VŠMU)

„Slovensko sa končí pri Žiari nad Hronom,“ hovorí posmešne jeden z protagonistov dokumentárneho filmu *Banícky chlebiček*. Pomyselné rozdelenie Slovenska na prosperujúcejšiu západnú a zaostalejšiu stredno-východnú časť býva námetom ošúchaných vtipov, internetových diskusií, ktoré sa končia zákazom, ale aj kamarátskeho podpichovania medzi rezidentmi z opačných koncov republiky. Média vďačne prijímajú reprezentácie tejto šablónovitosti, pretože im zvyšuje sledovanosť a počet klikov.

Nedávny absolvent réžie na VŠMU Roman Fábian sa vo svojom kinodebute vrátil do rodnej obce Rakovníca v Gemeri, aby zaznamenal situáciu v kraji, kde sa výsledky ekonomickej transformácie deväťdesiatych rokov (utlmenie banského priemyslu) neuvádzajú v tabuľkách úspešnosti. V *Baníckom chlebičku* portrétoval jej obyvateľov naprieč vekovou štruktúrou – od svetobežníckeho osemdesiatnika a banského experta Jána Fábiana cez bývalých a súčasných baníkov až po mladých ľudí na začiatku produktívneho veku. Réžisér vo svojom predchádzajúcom, hranom filme (ešte študentskom) *Ja som baník, kto je viac* (2012) zobrazil vstup miestneho maturanta do dospelosti. Film získal všetky hlavné ocenenia na festivale Áčko 2012 a začlenil sa medzi najvýraznejšie hrané študentské filmy posledných rokov.

Hranú a dokumentárnu snímku spája cit pre výber živej, prenikavej témy – nostalgie za minulým režimom, takej charakteristickej pre veľkú časť staršej aj strednej generácie, a súčasne demytizovaného obrazu generácie Y, ktorá nespĺňa poučkové opisy o cestovateľskej vášni, túžbe po sebaapresadení a príklone k multikulturalizmu. Kým film *Ja som baník, kto je viac* chronologicky načrtoval komplikovanú cestu za hľadáním práce, *Banícky chlebiček* sa snaží skôr o horizontálne rozpriestranené portréty obyvateľov Rakovníce v súvislosti s nezamestnanosťou. Postavy, ktoré v hranom filme predstavovali určené úlohy, dostali v dokumentárnom filme možnosť prejavovať sa viac autenticky – ako sociálni herci. Ich výkon pôsobí sebaistejšie a prirodzenejšie, bez dojmu, akoby prednášali repliky zo scenára. Zaujímavým

podnetom na uvažovanie o splývajúcych hraniciach medzi fikciou/dokumentom a o vnímaní autenticity je fakt, že v hranom filme hovoria protagonisti nárečím, kým v dokumente sú jeho prejavy utlmené.

Banícky chlebiček má tematické styčné plochy s portrétmi singlistov v *Nesvadbove* Eriky Hníkovej, miestnej honorácie v *Osadnom* Marka Škopa a sociálne stratifikovaných obyvateľov dediny Litmanová vo filme *Vtedy na východe* Jara Vojteka. Od prvých dvoch diel sa film odlišuje rezignáciou na exotizačný prístup k protagonistom. Kým Hníková sa pohrávala s voyeuristickými túžbami publika pri scénach tanečnej „párovacej“ zábavy a pohybovala sa na tenkom ľade pri budovaní a zrádzaní dôvery svojich postáv, Fábianov postup je v identických situáciách priamejší, bez uhybania, v pozícii neviditeľného pozorovateľa, vnútri spoločnosti – čo môže súvisieť s tým, že ide o jeho rodisko, ku ktorému má odlišné citové väzby. Rovnako v scénach, v ktorých sú postavy pod vplyvom alkoholu, nevznikajú pochybnosti, do akej miery išlo o vopred pripravené konflikty – kým v *Nesvadbove* z nich postavy vychádzajú ako ilustračné príklady vopred danej tézy. Takisto vykreslenie starostu obce, s podobnými nábehmi na šovinistické komentáre ako ten nesvadbovský, nie je zahmlené

ambivalentným režisérskym postavením. Fábian volí na priblíženie života v Rakovníci rámeček starosta, krčma/kultúrny dom, miestny buditeľ – na podobnom princípe vykreslil Škop *Osadné*. Vyhýba sa však mytologizovaniu Gemera ako špecifického priestoru, ktorý sa odlišuje od zvyšku krajiny. Jeho voľba protagonistov sa neodvíja od snahy predstaviť rozmanitých „exotov“, ale skôr vypočítať si a zaznamenať názory na život taký, aký je, očami obyčajných ľudí, ktorí neohúria výnimočnosťou.

Portrét, obľúbený dokumentárny žáner, kladie nároky na vyvolanie predstavy, že postava pred kamerou je živá (nie je to len súbor účelovo zdeforovaných atribútov) a prostredníctvom svojej aktivizácie sa prejavuje v rozmanitých vzťahoch voči prostrediu a ďalším postavám. Časozberná metóda vytvára predpoklady na podanie komplexného obrazu protagonistov vďaka bohatšiemu materiálu a impulzom na príbehové línie. Pri časovo menej rozsiahlych dielach, keď nie je možnosť zaznamenať ucelený vývoj v čase, dochádza k nevyhnutnej redukcii, k absencii dramatických (životných) obličiek a k vypichnutiu jednotlivostí, čím sa dostávame na úroveň reportážneho portrétu – v krátkosti času vyjadriť charakteristické vlastnosti a interakcie a potom so zvoleným výňatkom pra-

covať ako s čo najadekvátnejšou reprezentáciou.

Režisérova perspektíva pohľadu je zhodná s perspektívou Jána Fábiana, ktorý sa z pozície autority vyjadruje k milníkovi vo vývoji obce od jej významného postavenia na banskej mape Európy v minulom storočí cez problematickú súčasnosť až po budúce vízie. V rámci vzťahu režisér – hlavná postava nedochádza k polemikám alebo k odstupu od výpovedí. Naratívna štruktúra diela kopíruje tento postup. Rozprávačove humanistické vyjadrenia tvoria kosť v celku koherentnej dramaturgickej výstavby, keď sa na Fábiana výpovede naskladávajú buď tematicky identické zábery a scény, ktoré fungujú ako ilustrácia jeho slov, alebo protikladné sekvencie, ktoré zdôrazňujú odlišné východiská a názory na žitú skutočnosť. Tento princíp zdôrazňuje aj prítomnosť pána Fábiana v uzavretom priestore pracovne oproti ilustračným alebo kontrastným záberom mapujúcim život v dedine a jej okolí, v Rožňave a v jelsavskom banskom komplexe. Jeho optimistické vyjadrenia nenachádzajú adekvátny ohlas u zvyšných predstaviteľov dokumentu, ktorých spája skôr skepsa týkajúca sa ekonomickej situácie a ďalšieho vývoja regiónu. Reakcie na jeho tvrdenia vytvárajú ich partikulárne portréty.

Fábianovi spolupútnici bez ohľadu na vek vnímajú svoju životnú úroveň prostredníctvom napĺňania základných potrieb. Povzdychnutie, že za minulého režimu si každý baník okrem istoty práce mohol postaviť aj vlastný dom, lebo z baní sa pod rúškom spoločného vlastníctva dali zabezpečiť suroviny na osobné prílepenie, nepôsobí potom prekvapujúco. V jednoduchosti sa tak ukazuje príčina nostalgie za minulými istotami pre ľudí, ktorým stačilo zaradiť sa do života a robiť. Nedostatok pracovných príležitostí je impulzom, ku ktorému sa

vracajú mladí protagonisti dokumentu. Chlapcove nihilistické vyjadrenia a nechuť nadchnúť sa pre čokoľvek okrem víkendového chodenia po diskotékach a skeptický postoj dievčaťa k uvoľnenému správaniu tamojších chlapcov vyznievajú v porovnaní s vyjadreniami ostatných postáv (taxikára – bývalého zootechnika, agilného starostu či baníka) jednorozmerne, nedávajú možnosť získať plastickejšiu charakteristiku ich pôvodcov. Je prekvapujúce, že v oblasti s početnou rómskou komunitou je chlapcovo explicitne rasistické vyjadrenie v strihovej montáži zmiernené príkladom, že Rómovia v bani pracovali vo svojej vlastnej brigáde. Práve adekvátne zhodnotenie vypovedaného obvinenia „za všetko môžu Rómovia“ by mohlo byť jednou z ciest k viacrozmernému profilu mladíka.

Nekonfliktnosť charakterizuje aj obrazovú koncepciu *Banického chlebička*. Dynamická kamera, pekné kompozície a zábery s pritažlivou farebnou škálou – takýto prístup protirečí sile výpovede o kraji, ktorý je zo svojej podstaty interpretovaný ako biedny. Malebne nasnímané rakovnické údolie sa vzdaluje predstave miesta pre život nedobrého a pôsobí ako kvalitná propagácia agroturizmu s krojovanými osobami, ktoré vás pred obecným úradom privítajú chlebom, soľou a pálenkou.

Rozumiem tomu, že väčšinu divákov so znalosťou nepríznakových hollywoodskych vizuálov „špinavé zábery“ odradia. Ak sa však rastúcej distribučnej spoločnosti Filmtopia podarí šikovne dostať aj toto menšinové dielo medzi širšie publikum tak, ako pripravila premiéru v klasickom formáte na Art Film Feste a súčasne snímku uviedla prostredníctvom medzinárodnej online platformy Doc Alliance, bude to významný krok v súčasnej distribúcii slovenského (nielen dokumentárneho) filmu. ▲

Killer, Kašpar, Goebbels v tropickom kotle

► Jaroslav Hochel (filmový publicista)

Letná filmová škola nie je klasický festival, skôr vzdelávacie podujatie pre klubistov a fanúšikov filmu. Zo zložitej programovej štruktúry sa nováčik môže aj „sfanfrniť“: vyberať si v sekciách a okruhoch zameraných na dejiny kinematografie, osobnosti filmu, tematické bloky, žánre je zložitá – a tak to bolo aj na tohtoročnej 39. LFŠ v Uherskom Hradišti (26. júla – 3. augusta).

Istotou mohla byť stávka na portugalskú kinematografiu, predstavenú od éry nemého filmu cez novú vlnu a filmy venované špecifickému hudobnému žánru fado až po súčasnosť, ktorú predstavujú okrem iných aj režiséri Pedro Costa (1959) a dnes 104-ročný (!) Manoel de Oliveira: mohli sme vidieť jeho *Prácu na rieke Douro* (1931) i príspevok do poviedkového filmu *Staré mesto* (2012). Do Hradišťa majster prísť nemohol, lebo práve nakrúca v Brazílii film o posadnutosti diablom.

Zo slávnych období dejín filmu padla voľba na zlatú éru Hollywoodu, na tento účel vymedzenú rokmi 1929 až 1945. Oveľa „vzrušujúcejšiu“ kolekciu však tvorili nemecké filmy nakrútené po Hitlerovom nástupe k moci pod bdelym okom ministra propagandy Josepha Goebbelsa; spomedzi tisícky filmov z obdobia rokov 1933 až 1945 má asi stovka propagandistický charakter, z nich polovica je v Nemecku doteraz zakázaná. Pravda, neodniesla si to len Leni Riefenstahl s *Triumfom vôle*, ale aj menej známi „tvorcovia“ s filmami antisemitskými (*Žid Süss*), antikomunistickými (*Chlapec z Hitlerjugend*), antibritskými (*Strýko Krüger*), antisovietskymi (*GPU*), antičeskými (*Zlaté mesto*)...

LFŠ bola aj podujatím osobností. Z tých nežijúcich to bol japonský režisér Kaneto Šindó, ktorý zomrel vlani vo veku sto rokov (svoj posledný film nakrútil len dva roky pred smrťou). Prominentným hosťom bol Goran Paskaljević i poľský scénograf Allan Starski (Oscar za Spielbergov *Schindlerov zoznam*, César za Polanského *Pianistu*). V dobrej spoločnosti sa tak ocitol tohto-

ročný jubilant Dušan Hanák. S obrovským záujmom publika sa stretol estónsky režisér Ilmar Raag a jeho slávny film *Trieda* o fiktívnom masakre na strednej škole v Tallinne, na ktorý spolu s ďalšími tvorcami nadviazal sedemdielnu televíznou sériou o osudoch tých, čo prežili.

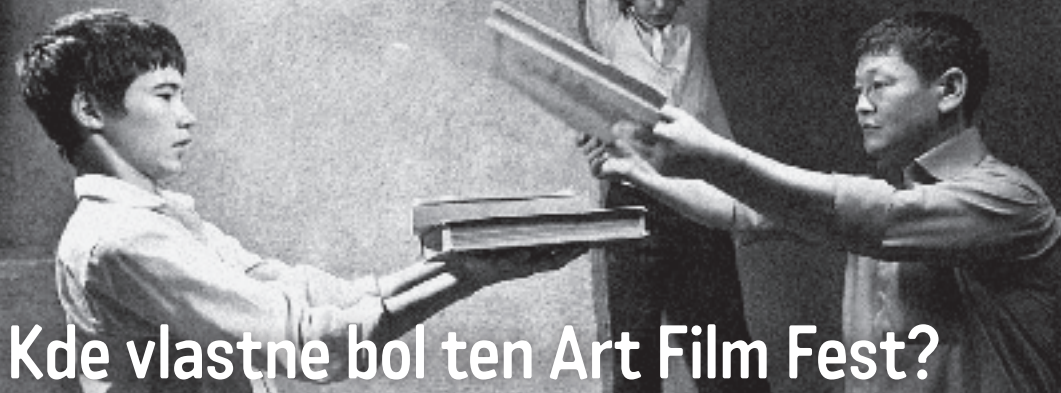
Predstavenie kinematografií krajín Vyšehradskej štvorky sa do veľkej miery nieslo v retroštýle (retrospektíva Vojtěcha Jasného, ktorému v účasťi zabránil úraz, „širokouhlé šesťdesiate“ z Národného filmového archívu Praha, poľský historický veľkofilm), skromnejšie bol zastúpený súčasný poľský a maďarský film. Z novej českej tvorby zaujali popri hraných filmoch, ktoré sa už dostali alebo sa čoskoro dostanú aj do našej distribúcie (*Líbánky* Jana Hřebejka, *Jako nikdy* Zdeňka Tyca), skvelé dokumenty Heleny Třeštíkovéj (*Život s Kašparem*, časozberný portrét herca a režiséra Jakuba Špalka), Josefa Ahrháma ml. (*Hoteliér* o pokuse Jana Kačera naštudovať s Pavlom Landovským jeho hru *Hodinový hoteliér*) či Bány Kopeckej (*DK o živote a tvorbe predčasne zosnulého architekta Davida Kopeckého*).

Zo slovenských filmov si diváci mohli pozrieť *Ďakujem, dobre* Mátyása Priklera, *Môjho psa Killera* Miry Fornay, *Zázrak* Juraja Lehotského, *Nový život* Adama Olhu, *Zamatových teroristov* Pavla Pekarčíka, Ivana Ostrochovského a Petra Kerekesa. Do kolekcie najlepších študentských filmov bol zaradený aj film Matúša Krajňáka *Are You Feelin' Good?*, do bloku študentských animovaných filmov zasa Pandy Matúša Vizára, *Frankenhand* Andreja Gregorčoka, *Terra Nullius* Martiny Frajšťákovéj a *tWINs* Petra Budinského. ▲

Banický chlebiček (Slovensko, 2013) **SCENÁR A RÉŽIA:** Roman Fábian **KAMERA:** Ivo Miko, Rastislav Trizma, R. Fábian **STRIH:** Peter Harum
HUDBA: David Kollár **ÚČINKUJÚ:** Ján Fábian, Milan Birka, Zuzana Birková st., Zuzka Birková, Štefan Boldi, Ján Doboš, Tomáš Gonos a iní
MINUTÁŽ: 60 min. **HODNOTENIE:** ●●●

Záber z víťazného filmu festivalu Hodiny harmónie. ■ FOTO: Art Film Fest

Kde vlastne bol ten Art Film Fest?

► Jaroslav Hochel (filmový publicista)

Skromné začiatky, postupný rozmach, takmer zánik i povstanie z popola zažil vo svojej histórii festival Art Film Fest (AFF) v Trenčianskych Tepliciach a Trenčíne. V priebehu rokov sa pozmenil názov podujatia, šachovalo sa aj s miestom konania – tohto roku ešte o čosi viac.

Dvadsiaty prvý AFF (21. – 26. júna) bol o dva dni kratší než zvyčajne. „Šetriaci režim“ sa prejavil aj vo voľbe nositeľov ceny Hercova misia a vo výbere filmov, medzi ktorými bolo dosť distribučných predpremiér. Program to však kvantitatívne ani kvalitatívne veľmi neovplyvnilo, hoci pravdou je, že žiadny divák nemôže vidieť za šesť dní toľko filmov ako za osem.

Hoci aj v predošlých ročníkoch bežala časť programu v Trenčíne, centrom diania zostávali Trenčianske Teplice s príjemným kúpeľným parkom a so svojskou atmosférou. Tohto roku sa do Trenčína presťahovalo prakticky celé zázemie festivalu; v Tepliciach zostali ceremoniály spojené s Mostom slávy, niektoré sprievodné podujatia a, samozrejme, zdigitalizované kino Prameň. Zdigitalizované je aj trenčianske ArtKino Metro, svoje brány opäť otvorilo socialistické monštrum zvané ODA a dve moderné kinosály poskytol Cinemax. Pri absencii kinostanu (o ktorej sa organizátori vyjadrovali, akoby ju spôsobila vyššia moc, a nie ich rozhodnutie) bol tak pomer kinosál 4 : 1 v prospech Trenčína (v minulosti 3 : 2). Nepochybujeme o tom, že podmienky sú v Trenčíne vyhovujúcejšie, ale zrejme to nebude jedinou príčinou zmeny; tú hlav-

nú treba hľadať v slovách riaditeľa festivalu Petra Nágela: „*Nie je trvalo udržateľné, aby celú festivalovú infraštruktúru priviezli a zafinancovali len samotní organizátori.*“

Toto pozadie bolo však návštevníkom festivalu pravdepodobne ukradnuté, lebo tí dychtia najmä po kvalitných filmoch. Určite ich nesklamala ani súťaž hraných filmov, v ktorej sa stretli snímky z významných medzinárodných festivalov (Cannes, Berlinale, Rotterdam, Sundance). Zvíťazil film kazašského režiséra Emira Bajgazina *Hodiny harmónie*, ktorý tematizuje násilie v prostredí základnej školy a zároveň ho metaforicky zovšeobecňuje. (Škoda, že dojem trochu pokazili režisérove arogantné reakcie na otázky divákov po premietaní.) Snímke udelili aj Cenu primátora Trenčianskych Teplíc. Modrého anjela za réžiu získal film gruzínsko-nemeckej dvojice Nina Jekvtimišvili – Simon Gross *V rozpuku*, ktorý citlivo zachytáva mladačkú protagonistku v chaotickom roku 1992. Jej predstaviteľka Lika Babluani si odniesla Modrého anjela za ženský herecký výkon; obdobnú cenu v mužskej kategórii dostal turecký herec Ercan Kesal za výkon vo filme Aliho Aydina *Pleseň*. Kvalitu súťaže podčiarkla porota udelením až

dvoch Zvláštnych uznaní, a to mexicko-španielskemu filmu *Zlatá klieťka* (r. Diego Quemada-Diez), príbehu troch guatemalských tínedžerov na strastiplnej ceste za lepším životom v USA, a rakúskej snímke *Vojačka Jana* (r. Daniel Hoesl), v ktorej sa konfrontuje snaha dvoch žien z rôznych prostredí vymaniť sa zo zabehaného spôsobu života. Film zároveň získal Cenu primátora Trenčína. Naším železkom v ohni bola dráma Miry Fornay *Môj pes Killer*, ktorej sa v silnej konkurencii ocenenie neušlo; režisérka však získala Cenu Film Europe, udeľovanú za mimoriadny tvorivý čin mladého slovenského filmového tvorca, ktorý získal uznanie v zahraničí.

Spomedzi 38 titulov v súťaži krátkych filmov si Modrého anjela vybojovala *Realita 2.0* mexického režiséra Victora Orozca Ramireza, animovaný dokument o násilí spojenom s drogovým obchodom. Zvláštne uznanie pripadli austrálskej *Rieke* režiséra Tarquina Netherwaya o dvoch tínedžeroch, ktorých spojila náhoda a ktorí spolu zabíjajú letný čas, a španielskemu dokumentu *Príbeh pre Modlinovcov* brazílskeho režiséra Sergia Oksmana, ktorý tematicky súvisí s Polanského filmom *Rosemary má dieťa*.

Hľad divákov uspokojili aj filmy zo sekcií Európske zákutia, Okolo sveta, Prísľuby z východu, Láska a anarchia – napríklad novinky Bruna Dumonta, François Ozona, Wonga Kar-waia, Richarda Linklatera, Sergeja Loznica, Danisa Tanovića. Fok sa tentoraz zameral na Škadináviu v kolekcii rozsahom nevelkej, ale mimoriadne kvalitnej. Skutočným zásahom do čierneho bola však riskantná stávka na canneského víťaza – *Život Adèle* režiséra Abdellatif Kechichea, uvedený v pôvodnej trojhodinovej verzii, ktorú pravdepodobne na Slovensku už nikdy nikto neuvidí.

V ostatných rokoch má silnú pozíciu sekcia Slovenská sezóna; popri snímkach už známych z distribúcie ponúka aj viacero novinek, z toho tri dlhometrážne: debut Romána Fábiana *Banicky chlebiček*, dokument Lubomira Štečka *Štvorec v kruhu* a hraný film Csabu Molnára *Dobry človek*. Slovenský filmový ústav predstavil pri príležitosti 50. výročia svojho založenia reštaurované kópie filmov *Pieseň o sivom holubovi*, *322 a Sedím na konári a je mi dobre*. (Aj) slovenské filmy tvorili sekciu IN Film – 20 rokov, ktorá bola bilanciou dvoch desaťročí pôsobenia produkčnej spoločnosti, kde vznikajú tak umelecké, ako aj prijateľné divácke snímky.

Udeľovanie ocenenia Hercova misia poňali organizátori tentoraz ako poctu slovenským hercom, ktorí sa presadili v zahraničí. To platí najmä o Barbore Bobulovej, žiarivej hviezde talianskeho filmu. Martin Huba si zasa zahral v mnohých českých (česko-slovenských) filmoch. V prípade Júliusa Satinského sa organizátori prvý raz rozhodli udeliť Hercovu misiu in memoriam – jeho komediálny talent pripomenula sekcia prevažne barrandovských snímok, doplnených o dokumenty Petra Hledíka a Kamily Vondrovej. Nositeľmi Zlatej kamery sa stali režiséri Ulrich Seidl (po vlaňajšom uvedení snímky *Raj: Láska* sme si mohli „skompletizovať“ jeho trilógiu filmami *Raj: Viera* a *Raj: Nádej*) a Juraj Herz.

Na tohtoročnom AFF sme mohli vidieť veľa kvalitných filmov; ťažšie bolo získať pocit, že sme na festivale. Ešteže v kinách to bolo v poriadku, lebo, povedané s Martinom Cielom: „*Film funguje vtedy, keď sú jeho postavy aspoň také veľké ako divák a zároveň má ten divák okolo seba iných divákov.*“ A to sa na 21. Art Film Feste určite dialo. ▲

■ FOTO: Art Film Fest

Film *Zamatoví teroristi* v réžii Pavla Pekarčíka, Ivana Ostrochovského (na snímke) a Petra Kerékese získal vo Varoch Cenu FEDEORA.
 FOTO: MFF Karlove Vary

Z Varov s cenami

► Miro Ulman

Tancujúci John Travolta, obviňujúci Oliver Stone či k slzám dojatý Vojtěch Jasný. Aj taký bol 48. ročník Medzinárodného filmového festivalu Karlove Vary, ktorý priniesol aj tri ocenenia pre slovenské filmy.

Umelecký riaditeľ festivalu Karel Och vybral so svojím tímom do tohtoročného programu 235 filmov, z toho 197 hraných (163 celovečerných, 34 krátkych) a 38 dokumentárnych (30 celovečerných, 8 krátkych), ktoré videlo od 28. júna do 6. júla 128 031 divákov. Pri 461 projekciách tak vychádza úctyhodný priemer 277 divákov na predstavenie!

Filmy boli zaradené do štyroch súťažných a siedmich nesúťažných sekcií, ďalších osem sekcií organizátori vyhradili počtám filmárskym osobnostiam (Theodor Pištěk, Jerry Schatzberg, Oliver Stone), tematickým prehliadkam a retrospektívam venovaným produkčným spoločnostiam (americká nezávislá spoločnosť Borderline Films), národným kinematografiám (Zaostrené na kurdský film), archívny snímkom (Návraty k prameňom – tu bola odpremiérovaná aj digitálne zreštaurovaná kópia filmu Petra Solana *Kým sa skončí táto noc*) a krátkometrážnej tvorbe.

V štruktúre programu došlo k jednej zmene. „Po desiatich inšpiratívnych rokoch sa uzavrela existencia programu *Hudobná odysea*, ktorý je od tohto roku nahradený sekciou *Imagina*, zameranou na filmy experimentálnej, avantgardnej a vôbec pomerne radikálne v zaobchádzaní s obsahom i formou,“ povedal Karel Och.

Medzi štrnástimi snímkami v súťaži hraných filmov, tohto roku vyrovnanej, sme mali zástupcu v podobe česko-slovenskej snímky *Líbánky*. Jan Hřebejk si za drámu o tom, či sme zodpovední za činy, ktoré sme spáchali v mladosti, odniesol Cenu za réžiu. Veľkú cenu – Krištáľový glóbus udelila hlavná porota na čele s Agnieszkou Holland maďarsko-nemecko-rakúsko-francúzskej adaptácii románu Ágoty Kristófa *Veľký zošit* v réžii Jánosa Szásza. Je to dráma o tvrdom dospievaní trinásťročných bratov-dvojčiat, ukrývajúcich sa počas vojny u krutej starej mamy na vidieku. Zvláštnu cenu poroty si odniesol Ben Wheatley za britský „úlet“ *Pole v Anglicku*. Cenu za najlepší ženský herecký výkon získali štyri protagonistky americko-švédskej koprodukcie *Vtáčik* (r. Lance Edmands) – Amy Morton, Louisa Krause, Emily Meade a Margo Martindale. Film získal i Cenu ekumenickej poroty „za najhlbší a najzrelší debut, aký sme kedy videli“. Cenu za najlepší mužský herecký výkon získal Ólafur Darri Ólafsson za úlohu alkoholika v islandskom filme *XL* (r. Marteinn Thórhsson). Zvláštnu uznanie poroty udelili čiernobielemu životopisnému príbehu rómskej poetky *Papusa* v spracovaní poľskej manželskej dvojice Joanna Kos-Krauze – Krzysztof Krauze. Talianska politická komédia

Nech žije sloboda (r. Roberto Andò), ktorá vyhrala bodovanie medzinárodnej kritiky a mala úspech aj u divákov, vyšla naprázdno. Rovnako ako Toni Servillo, ktorý stvárnil hlavnú dvojúlohu.

Medzi tuctom súťažných titulov v sekcii Na východ od Západu sme mali dvoch zástupcov. Hraný debut Juraja Lehotského *Zázrak* získal Zvláštne uznanie a *Zamatoví teroristi*, slovensko-česko-chorvátsky film režisérkej trojice Ivan Ostrochovský, Pavol Pekarčík, Peter Kerékes, získal Cenu FEDEORA (Federácie filmových kritikov z Európy a Stredozemia) pre najlepší film zo sekcii Na východ od Západu. Cenu Na východ od Západu si odniesli *Plávajúce vežiaky* (r. Tomasz Wasilewski), ktoré sa zaoberajú homosexualitou v silno katolíckom Poľsku. V súťaži dokumentárnych filmov získala Cenu za najlepší dokumentárny film nad 30 minút rusko-nemecko-česká *Rúra* (r. Vitalij Manskij) a Cenu za najlepší dokumentárny film do 30 minút britský *Beach Boy* (r. Emil Langballe). Náš zástupca – dlhometrážny debut Paľa Korca *Exponáty alebo príbehy z kaštiela* sa stretol s priaznivým ohlasom u divákov. Cena Nezávislá kamera v sekcii Fórum nezávislých putuje do Čie. Získal ju film *Veci, tak ako sú* (r. Fernando Lavanderos). Na Divácku cenu denníka Právo až do predposledného dňa festivalu aspirovala digitálne reštaurovaná snímka *Všichni dobří rodáci* Vojtěcha Jasného, ktorý sa po projekcii dojatý priznal, že „je šťastný ako malý chlapec“ a prevzal Cenu prezidenta MFF Karlove Vary, no v závere tento film predstihla novinka Alice Nellis *Revival* o starnúcich rockeroch, ktorí sa po štyridsiatich rokoch snažia obnoviť svoju kapelu Smoke.

Cenu za mimoriadny umelecký prínos svetovej kinematografii získal jeden z najvýznamnejších českých výtvarníkov a držiteľ Oscara (za film *Amadeus*) Theodor Pištěk, ďalej režisér Oliver Stone – na margo jeho niekoľkých poučujúcich

„politických prednášok“, ktoré vyvolali veľkú diskusiu, povedal prezident festivalu Jiří Bartoška: „Nedávame mu cenu za jeho postoje, ale za vynikajúce filmy, ktoré nakrútil“ – a herec John Travolta. Ten osobne uviedol krátkou tanečnou kreáciou *Pomádu* v Letnom kine, kam prišlo rekordných 2 238 divákov.

Na festivale boli predstavené aj tri knižné publikácie. Prezentácia *Best of Slovak Film 1921 – 1991* z produkcie SFÚ sa odohrala za účasti autora textov, britského kritika Petra Hamesa a krstnej mamy, umeleckej poradkyne karlovarského festivalu Evy Zaoralovej, ktorá predstavila aj *Diagnózy času* Jana Lukeša a *Život fotografky* Zuzany Mináčovej (Mináčová je už mnoho rokov neodmysliteľnou súčasťou festivalu).

Neštátutárne ceny sa rozdelili medzi ruskú *Hanbu* (r. Jusup Razykov) o ženách, ktoré márne čakajú na návrat svojich mužov, členov posádky ponorky Kursk – film získal Cenu medzinárodnej filmovej kritiky (FIPRESCI) – a *Veľký zošit* – Cena Europa Cinemas Label za najlepší európsky film v hlavnej súťaži a v sekcii Na východ od Západu. V Karlových Varoch sa už tradične predstavili pripravované hrané dlhometrážne projekty v rámci Works in Progress. Cena 10 000 eur v službách pre najslubnejší projekt putovala do Gruzínska producentke *Schôdzok naslepo*.

Zatiaľ čo medzi pripravovanými hranými projektmi sme zástupcu nemali, na Docu Talents from the East ich bola takmer tretina. Autorský film Vladislavy Plančíkovej o riešení „maďarskej otázky“ v povojnovom Československu *Felvidék. Horná zem* by sa mal dostať do kín už o dva mesiace, ďalšie tri dokumenty – *Gottland*, *Jazzové vojny* a *Exkurzie* – majú premiéru plánovanú na rok 2014. Možno sa niektorý z nich dostane do súťaže 49. MFF Karlove Vary, ktorý sa uskutoční od 4. do 12. júla 2014. ▲

Veľkú cenu Krištáľový glóbus získal film *Veľký zošit* (r. János Szász). FOTO: MFF Karlove Vary

Podpora veľkých filmových produkcií

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (MK SR) predstavilo v júli legislatívny návrh, ktorým chce pritiahnúť na Slovensko veľké filmové produkcie a podporiť tak filmový priemysel. V podstate ide o to, že ak produkcia v súvislosti s realizáciou snímky preinvestuje na Slovensku minimálne 2 milióny eur, môže žiadať o vrátenie 20 percent z celkovej sumy uhradených oprávnených výdavkov. Minister kultúry Marek Maďarič uviedol, že v tomto prípade nezavádzajú limit na maximálnu výšku dotácie. Žiadateľ však bude musieť spĺňať niekoľko podmienok a získať požadovaný počet bodov v kultúrnom teste. Žiadateľmi môžu byť producenti hraných, dokumentárnych či animovaných filmov s dĺžkou nad 70 minút aj seriálov, ktoré tvoria časti v dĺžke aspoň 40 minút. MK SR plánovalo predložiť novelu zákona o Audiovizuálnom fonde do medzirezortného pripomienkového konania už v júli a účinnosť by mala nadobudnúť 1. januára 2014. Na budúci rok by tak mohli prísť prvé žiadosti o registráciu filmových projektov.

► dan

V Piešťanoch sa chystá Cinematik

V dňoch 6. – 12. septembra sa v Piešťanoch uskutoční 8. ročník medzinárodného filmového festivalu Cinematik. Opäť ponúkne dve súťažné sekcie – tá hlavná má názov Meeting Point Europe a tvoria ju filmy na základe výberu 17 európskych kritikov. Tento rok sú to tituly *Zvláštna mačička* (r. R. Zürcher), *Berberian Sound Studio* (r. P. Strickland), *Akt vraždenia* (r. J. Oppenheimer), *Prísť o rozum* (r. J. LaFosse), *Severozápad* (r. M. Noer), *Turisti* (B. Wheatley), *Reality Show* (r. M. Garrone), *Z hrdze a kosti* (r. J. Audiard) a *Hon* (r. T. Vinterberg). V zostave je aj film britského režiséra Bena Wheatleyho, ktorý má do Piešťan zavítať a Cinematik mu venuje retrospektívnu sekciu Rešpekt. Festival podrobnejšie zmapuje aj tvorbu francúzskeho filmára Alaina Resnaisa – uvedie jeho desať dlhometrážnych a šesť krátkometrážnych snímok, plus kolektívny projekt s Resnaisovým príspevkom. V spolupráci so Slo-

venským filmovým ústavom vydá Cinematik aj zborník štúdií venovaných Resnaisovej tvorbe. Krst knihy prebehne 7. 9. o 17. h v Dome umenia. Vo festivalovom programe nechýbajú ani slovenské filmy. Tým celovečerným dokumentárnym je venovaná súťaž Cinematik.doc, v ktorej sa ocitlo jedenásť titulov. Ďalšie nové filmy z domácej produkcie sa nachádzajú v sekcii Čo dom dal (obsahuje aj projekty študentov bratislavskej VŠMU a Akadémie umení v Banskej Bystrici), kým sekcia Homage bude poctou režisérovi Dušanovi Hanákov (projekcia filmu *Obrazy starého sveta*), Jurajovi Jakubiskovi (*Tisícročná včela*) i Jánovi Kadárovovi (*Obchod na korze*). Premietanie *Obchodu na korze*, ktorý nakrútil Kadár s Elmarom Klosom, bude spojené s uvedením krátkej snímky *Odchod na korze* Petra Zákutanského. Viac informácií o festivale nájdete na stránke www.cinematik.sk.

► dan

Slovenské snímky na anglickom trhu

Po kolekcii vybraných slovenských filmov z archívu SFÚ, ktoré na frankofónny trh uviedla spoločnosť Malavida, sa na medzinárodný trh dostávajú aj ďalšie tituly zo zlatej éry slovenskej kinematografie. Prestížne londýnske vydavateľstvo Second Run pripravilo v spolupráci so SFÚ anglické vydanie filmu Štefana Uhra *Slnko v sieti*. DVD bolo neoficiálne predstavené 25. júla v londýnskom kine Riverside Studios (spoločne s DVD *Josef Kilian – Postava k podpíraniu*). Na trhu je dostupné od 12. augusta. Súčasťou DVD je aj príhovor medzinárodne oceňovaného britského režiséra a scenáristu Petra Stricklanda, pre ktorého je *Slnko v sieti* „nádherný neobjavený skvost“. Anglické vydanie kľúčového diela domácej kinematografie je možné zakúpiť napríklad cez internetový obchod Amazon. Spoločnosť Second Run začala v spolupráci so SFÚ pripravovať v rámci svojho edičného plánu aj ďalšie tituly – *Drak sa vracia* (r. E. Grečner), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko) a *Obrazy starého sveta* (r. D. Hanák). Riaditeľ vydavateľstva Mehelli Modi na margo „slovenskej edície“ povedal: „Vieme, že tieto klenoty slovenského filmu budú pre britských divákov objavným zážitkom.“

► jar

Filmár Ursiny na DVD

Hudobná legenda Dežo Ursiny nakrútil v priebehu osemdesiatych a deväťdesiatych rokov niekoľko zaujímavých dokumentov. Slovenský filmový ústav vydal 2-DVD, na ktorom ponúka prierez Ursinyho filmovým dielom. Šesť vybraných titulov sa venuje sociálno-etnografickým témam i témam dotýkajúcim sa humánnych a existenciálnych otázok. Etnografický motív v sebe nesú dva dokumenty: portrét dvoch bratov-bačov *Sanitárrovci* (1980) a dokument o živote ľudového umelca Jozefa Antalíka a jeho manželky *Gajdoš Antalík* (1982). Dominantnou témou sa neskôr pre Ursinyho stal boj s rakovinou ako reflexia jeho vlastného zápasu. V roku 1991 nakrútil film *O rakovine a nádeji*, nasledovali *Dům Matky Terezy* (1993) a *Obrázky z výletu za plot blázince* (1994). Posledný dokument *Času je málo a voda stúpa* (1997) už nestihol dokončiť, výslednú podobu mu po jeho smrti dal dokumentarista Ivo Brachtl. „Ursinyho filmára priťahoval vidiek, kde žijú jednoduchí, urbánne neskazení ľudia – vo filmoch *Sanitárrovci* a *Gajdoš Antalík zaznamenal ich život pravdivo, bez folkloristickej bižutérie. V 90. rokoch nakrútil autorské sociálne dokumenty so silným etickým posolstvom. Najvýznamnejšou kapitolou Ursinyho filmárskej tvorby sú dokumentárne filmy reflektujúce jeho osobnú skúsenosť s nevyliciteľnou chorobou,*“ píše v biografii na obale DVD Marián Jaslovský. Krst 2-DVD 6x *Dežo Ursiny* sa konal 12. júla na festivale Bažant Pohoda.

► jar

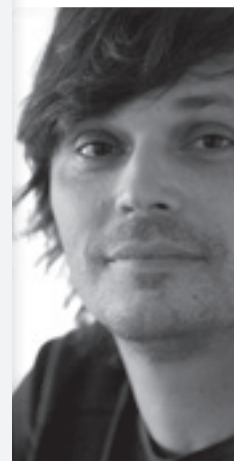
SCENÁRIŠKA

scenáristka Hana Cielová

V poslednom čase som sa venovala predovšetkým scenáru celovečerného hraného filmu *Piargy*, voľne na motívy rovnomennej Švantnerovej novely, ktorý by mal režírovať mladý slovenský režisér Lukáš Hanulák. Teraz je hotová snáď už finálna verzia a veľmi dúfam, že sa dosť náročný projekt podarí aj realizovať, pretože by to bol trochu iný pohľad na slovenskú klasiku. Pre televíziu Prima pokračujem v práci na jej najsledovanejšom seriáli *Cesty domů* a pre Českú televíziu sa podieľam na príprave rodinnej ságy s pracovným názvom *První republika*. Nakrúcať by sa malo začať práve v týchto dňoch.

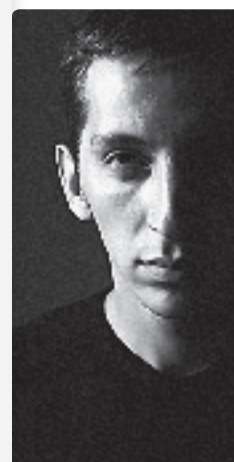
DOKUMENTARISTA

dokumentarista Jaro Vojtek

Prežívam pekné filmové leto, pretože robím už posledný kasting na poviedkový hraný film *Deti*. To je asi najzaujímavejšia časť práce – keď sa postavy, ktoré sú napísané na papieri, stávajú skutočnými. Vtedy získavam úplnú predstavu o filme. A takisto keď „zreálne“ prostredie, v ktorom budem nakrúcať. Je to už posledný príbeh zo štyroch, prvé tri už máme postríhané a pracujem na hudbe. Okrem toho po dlhšom čase dokončujem celovečerný dokument *Tak ďaleko, tak blízko*. Je to pohľad na život autistických ľudí a ich rodín. Film stojí zatiaľ na piatich postavách, ktoré prežívajú nezávisle od seba jeden deň.

REŽISÉR

režisér Richard Staviarsky

Už vyše roka píšem s Viťom Staviarskym scenár k hranému filmu s pracovným názvom *Rinaldo drom* (Rinaldova cesta) – k celovečernému tragikomickému dobrodružnému road movie trinástročného rómskeho chlapca z mestskej skládky odpadu pri Prešove. Momentálne sme vo fáze dokončovacích prác na druhej, dúfam, že už finálnej verzii. Takisto sa venujem vývoju novým predprodukčným prípravám tohto filmu z režisérскеj i producentskej pozície. A aby som sa popritom uživil, snažím sa podnikáť v oblasti maloobchodu. Teda každý víkend pendlujem po slovenských mestách, po jarmokoch, festivaloch a podobne.

JOZEF ADAMOVIČ (23. 4. 1939 – 2. 8. 2013)

► **Vladana Hrivnáková**
(študentka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

V historickej budove Slovenského národného divadla sa 9. augusta konala rozlúčka s významným hercom, režisérom a pedagógom Jozefom Adamovičom, ktorý zomrel vo veku 74 rokov.

Najstaršie spomienky na herca Jozefa Adamoviča siahajú až do roku 1955, keď sa len ako šestnásťročný zúčastnil na nakrúcaní filmovej veselohry Karola Kršku a Jozefa Medveda *Štvorylka*. Nádejný mladík sa po tejto skúsenosti rozhodol v kariére herca pokračovať a časom sa z neho stala jedna z najuznávanejších osobností slovenského filmu

a divadla. Vysokú školu múzických umení v Bratislave absolvoval v roku 1960 ako jeden z najlepších študentov. Talentovaný herec ihneď nastúpil do činohry Slovenského národného divadla. A v tomto období prišiel aj nečakaný úspech v zahraničí. Z čerstvého absolventa VŠMU sa vďaka filmu *Valčík pro milión* (r. Josef Mach) stala veľká hviezda na Kube a doma sa mohol Adamovič pochváliť tisíckami ctiteľiek.

Náhly úspech dokáže aj ublížiť. Sú herci, ktorých bude tvár vždy predurčovať na istý typ postáv. Výrazné črty predurčovali Adamoviča na úlohy húževnatých chlapov, ktorí si stoja za slovom. Našťastie sa pozíciou ženského idolu nenechal zmiasť a rozvíjal svoj herecký talent, nedal sa zaškatuľkovať.

Azda ani nebolo úlohy, ktorú by si nevyskúšal. Skvele sa hodil napríklad na postavy slovenských junákov, zahral si a zatancoval vo viacerých folklórnych filmoch. Bol zaľúbeným mládencom v *Roku na dedine* (r. Martin Ťapák, Karol L. Zachar), hájnikom Michalom v adaptácii Hviezdoslavovej *Hájkovej ženy* (r. Jozef Pálka), Miškom v televíznej verzii Tajovského *Ženského zákona* (r. Pavol Haspra) a vo filme *Kubo* prebral nevestu Jozefovi Kronerovi.

Pre širokú verejnosť zostáva v pamäti najmä ako Móric Beňovský z úspešného televízneho seriálu z roku 1975 *Vivat Beňovský* (r. Igor Ciel). Bol to jeden z projektov, kde si zahral po boku svojej dlhoročnej manželky Božidary Turzonovovej.

Pre iných bol zase jedným z najvýraznejších hercov SND. Počas svojho pôsobenia v divadle stvárnil približne šesťdesiat postáv. Zahral si v *Kráľovi Learovi*, v *Richardovi III.*, populárny bol i jeho Christian v hre *Cyrano z Bergeracu*. Herec Martin Huba na tieto časy spomína pre denník *Plus jeden deň*: „*My si dnes ani nevieme predstaviť, aký bol on v tých šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch populárny. To sa dá s dnešnou popularitou ťažko porovnať. Spomínam to preto, lebo zostal absolútne normálny, na svoju slávu sa pozeral s milou iróniou, nikdy nepodľahol sebaobdivu. Považoval som to za veľmi mužné a inteligentné.*“

Záznamy jeho cesty sa po roku 1989 vytrácajú, v médiách sa objavoval zriedkavo, ale spomienky na neho nájdeme všade. Jozef Adamovič bol hercom, režisérom, spoluzakladateľom Akadémie umení v Banskej Bystrici aj obľúbeným profesorom študentov košického konzervatória. ▲

■ FOTO: archív SFÚ/Igor Grossmann

JIŘÍ KREJČÍK (26. 6. 1918 – 8. 8. 2013)

► **Martina Polívková** (filmová publicistka)

Jiří Krejčík patrí medzi veľikánov československej a českej kinematografie. Pôsobil ako režisér, scenárista a príležitostný herec. Aj napriek pokročilému veku bol neustále zapriahnutý do filmového diania i tvorby. Necelé dva mesiace po jeho 95. narodeninách sa s ním však nielen filmový svet musel rozlúčiť.

Pochádzal z Prahy. Po maturite začal pôvodne študovať techniku, ale pre uzatvorenie vysokých škôl počas nemeckej okupácie pôsobil na Barrandove ako štatista a pomocný režisér. Práca pri filme ho zaujala natoľko, že po skončení vojny začal študovať filmovú vedu a pustil sa do filmovej a televíznej réžie. Prvou príležitosťou bol krátky animovaný film *Dárek* (1946) Jiřího Trnku a Jiřího Brdečku, kde mal Krejčík na starosti hranú časť. O rok neskôr už uviedol svoj celovečerný debut

Týden v tichém domě. Jeho nasledujúce snímky sú poplatné dobe, v ktorej vznikali, keďže ani Krejčík sa nevyhol ideologickému nátlaku zhora. Zaujímavou výnimkou je film *Svědomy* (1948), citlivo ladená psychologická dráma o vine a výtčkách bežného človeka. Krejčík sa v nej zaoberá motiváciou konania, etickými a morálnymi hodnotami, ľudskými slabosťami a cnosťami, rozhodnutím či strachom. S podobnými motívmi sa môžeme stretnúť v mnohých jeho ďalších filmoch. Napríklad v kolibskom projekte *Polnočná omša* (1962) zachytáva dilemu rodiny kolaborujúcej s Nemcami, ktorá má prichýliť zraneného syna – partizána. Spolu s Jozefom Kronerom, Hanou Meličkovou a Ladislavom Chudíkom si tu zahralo viacero významných slovenských hercov.

No Krejčíkov filmový záber bol širší. Dokázal rovnako premyslene nakrútiť psychologickú drámu, historický príbeh či komédiu. Vyhýbal sa prehnanému pátosu a rád sa na veci pozeral s vtipným nadhľadom a uštipačným humorom. K jeho vrcholným dielam patria tituly *Vyšší princ* (1960), *Svatba jako řemen* (1967), *Pension pro svobodné pány* (1967) alebo *Božská Ema* (1979) s Božidarou Turzonovovou v úlohe Emy Destinovej. Jeho posledný celovečerný film *Prodavač humoru* (1984) s Júliusom Satinským je zaujímavou satirou o úrovni socialistickej zábavy. Na svoju dobu to bola odvážna snímka, ale kritiky súdobých pomerov sa Krejčík nikdy nebál. Práve pre svoju večnú nespokojnosť a otvorenosť mával problémy, na Barrandove dostával zákazy, smel tvoril len v televízii, jeho filmy sa nepremietali.

Dôležitou súčasťou Krejčíkovej tvorby bola vždy práca s hercom. Vedel objavovať mladé talenty a zviditeľniť aj viacero slovenských mien. „*S mladými hercami som mal vždy krásnu spoluprácu. Prijímali moje tvorivé podnety a boli schopní ich tvorivo spracovať. Vzájomne sme si rozumeli. Čítal som, že sú vďační za moju podporu, a ja som mal radosť, keď sa objavil nový talent. Tak to bolo s Emíliou Vášáryovou v Polnočnej omši, s Ivanom Mistríkom vo Vyššom principe, s Hanou Hegerovou vo Frone, s Janou Brejchovou, Vladimírom Pucholtom... a mnohými ďalšími,*“ povedal pre magazín Českej televízie ČT+. A podobne si pochvaloval aj spoluprácu s Gabrielou Marcinkovou, ktorú pred pár rokmi obsadil do svojho posledného televízneho filmu *Osudové peníze* (2010). Medzi českými herečkami vraj žiadnu adeptku nenašiel. ▲

■ FOTO: archív SFÚ/Miloslav Mirvald

Nad Banskou Štiavnicou je láska

Letný filmový seminár 4 živly sa konal v tradičnom augustovom termíne (7. – 11. 8. 2013) v Banskej Štiavnici už po pätnásty raz. Po príchode do historického mesta sa z ružových plagátov odvsadial usmievali tváre kresleného Filmárika a Filmušky. Na tom by nebolo nič zvláštne, pokiaľ by na jednotlivých obrázkoch nestriedali sexuálne polohy. A tak dali všetkým na známosť, že letnou témou živlov je láska! Program, opäť naplnený kvalitnými filmami, sa začal už 7. augusta večer premietaním známej snímky Clauda Leloucha *Muž a žena* v štiavnickom amfiteátri. Lubitschovu *Ninočku* síce museli pre zlé počasie presunúť do kina Akademik, no potešila všetkých, ktorým sa tam podarilo dostať. Klasiku svetovej kinematografie doplnili ešte snímky *Sunset Boulevard* z pripravovaného Projektu 100 či *Annie Hall* Woodyho Allena. Vo výbere nechýbali ani slovenské filmy – *Neha, Smoliari, Ďakujem, dobre, Slepé lásky* i najnovší film Ivany Šebestovej *Sneh* či výber krátkych filmov *Láska po slovensky*. Lásku očami našich susedov prezentoval film *Svadba* Wojciecha Smarzowského a *Johanna* maďarského režiséra Kornéla Mundruczóa. Divokú a srdcervúcu lásku po indicky predviedol bollywoodsky film *Parineeta*. Z archívnych snímok asi najviac zaujala *37,2 zrána* francúzskeho režiséra Jeana-Jacqua Beineixa z roku 1986, ktorý v nečakané (ale potešujúcej) režisérskej verzii priniesol trojhodinový pohľad na šialenú a sebadeštruktívnu lásku mladého páru. Nielen projekcie robia 4 živly neodolateľnými. Filmové úvody, workshopy, koncerty a tancovačky s priateľmi sú dôvodom na opätovný návrat. Každoročne sa do Živlov zamilujú ďalší noví účastníci. Lebo tí, čo raz okúsili, vedia, že našli lásku na celý život.

► **Nina Šilanová** (filmová publicistka)

Kino Lumière a digitalizácia

V Kine Lumière 9. júla slávnostne otvorili zdigitalizovanú sálu K1 a pri tej príležitosti uviedli film *Kým sa skončí táto noc* (1965) za osobnej účasti režiséra Petra Solana a ďalších tvorcov. Vďaka

digitalizácii tak má Kino Lumière možnosť zaradiť do svojho programu aj filmy, ktoré sa distribuujú už len na DCP nosičoch. Sála s kapacitou 209 miest má teraz ozvučenie Dolby Surround 7.1 a digitálny projektor s 2D technológiou. V prevádzke, samozrejme, ostávajú aj klasické premietačky na 35 mm film. Digitalizáciu kinosály K1 finančne podporil Audiovizuálny fond.

Slovenský filmový ústav, ktorý prevádzkuje Kino Lumière, začal 22. júla v jeho suterénnych priestoroch so stavebnými úpravami. V rekonštruovaných priestoroch bude vybudované digitalizačné pracovisko SFÚ v rámci národného projektu Digitálna audiovizia, financovaného zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Na tomto pracovisku bude prebiehať digitalizácia a digitálne reštaurovanie audiovizuálnych diel na filmových nosičoch podľa cieľov národného projektu. Stavebné úpravy v suterénnych priestoroch Kina Lumière pre SFÚ vykonáva spoločnosť Trading universal services, s. r. o. Zmluva o diele s týmto dodávateľom bola podpísaná 18. júla 2013 v celkovej sume 949 319,15 eur z rozpočtu národného projektu Digitálna audiovizia ako výsledok rok trvajúceho verejného obstarávania na predmet zákazky „Stavebné úpravy Filmového klubu na Špitálskej ulici č. 4 v Bratislave“.

V druhej fáze pristúpi SFÚ k renovácii priestorov Kina Lumière, na ktorú získal od ministerstva kultúry podporu vo výške 1 580 000 eur v rámci projektu Renovácia a modernizácia filmového klubu Lumière.

► jar

Nové kino európskeho filmu

Mediálna spoločnosť Film Europe otvorí 3. septembra v priestoroch Piszatoryho paláca na Štefánikovej ulici v Bratislave Kino Film Europe určené pre milovníkov európskeho filmu. Prvým premietaným titulom je symbolicky prvý diel očakávaného dokumentu *Príbeh filmu: Odysea* režiséra a filmového kritika Marka Cousinsa s lektorským úvodom filmového kritika Martina Ciela. Program kina je poskladaný z premiérových aj starších titulov z archívu spoločnosti.

► jar

Nutné zlo a smutná pravda

► **Rudolf Urc** (filmový dramaturg a publicista)

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich každý mesiac čitateľom približuje Rudolf Urc, ktorý pôsobil aj ako dramaturg Spravodajského filmu.

Rok 1954. A znova „slávne májové dni“, tentoraz obohatené o voľby do národných výborov (Týždeň vo filme č. 19, 20, 21). Obligátne zábery. Komentár štatisticky vymenúvajúci jednotlivých kandidátov. A takéto „perly ducha“: *V záplave pučiacich ruží ďalej bohatie zelenajú sa žirne siatiny družstiev v rovinách našej zeme a snúbia sa v náručí šťastnej jari*. Alebo inak: *Bohatá dravá pieseň života liptovských detí akoby stekala po vlnách Váhu, zahatanom priehradami osvetľujúci nový dnešok ľudu, do rovín*. Čo dodať? Spravodajcovia sa pokúšali vyprázdnené rituály moci nejako „ozvláštniť“, spoetizovať, hoci viaceré z tých „musiliek“ (lebo tak volali šoty, ktoré sa museli nakrútiť) mali obrazovo prijateľný tvar. Napríklad montáž volebných fragmentov z rôznych kútov Slovenska v č. 21. Komentár bol už len nutným (a smutným) zlom, ktoré museli diváci (i filmári) akosi stráviť.

Prísne strážené hranice štátu nedovolili uniknúť ani myši. O to vzácnejší bol človek, ktorý prišiel zo Západu a prihlásil sa našim orgánom. Vtedy naplno zapracovala propagandistická mašinéria, najmä keď išlo o sólokrapra, akým bol bývalý funkcionár sociálnodemokratickej strany Bohumil Laušman. Po štyroch rokoch sa dobrovoľne vrátil do ČSR, aby vydal svedectvo o zradnej emigrácii (č. 23). Aká bola pravda? V roku 1953 ho čs. kontrarozvedka uniesla do Československa. Za prísľub slobody pre neho a jeho rodinu vystúpil pred novinármi. No z väzenia ho nikdy neprepustili a tam aj v roku 1963 za nejasných okolností zahynul.

V rámci Bratislavskej hudobnej jari zahral svetoznámy orchester z Lipska scherzo z X. symfónie Dmitrija Šostakoviča (č. 23). Tomuto skladateľovi, označenému za „formalistu“, pomohli prežiť najťažšie roky totality „vznešené“ filmové diela ako *Pád Berlína*. Ovenčený viacerými Stalinovými cenami, no nezáradajúci svoje presvedčenie, patril medzi popredných skladateľov svojej doby. V memoároch uvádza, že práve scherzo z X. symfónie „neúprosne, neľútostne ako ničivá smršť je Stalinov hudobný portrét“. A ešte z kultúry: nakrúcanie filmu *Drevená dedina* a vydarený profil herca Ľudovíta Jakubóczyho (obe v č. 20). Apoteotický obraz zakladateľskej osobnosti socrealizmu u nás – spisovateľa Jilemnického (č. 22). Vcelku nevýrazná spomienka na maďarského spisovateľa Móra Jókaiho. Maliar Janko Alexy pri práci na gobelíne s jánošíkovským motívom (obe v č. 24).

Prípravy na spartakiádu školskej mládeže sú už v plnom prúde. Dievčatá cvičia do rytmu predpísanej hudby (č. 25) a netušia, že o šesťdesiat rokov sa budú môcť vidieť na stanici TA3 už ako mamičky a staré mamy – ktovie, či tie „prostrné“ dokážu aspoň v náznaku predviesť svojim vnúčatám. Ale ako hovorí klasik, „krásni mladí ľudia sú hračka prírody, no krásni starí ľudia sú umelecké diela“.

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – SEPTEMBER 2013

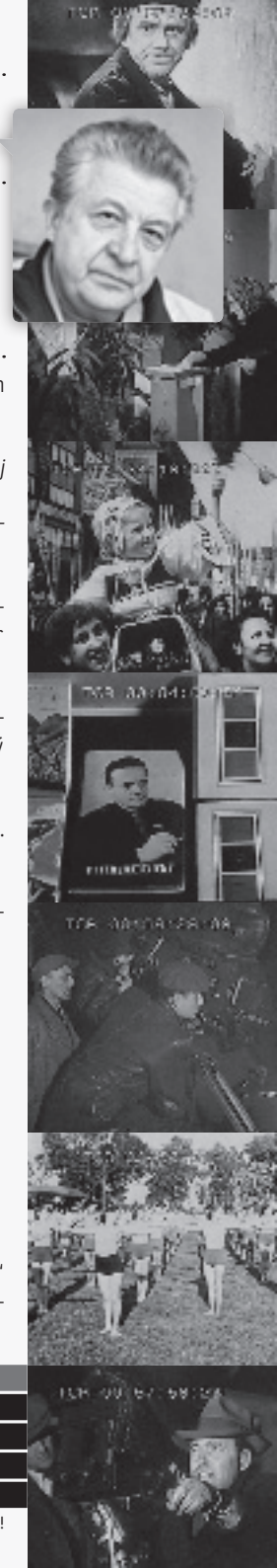
7. 9. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 20/1954 a 21/1954 (repríza 8. 9. o 15.30 hod.)

14. 9. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 22/1954 a 23/1954 (repríza 15. 9. o 15.30 hod.)

21. 9. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 24/1954 a 25/1954 (repríza 22. 9. o 15.30 hod.)

28. 9. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 26/1954 a 27/1954 (repríza 29. 9. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

KINO LUMIÈRE V SEPTEMBRI: V znamení Projektu 100 a premiéry Zázraku

odporúča vedecký
pracovník Ústavu
divadelnej a filmovej
vedy SAV
Martin Palúč

V septembrovom programe Kina Lumière upúta hneď niekoľko titulov, ktoré by si fanúšik artového kina nemal dať ujsť. Uhorková sezóna sa nadobro skončila a štartuje jesenná prehliadka Projekt 100. Silnejším povahám odporúčam film *Pieta* režiséra Kim Ki-duk. Môže sa zdať, že sa kórejský filmár v nakrúcaní kontroverzných tém trochu opakuje a vykráda, ale jeho snaha diváka šokovať mierou explicitne zachyteného násillia dáva predpoklady na silný zážitok. S vedomím, že ide len o filmovú fikciu, oceníme za kruto pôsobiacim povrchom režisérov zmysel pre tvorbu podobenstiev o súčasnom stave citov, lásky aj odmietania i jeho psychologickú štúdiu obety v eticky vyprázdnenej súčasnosti.

Pozornosť si zaslúžia aj dve klasiky: kultovka bratov Coenovcov *Big Lebowski* a westernová lahôdka Sergia Leoneho *Vtedy na Západe*. Výnimočný zážitok sľubuje aj španielska love story *Snehulienka: Iný príbeh*, ocenená v roku 2012 desiatimi národnými filmovými cenami Goya. Po snímke *The Artist* od Michela Hazanaviciusa ide v krátkom čase už o druhý pokus o oživenie tradície nemého filmu. *Snehulienka* Pabla Bergera rozpráva emotívne silný príbeh, pričom si vystačí s esteticky čistým repertoárom čiernobielych obrazov. Vyžaruje z nej vizuálna pôsobivosť Dellucovej fotogénie tak, ako ju definovali francúzski impresionisti v dvadsiatych rokoch 20. storočia. Z lúboštného príbehu cítiť vášnivý španielsky temperament postavený na strhujúcej vizualite a hudobných motívoch flamenca, čo u diváka vyvoláva plný audiovizuálny pôžitok. *Snehulienka* sa bude premietiť spoločne so slovenským animovaným filmom *Sneh* režisérky Ivany Šebestovej, ktorý vyniká bravúrnym ovládnutím techník animácie a takisto sľubuje pastvu pre oči.

Z domácich premiér spomeniem uvedenie nového hraného filmu *Zázrak* od Jura-ja Lehotského, ktoré môžeme označiť za udalosť jesene. Ak *Slepé lásky* ozvlášťňovali postupy hraného filmu, *Zázrak*, naopak, nestráca kontakt s realitou. Strohá štylizácia, neherci, autentický obraz súčasnosti sú toho dôkazom. Film verne zachytáva prostredie a myšlienkový svet hrdinky, ktorá uteká z polepšovne hľadať vlastné šťastie.

Spomeniem aj program Filmového kabinetu, kde sa nachádzajú dva zásadné tituly francúzskeho poetického realizmu tridsiatych rokov – *Deň sa začína* od Marcela Carného s vtipnými dialógmi Jacqua Préverta a s famóznym Jeanom Gabinom v hlavnej úlohe a neopakovateľná *Veľká ilúzia* od Jeana Renoira. ▶

Pieta • ASFK

KINO LUMIÈRE

KINO
SLOVENSKEHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVU

ŠPÍTÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

- 1. 9.
Nerada ruším, r. H. R. Genz, Dán., 2012, 90' (D) (17.30, K1)
Slepé lásky, r. J. Lehotský, SR, 2008, 75' (18.00, K2)
Jasmínine slzy, r. W. Allen, USA, 2013, 98' (D) (20.00, K1)
Nedotknuteľní, r. O. Nakache, E. Toledano, Fran., 2011, 112' (v) (20.30, K2)
- 2. 9.
Kauza Cervanová, r. R. Kirchhoff, SR/ČR, 2013, 100' (v) (17.30, K2)
Slnko v sieti, r. Š. Uher, Československo, 1962, 90' (D) (18.00, K1)
Svätá tráva, r. A. Wajda, Poľ., 2009, 85' (20.00, K2)
Jasmínine slzy, r. W. Allen, USA, 2013, 98' (D) (20.30, K1)
- 3. 9.
Jasmínine slzy, r. W. Allen, USA, 2013, 98' (D) (17.30, K1)
Svätá tráva, r. A. Wajda, Poľ., 2009, 85' (18.00, K2)
Liberace!, r. S. Soderbergh, USA, 2013, 118' (D) (20.00, K1)
Miznúce vlny, r. K. Buožytė, Litva/Fran./Bel., 2012, 120' (v) (20.30, K2)
- 4. 9.
Jasmínine slzy, r. W. Allen, USA, 2013, 98' (D) (17.30, K1)
Momentky, r. P. Krištúfek, SR, 2008, 90' (18.00, K2)
Nerada ruším, r. H. R. Genz, Dán., 2012, 90' (D) (20.00, K1)
Miznúce vlny, r. K. Buožytė, Litva/Fran./Bel., 2012, 120' (v) (20.30, K2)
- 5. 9.
Kauza Cervanová, r. R. Kirchhoff, SR/ČR, 2013, 100' (v) (17.30, K2)
Život tej druhej, r. S. Testud, Fran./Lux./Bel., 2012, 97' (D) (18.00, K1)
Miznúce vlny, r. K. Buožytė, Litva/Fran./Bel., 2012, 120' (v) (20.00, K2)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (20.30, K1)
- 6. 9.
Miznúce vlny, r. K. Buožytė, Litva/Fran./Bel., 2012, 120' (v) (17.30, K2)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.00, K1)
Kauza Cervanová, r. R. Kirchhoff, SR/ČR, 2013, 100' (v) (20.00, K2)
Život tej druhej, r. S. Testud, Fran./Lux./Bel., 2012, 97' (D) (20.30, K1)
- 7. 9.
Svätá tráva, r. A. Wajda, Poľ., 2009, 85' (18.00, K2)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.30, K1)
Kauza Cervanová, r. R. Kirchhoff, SR/ČR, 2013, 100' (v) (20.15, K2)
Život tej druhej, r. S. Testud, Fran./Lux./Bel., 2012, 97' (D) (20.30, K1)
- 8. 9.
Svätá tráva, r. A. Wajda, Poľ., 2009, 85' (17.30, K2)
Libánky, r. J. Hřebejk, ČR/SR, 2013, 98' (D) (18.00, K1)
Do Ríma s láskou, r. W. Allen, USA/Tal./Špan., 2012, 102' (v) (20.00, K2)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (20.30, K1)
- 9. 9.
Nerada ruším, r. H. R. Genz, Dán., 2012, 90' (D) (17.30, K1)
Černý Petr, r. M. Forman, Československo, 1963, 86' (18.00, K2)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (20.00, K1)
Kauza Cervanová, r. R. Kirchhoff, SR/ČR, 2013, 100' (v) (20.30, K2)
- 10. 9.
Hasta la vista, r. G. Enthoven, Bel., 2011, 115' (17.30, K2)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.00, K1)
Nerada ruším, r. H. R. Genz, Dán., 2012, 90' (D) (20.00, K1)
Kauza Cervanová, r. R. Kirchhoff, SR/ČR, 2013, 100' (v) (20.30, K2)
- 11. 9.
Nevinní so špinavými rukami, r. C. Chabrol, Fran./Tal./Nem., 1975, 114' (17.30, K2)
Hasta la vista, r. G. Enthoven, Bel., 2011, 115' (20.00, K2)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (20.30, K1)
- 12. 9.
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (17.30, K1)
Deň sa začína, r. M. Carné, Fran., 1939, 85' (len pre frekvenciantov Filmového kabinetu) (18.00, K2)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (20.00, K1)

- 13. 9.
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (17.00, K2)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (18.30, K1)
Deň sa začína, r. M. Carné, Fran., 1939, 85' (18.45, K2)
Hirošima, moja láska, r. A. Resnais, Fran., 1959, 91' (D) (20.30, K1)
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (20.45, K2)
- 14. 9.
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (17.30, K1)
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (18.00, K2)
Big Lebowski, r. J. Coen, USA/VB, 1998, 110' (D) (20.00, K1)
Vlani v Marienbade, r. A. Resnais, Fran., 1961, 110' (20.30, K2)
- 15. 9.
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (17.30, K1)
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (18.00, K2)
Big Lebowski, r. J. Coen, USA/VB, 1998, 110' (D) (20.00, K1)
Muriel alebo čas návratu, r. A. Resnais, Fran./Tal., 1963, 115' (20.30, K2)
- 16. 9.
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (17.30, K1)
Tvár v okne, r. P. Solan, Československo, 1963, 105' (18.00, K2)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (20.00, K1)
Ďaleko od Vietnamu, r. J.-L. Godard, J. Ivens, W. Klein, C. Lelouch, A. Resnais, A. Varda, Fran., 1967, 120' (20.30, K2)
- 17. 9.
Libánky, r. J. Hřebejk, ČR/SR, 2013, 98' (D) (17.30, K1)
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (18.00, K2)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (20.00, K1)
Resnais: krátke filmy, r. A. Resnais, Fran., 121' (20.30, K2)
- 18. 9.
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (17.30, K1)
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (18.00, K2)
The Doors: Live at the Bowl '68, r. P. Ferrara, USA, 2012, 92' (D) (20.00, K1)
Stavisky..., r. A. Resnais, Fran./Tal., 1974, 115' (20.30, K2)
- 19. 9.
Pozícia dieťaťa, r. C. P. Netzer, Rum., 2012, 112' (D) (17.30, K1)
Lore, r. C. Shortland, Bel./Nem./VB, 2012, 109' (18.00, K2)
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (20.00, K1)
Môj strýko z Ameriky, r. A. Resnais, Fran., 1980, 125' (20.30, K2)
- 20. 9.
Parade, r. S. Dragojević, Srb./Chor./Mac./Slovín., 2011, 115' (v) (17.00, K2)
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (17.15, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (19.00, K2)
Mélo, r. A. Resnais, Fran./Tal., 1986, 112' (20.30, K2)
Pozícia dieťaťa, r. C. P. Netzer, Rum., 2012, 112' (D) (20.45, K1)
- 21. 9.
Colette, r. M. Cieslar, ČR/SR, 2013, 126' (D) (17.30, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.30, K2)
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (20.15, K1)
Stará známa pesnička, r. A. Resnais, Fran./Švaj./VB, 1997, 120' (20.30, K2)
- 22. 9.
Vtedy na Západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (17.30, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.30, K2)
Srdcia, r. A. Resnais, Fran./Tal., 2006, 120' (20.30, K2)
Colette, r. M. Cieslar, ČR/SR, 2013, 126' (D) (20.40, K1)
- 23. 9.
Colette, r. M. Cieslar, ČR/SR, 2013, 126' (D) (17.00, K1)
Až príjde kocour, r. V. Jasný, Československo, 1963, 101' (18.00, K2)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (v) (20.30, K2)

► 24. 9.
Kobyľky, pásmo študentských filmov VŠMU, SR, 90' (D) (17.30, K1)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (v) (18.00, K2)
Dni ruského filmu (20.00, K1)
Snehulienka: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
 + **Sneh**, r. I. Šebestová, Fran./SR, 2013, 18' (20.30, K2)

► 25. 9.
Tisícročná včela I-II, r. J. Jakubisko, Československo, 1983,
 163' (D) (16.45, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (17.00, K2)
Dni ruského filmu (20.00, K1)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (v) (20.45, K2)

► 26. 9.
Big Lebowski, r. J. Coen, USA/VB, 1998, 110' (D) (17.30, K1)
Veľká ilúzia, r. J. Renoir, Fran., 1937, 108' (len pre frekventantov Filmového kabinetu) (18.00, K2)
Dni ruského filmu (20.00, K1)

► 27. 9.
Kauza Cervanová, r. R. Kirchhoff, SR/ČR, 2013, 100' (v) (17.00, K2)
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (17.30, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (19.00, K2)
Dni ruského filmu (20.00, K1)
Veľká ilúzia, r. J. Renoir, Fran., 1937, 108' (20.40, K2)

► 28. 9.
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (17.30, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (18.00, K2)
Dni ruského filmu (20.00, K1)
Slávnosť v botanickej záhrade, r. E. Havetta, Československo, 1969,
 95' (20.00, K2)

► 29. 9.
Pieta, r. Kim Ki-duk, Južná Kórea, 2012, 104' (D) (17.30, K1)
Kauza Cervanová, r. R. Kirchhoff, SR/ČR, 2013, 100' (v) (18.30, K2)
Dni ruského filmu (20.00, K1)
Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (20.30, K2)

► 30. 9.
Líbánky, r. J. Hřebejk, ČR/SR, 2013, 98' (D) (17.30, K1)
Trio Angelos, r. S. Barabáš, Československo, 1963, 98' (18.00, K2)
Big Lebowski, r. J. Coen, USA/VB, 1998, 110' (D) (20.00, K1)
Snehulienka: Iný príbeh, r. P. Berger, Špan./Fran., 2012, 104'
 + **Sneh**, r. I. Šebestová, Fran./SR, 2013, 18' (20.30, K2)

► (ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!)

pozn.: Všetky filmy sú premietané z 35 mm kópií, okrem projekcií s označením:
 (D) - digitálne projekcie
 (v) - blu-ray projekcie

Digitalizáciu kinosály 1 Kina Lumière
 finančne podporil Audiovizuálny fond

SEPTEMBER 2013

9. 9. 1928 **Ivan Vaníček** – filmový architekt

10. 9. 1943 **Stanislav Doršič** – kameraman

14. 9. 1928 **Ján Kramár** – herec

15. 9. 1928 **Jozef Kuchár** – herec, operný spevák
 (zomrel 23. 1. 2009)

17. 9. 1928 **Karol Černík** – herec
 (zomrel 15. 6. 1991)

19. 9. 1953 **Juraj Červík ml.** – filmový architekt

20. 9. 1943 **Anton Baláž** – spisovateľ, scenárista

24. 9. 1943 **Eugénia Lehotská** – výtvarníčka,
 autorka filmových plagátov

25. 9. 1948 **Patrik Pašš** – filmový producent, strihač

26. 9. 1908 **Beta Poničanová** – herečka
 (zomrela 18. 12. 1987)

28. 9. 1923 **Ivan Bonko** – filmový publicista
 (zomrel 4. 2. 2000)

30. 9. 1948 **Štefánia Zárecká** – umelecká maskérka

zdroj: Kalendár filmových výročí 2013 ▪ Interná
 publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)
 ► zostavila **Renáta Šmatlaková**

MEDIA Desk Slovensko informuje...

Vzhľadom na to, že k 31. decembru 2013 sa končí platnosť aktuálneho programu MEDIA, do konca roka bude už iba jedna uzávierka výziev – 1. októbra je uzávierka na predkladanie reinvestičných projektov automatickej podpory kinodistribúcie (Výzva EACEA 7/2012), čiže ide o prostriedky generované na základe počtu divákov za rok 2011. Reinvestovať je možné do:
 – nenárodných koprodukcí (koprodukčná zmluva podpísaná najskôr 1. októbra 2012),
 – minimálnej garancie (distribučná alebo licenčná zmluva podpísaná najskôr 1. októbra 2012),
 – nákladov na propagáciu a reklamu (prvé uvedenie filmu v kinách najskôr 1. októbra 2012, najneskôr 1. októbra 2014).

► vs

Dva workshopy v Bratislave

Na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave sa v dňoch 9. až 15. septembra uskutoční medzinárodný workshop DOK.Incubator. Pri tej príležitosti zavítajú do Bratislavy renomovaní európski dramaturgovia, producenti a distribútori. Lektori budú s tvorcami opäť konzultovať podobu ôsmich účastníckych projektov (medzi ktorými je aj slovenský film Marka Mackoviča *Okhwan, Mission Impossible*). Organizátori septembrového workshopu však dávajú možnosť aj ďalším slovenským dokumentaristom. Z projektov, ktoré filmári prihlásia do 2. septembra na webovej stránke www.dokin-cubator.net, bude vybraný jeden a jeho zástupcovia dostanú možnosť individuálne konzultovať dramaturgické možnosti chystaného dokumentu a v spolupráci s lektormi aj pripraviť stratégiu financovania, marketingu alebo distribúcie. Pre troch členov štábu vybraného projektu zároveň DOK.Incubator otvára uzavretý program workshopu, ktorý je zameraný na festivalovú a distribučnú stratégiu, marketing a aktívnu prácu s publikom. Záujemcovia o účasť na dramaturgickom workshope MIDPOINT, ktorý sa uskutoční v dňoch 9. až 11. októbra v Bratislave a je určený filmovým pro-

fesionálom – autorom scenárov, sa môžu prihlásiť do 13. septembra. Prihlášku spolu so scenárom celovečerného hraného filmu, synopsisom, životopisom a motivačným listom scenáristu treba zaslať na adresu character@character-fda.eu. Prihlášku a podrobnejšie informácie o projekte nájdete na www.character-fda.eu a www.midpointcenter.eu.

► dan

Návštevnosť Kina Lumière rastie

Kino Lumière si v septembri pripomína druhé výročie svojho vzniku a počet jeho divákov stúpa. Za prvý polrok 2013 bola návštevnosť v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka prekročená o 41 percent. Celková návštevnosť Kina Lumière za prvý polrok dosiahla počet 24 753 divákov, z toho slovenské filmy videlo 7 716 divákov. Domáce snímky dokonca obsadili popredné priečky medzi najnavštevovanejšími titulmi. Hneď za divácky najúspešnejším filmom prvého polroka *Láska* Michaela Hanekeho sú v Kine Lumière snímky *Kauza Cervanová* Roberta Kirchhoffa a *Môj pes Killer* Miry Fornay. Päťicu najdiváckejších filmov uzatvára debut Adama Othua *Nový život*. V prvej desiatke filmov sú ešte dve slovenské snímky – *ABSOLVENTI/Sloboda nie je zadarmo* Tomáša Krupu a *Krehká identita* Zuzany Piussi.

► jar

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

Televízia českých a slovenských filmov Slovenské pondelky 2013

2. september 2013

20.00 ► **Pehavý Max a strašidlá**, r. J. Jakubisko, 1987, 96 min.
 22.00 ► **Do zbrane, kuruci!**, r. A. Lettrich, 1974, 96 min.

9. september 2013

20.00 ► **Smrť prichádza v daždi**, r. A. Lettrich, 1965, 96 min.
 22.00 ► **Penelopa**, r. Š. Uher, 1977, 88 min.

16. september 2013

20.00 ► **V rannej hmle**, r. J. Zeman, 1990, 104 min.
 22.00 ► **Skrytý prameň**, r. V. Bahna, 1973, 97 min.

23. september 2013

20.00 ► **Sojky v hlave**, r. J. Lihosit, 1983, 71 min.
 22.00 ► **Rekviem za rytierov**, r. J. Zachar, 1970, 87 min.

30. september 2013

20.00 ► **Zbohom, sladké driemoty**, r. V. Kavčiak, 1983, 83 min.
 22.00 ► **Víkend za milión**, r. D. Trančík, 1987, 77 min.

Zmena programu vyhradená!

- Víťazným filmom medzinárodného festivalu animovaného filmu Fest Anča (27. – 30. 6.) sa stal česko-slovenský titul *Pandy* režiséra Matúša Vizára. Po prvý raz získal hlavnú cenu festivalu Anča Award študentský film.
- Slovenský režisér Michael Angelov, ktorý žije a pracuje v Londýne, získal za svoj absolventský film *The Pig Star* 1. cenu v portugalskom meste Espinho na podujatí FEST – New Directors/New Films Festival (26. 6. – 1. 7.).
- Film Miry Fornay *Môj pes Killer* získal cenu CineVision Award na 31. MFF v Mníchove (28. 6. – 6. 7.). Túto cenu udeľuje festival najlepším prvým a druhým celovečerným filmom.
- Nezávislé združenie Mor Ho! Collective pripravilo v Londýne malú prezentáciu slovenských filmov – 29. júla bol filmový večer venovaný Elovi Havetovi, premietali sa jeho krátke snímky aj celovečerný debut *Slávnosť v botanickej záhrade*. Okrem toho mohli diváci vidieť *Obrazy starého sveta* Dušana Hanáka či *The Pig Star* Michaela Angelova.
- V poľskom meste Nowy Sącz sa v rámci 5. ročníka festivalu Karpaty OFFer konala v dňoch 16. a 17. augusta prehliadka Jánošíkove histórie, kde boli uvedené slovenské filmy *Jánošík* (r. J. Siakel), *Pacho, hybský zbojník* (r. M. Ťapák) a *Zbojník Jurko* (r. V. Kubal).
- Skupina študentov 1. ročníka VŠMU vystupujúca pod názvom Nonchalant získala za svoj film *Elipsa* cenu za najlepšiu réžiu (Zuzana Marianková) a 2. miesto na online festivale krátkych filmov The 24 Hour Film Race (snímky nakrútené za 24 hodín). Ceremoniál sa konal 17. augusta v New Yorku. Do súťaže sa prihlásilo viac ako 200 filmov z celého sveta. Z Európy postúpili len dva – z Fínska a zo Slovenska.
- V rotterdamskom kultúrnom centre Roodkapje sa 21. augusta uskutočnilo premietanie slovenských krátkych filmov. Diváci mohli vidieť dokumentárne snímky *Arsy Versy* (r. M. Remo), *Hviezda* (r. A. Kolenčík) a animované tituly *Dust and Glitter* (r. Ové Pictures) a *Pandy* (r. M. Vizár).
- Od 23. do 29. augusta sa vo Vilniuse premietali slovenské filmy v rámci ARTScape – Slovenské večery v kine Skalvija. Diváci videli filmy *Šťastie pride v nedelju*, *Čas, ktorý žijeme*, *Tryzna*, *Čierne dni*, *Kým sa skončí táto noc*, *Ružové sny* a *Nočný jazdci*.

► jar

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► JÚL A AUGUST 2013**PUBLIKÁCIE**

1. Peter Hames: *Best of Slovak Film 1921 – 1991* (SFÚ, Bratislava)
2. A. A. Tarkovskij: *Kráska je symbolem pravdy* (Camera obscura, Příbram)
3. kolektív autorov: *Človek odinakaľ Ivan Mistrík* (Mediálny inštitút v spolupráci so SFÚ a DÚ, Bratislava)

AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. 2-DVD 6x Dežo Ursiny (SFÚ, Bratislava)
2. DVD Neha (SFÚ, Bratislava)
3. DVD *Obrazy starého sveta* (SFÚ, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) a Kino Lumière ponúkajú v septembri tieto akcie:

- 1. Nové 2-DVD August '68/November '89 v predajni Klapka.sk za 6,80 eura.
- 2. Ak v predajni nakúpite tovar v hodnote nad 30 eur, dostanete jeden voľný lístok do Kina Lumière, kde je pol hodinu pred prvým predstavením otvorená aj pobočka predajne Klapka.sk.

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► JÚL 2013

1. *Miznúce vlny* (r. Kristina Buožytá, Litva/Francúzsko/Belgicko, 2012, ASFK)
2. *Liberace!* (r. Steven Soderbergh, USA, 2013, Magic Box Slovakia)
3. *Kauza Cervanová* (r. Robert Kirchhoff, SR/ČR, 2012, ASFK)
4. *Pátranie po Sugar Manovi* (r. Malik Bendjelloul, Švédsko/Velká Británia, 2012, ASFK)
5. *Hon* (r. Thomas Vinterberg, Dánsko, 2012, ASFK)

- 1: Big Lebowski**
 Ethan Coen / Joel Coen / USA / Veľká Británia / 2001
- 2: Hirošima, moja láska**
 Alan Resnais / Francúzsko / Japonsko / 1959
- + Mesiac**
 Ondrej Pavlenko / SR / 2012
- 3: Lore**
 Casper Shoreland / SRN / Austrália / 2012
- 4: Pena dní**
 Michel Gondry / Francúzsko / Belgicko / 2012
- 5: Pieta**
 Kim Ki-duk / Južná Kórea / 2012
- 6: Post Tenebras Lux**
 Carlos Regalado / Mexiko / Francúzsko / SRN / Holandsko / 2012
- 7: Snehulienka: Iný príbeh**
 Paolo Sorrentino / Španielsko / Francúzsko / 2012
- + Sneh**
 Ivana Sedláčková / SR / 2012
- 8: Sunset Boulevard**
 Billy Wilder / USA / 1950
- 9: Vtedy na Západe**
 Sergio Leone / Taliansko / USA / 1968
- 10: Zážrak**
 Juraj Jakubisko / SR / 2012
- x: Nymfomanka**
 Lars von Trier / Dánsko / SRN / Francúzsko / Belgicko / Veľká Británia / 2012

100
2013

PROJEKT

ASOCIÁCIA SLOVENSKEJŠICH FILMOVÝCH KLUBOV UVÁDZA NAJVAČŠIU
PUTOVNÚ PREHLIADKU FILMOV NA SLOVENSKU
OD KLASIKY PO SÚČASNÉ TRENDY

od 5. septembra

V KINÁCH A FILMOVÝCH KLUBOCH / www.asfk.sk

- Bratislava - Kino Lumière, Kino Mladost, FK Igric, Artkino za Zrkadlom, kino Nostalgia, **Banská Bystrica** - FK v Múzeu SNP, **Bytča** - FK Bytča, **Brezno** - kino Mostár, **Handlová** - FK Rebel, **Hlohovec** - kino Úsmev, **Humenné** - Kinoklub Fajr, **Kežmarok** - FK Iskra, **Košice** - kino Úsmev, **Kremnica** - FK kino Akropola, **Levice** - FK Otáznik, **Levoča** - FK kino Úsmev, **Lučenec** - FK Európa, **Malacky** - FK MCK, **Martin** - FK Alternativa, **Michalovce** - kino Centrum, **Modra** - FK "K4", **Námestovo** - FK pri MSKP Námestovo, **Nitra** - FK Tatra, **Nové Mesto n. Váhom** - FK kino Považan, **Nové zámky** - FK kino Mier, **Pezinok** - FK Kultúrne centrum, **Piešťany** - FK Fontána, **Prešov** - FK Pocity, **Prievidza** - FK '93, **Púchov** - FK pri DK Púchov, **Rimavská Sobota** - FK kino Orbis, **Sabinov** - kino Torysa, **Senica** - FK kino Mladost, **Sereď** - FK kino Nova, **Stupava** - kino X, **Spíšská Nová Ves** - FK Kino Mier, **Snina** - kino Centrum, **Šaľa** - FK Šaľa, **Trenčín** - Artkino Metro, **Trnava** - FK Naoko, **Trstená** - FK Cinema, **Turzovka** - FK Ypsilon, **Vrāble** - kino Tatra, **Zlaté Moravce** - kino Tekov, **Žilina** - FK KC Stanica Žilina - Záriečie, multikíná CINEMAX

KALENDÁRIUM

► **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

► **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

► **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY A JUBILEÁ

► **PROGRAM**

KINA LUMIÈRE

PREDAJ MESAČNÍKA FILM.SK: KMKHKUPECTVÁ / BRATISLAVA ► Klapka.sk – predajňa SFÚ (Gösslingová 4,3) ► Artforum (Kozia 20)
► Martinus (Ochodná 20) ► Benelibri Modul - Svet knihy (Ochodná 4) ► Prospero – predajňa DÚ (Jakubovo nám. 1,2) ► vrática VŠMU (Svoradova 2)
ZIUNA ► Artforum (Botova 2) ► sieť knižkarní Panta Rhei (Bratislava, Trnava, Piešťany, Trenčín, Žilina, Martin, Nitra, Nové Zámky, Prešov, Banská Bystrica, Zvolen, Michalovce, Košice, Prešov, Komárno, Dunajská Streda) **FILMOVÉ KLUBY** ► Kino Lumiére Bratislava – kino SFÚ (Špitálska 4)
► FK – Kino Junior Levice ► FK – Kino Strojár Martin ► FK – kino Fontána Piešťany ► FK – Považská Bystrica ► FK – Naoko Trnava

50 rokov
1963 - 2013
slovenského
filmového ústavu
THE SLOVAK FILM
INSTITUTE

ISSN 1335-8286
9 771335 182803

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR P00 EV, Č. EV 947/08